

Lagrådsremiss

Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

---

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 7 april 2016

Morgan Johansson

Alexandra Wilton Wahren
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås en tidsbegränsad lag som innehåller bestämmelser som begränsar möjligheten till uppehållstillstånd enligt utlänningslagen i vissa fall. Lagen föreslås gälla i tre år.

Antalet asylsökande som sökt sig till Sverige har under 2015 varit rekordhögt. Påfrestningarna på det svenska asylsystemet är stora och även andra centrala samhällsfunktioner utsätts för en stor belastning. Regeringen presenterade den 24 november 2015 åtgärder i syfte att kraftigt minska antalet asylsökande, samtidigt som kapaciteten i mottagandet och etableringen skulle förbättras. En av åtgärderna var den tidsbegränsade lag som här föreslås för att under en begränsad tid anpassa det svenska regelverket till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner.

Det föreslås att den tidsbegränsade lagen ska innehålla bestämmelser om tidsbegränsade uppehållstillstånd för alla skyddsbehövande utom kvotflyktingar, om begränsade möjligheter till anhöriginvandring för skyddsbehövande med tidsbegränsade tillstånd och om skärpt försörjningskrav. Dessutom föreslås att det inte ska vara möjligt att bevilja uppehållstillstånd till övriga skyddsbehövande och att uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter endast ska få beviljas om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlänningen. Det föreslås också att uppehållstillstånd på grund av anknytning ska beviljas en utlänning som inte befinner sig i Sverige om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande. Det föreslås vidare att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas en

utlänning som vid förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan försörja sig genom anställning eller näringsverksamhet och i vissa fall kunna beviljas ett barn med ett varaktigt nedsatt hälsotillstånd.

Den tidsbegränsade lagen föreslås träda i kraft den 20 juli 2016.

Innehållsförteckning

1	Beslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.....	6
2.2	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	10
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare	21
3	Ärendet och dess beredning	22
4	En ny lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige	23
5	Uppehållstillstånd för skyddsbehövande.....	24
5.1	Skyddsbehövande i svensk rätt.....	24
5.2	Uppehållstillstånd för övriga skyddsbehövande	25
5.3	Tidsbegränsade uppehållstillstånd	27
6	Uppehållstillstånd på grund av hinder mot verkställighet och ny prövning	34
7	Familjeåterförening	36
7.1	Gällande rätt	36
7.2	Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en flykting eller alternativt skyddsbehövande med tidsbegränsat uppehållstillstånd.....	38
7.3	Utvidgat försörjningskrav.....	45
8	Synnerligen ömmande omständigheter	50
8.1	Gällande rätt	50
8.2	Uppehållstillstånd på grund av Sveriges internationella åtaganden.....	50
9	Permanent uppehållstillstånd	56
9.1	Permanent uppehållstillstånd om utlänningskan försörja sig.....	56
9.2	Permanent uppehållstillstånd för barn i vissa fall	62
10	Följdändringar i etableringslagen.....	63
11	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	66
12	Kostnader och andra konsekvenser	68
13	Författningskommentar	72
13.1	Förslaget till lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.....	72
13.2	Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	82

13.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare	90
Bilaga 1	Sammanfattning av utkast till lagrådsremiss Begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.....	91
Bilaga 2	Lagförslagen i utkast till lagrådsremiss.....	92
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser.....	106
Bilaga 4	Det omarbetade skyddsgrundsdirektivet.....	107
Bilaga 5	Familjeåterföreningsdirektivet.....	125

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige,

2. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),

3. lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om uppehållstillstånd. Av 1 kap. 1 a § utlänningslagen (2005:716) framgår att denna lag ska tillämpas framför utlänningslagen, i den utsträckning som lagens bestämmelser avviker från utlänningslagen.

2 § De uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i utlänningslagen (2005:716).

Statusförklaring

3 § Bestämmelsen om övrig skyddsstatusförklaring i 4 kap. 3 a § andra stycket utlänningslagen (2005:716) ska inte tillämpas.

Uppehållstillstånd som skyddsbehövande

4 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ska inte beviljas en utlänning som är övrig skyddsbehövande.

5 § Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat.

Om utlänningen är flykting ska uppehållstillståndet gälla i tre år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt första stycket på kortare tid än tre år ska, om inte annat följer av 17 eller 18 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i tretton månader.

Om utlänningen är alternativt skyddsbehövande ska uppehållstillståndet gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt första stycket ska, om inte annat följer av 17 eller 18 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella

säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning

6 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 utlänningslagen (2005:716) ska, om den person som utläningen återopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §, beviljas om flyktingen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Uppehållstillstånd får dock vägras med stöd av 5 kap. 17–17 b §§ utlänningslagen. Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b utlänningslagen får i sådana fall vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § utlänningslagen ska inte beviljas om den person som utläningen återopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

7 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) ska inte beviljas om den person som utläningen återopar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

Om den som utläningen återopar anknytning till fick sin ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare ska dock uppehållstillstånd beviljas

1. enligt 5 kap. 3 § första stycket 4 utlänningslagen, och
2. i samma utsträckning som uppehållstillstånd ska beviljas enligt 6 § första stycket för den som återopar anknytning till en flykting.

8 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 utlänningslagen (2005:716) på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §, ska gälla för samma tid som uppehållstillståndet för den person som det återoparas anknytning till.

9 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) får beviljas endast om den person som utläningen återopar anknytning till kan försörja sig och utläningen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utläningen. Detta gäller dock inte vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och bostad av tillräcklig storlek och standard.

10 § Kraven i 9 § gäller inte om den person som utläningen återopar anknytning till är ett barn.

Om den person som utläningen återopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande gäller kraven i 9 § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att den person som utlänningen återoppar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och den person som utlänningen återoppar anknytning till inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Uppehållstillstånd på grund av Sveriges internationella åtaganden

11 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716) får endast beviljas om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlänningen.

12 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska, om inte annat följer av 17 eller 18 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år.

13 § Om uppehållstillstånd på grund av anknytning inte kan ges på någon annan grund, ska ett sådant tillstånd beviljas en utlänning som inte befinner sig i Sverige om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande.

14 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 13 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år. Vid ansökan om förlängning av uppehållstillståndet gäller inte kravet i 13 § på att utlänningen inte får befinna sig i Sverige.

Uppehållstillstånd vid hinder mot verkställighet

15 § Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning enligt 12 kap. 18 § första stycket utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska, om inte annat följer av 17 eller 18 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader.

16 § Migrationsverket ska inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 eller 19 a § första stycket utlänningslagen (2005:716) om de omständigheter som utlänningen återoppar till stöd för att ny prövning ska beviljas endast är sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a § utlänningslagen.

Permanent uppehållstillstånd

17 § En arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5, 12 eller 15 § ska senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades underrätta Skatteverket om anställningen.

En utlänning som har haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5, 12 eller 15 § ska när tiden för det tidsbegränsade tillståndet har löpt ut beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts enligt första stycket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig och lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet.

Upphållstillstånd enligt andra stycket får beviljas en utlänning som inte har fyllt 25 år endast om han eller hon har fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

18 § Ett utländskt barn som ska beviljas ett uppehållstillstånd som ska tidsbegränsas enligt 5, 12 eller 15 § får ges ett permanent uppehållstillstånd om det vid en samlad bedömning av barnets situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter relaterat till ett varaktigt nedsatt hälsotillstånd hos barnet att det absolut krävs att han eller hon beviljas ett permanent uppehållstillstånd.

När ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord

19 § Det som föreskrivs i 5 kap. 18 § första stycket utlänningslagen (2005:716) gäller inte för en utlänning som ansöker om förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 8 eller 14 § eller permanent uppehållstillstånd enligt 17 eller 18 §.

---

1. Denna lag träder i kraft den 20 juli 2016.

2. Lagen tillämpas inte vid prövning av en ansökan om uppehållstillstånd från ett barn eller en vuxen som ingår i samma familj som ett barn om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Lagen tillämpas dock om utlänningen vid Migrationsverkets prövning inte längre vistas i Sverige eller inte längre är ett barn eller ingår i samma familj som ett barn.

3. 9 och 10 §§ tillämpas inte om ansökan om uppehållstillstånd har registrerats senast dagen för ikraftträdandet.

4. Lagen ska inte tillämpas när en domstol prövar ett överklagande av ett beslut som har fattats endast med stöd av utlänningslagen (2005:716).

5. Lagen gäller till och med den 19 juli 2019.

2.2 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716) dels att 4 kap. 3 a §, 5 kap. 1, 3–3 b, 6, 8, 16, 17 a och 18 §§ och 12 kap. 18 – 19 a §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 a §

Om det i lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som avviker från denna lag, ska de bestämmelserna gälla.

4 kap.

3 a §¹

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (alternativ skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 § och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 2 c §.

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl har ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (övrig skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 a § och inte är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande enligt 2 c §.

I 3 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för andra stycket.

5 kap.

1 §²

Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd får dock vägras en flykting om han eller hon

¹ Senaste lydelse 2009:1542.

² Senaste lydelse 2014:1400.

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket, ska det nya tillståndet gälla i minst två år. Första och andra meningarna gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

I 4 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket för övriga skyddsbehövande. I 5 § den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för tredje stycket för flyktingar och alternativt skyddsbehövande.

3 §³

Upphållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i Sverige, eller
a) har en förälder som är bosatt i Sverige, eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i Sverige, eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, eller

³ Senaste lydelse 2014:1400.

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt denna paragraf ska gälla minst ett år. Upphållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b ska gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som med stöd av första stycket 1, 2, 4 eller 5 har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning till en skyddsbehövande, ska det nya tillståndet gälla i minst två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid.

16 § första stycket och 8 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket 1 och 2 och tredje stycket om utlänningen återoppar anknytning till en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen. I 7 och 8 §§ den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för första stycket 1–4 och tredje stycket om den person som utlänningen återoppar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

3 a §⁴

Uppehållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

I 6 § andra stycket och 7 § första stycket lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första–tredje styckena om utlänningen återoppar anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

3 b §⁵

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3 eller 3 a § får beviljas endast om den person som utlänningen återoppar anknytning till kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen.

⁴ Senaste lydelse 2014:778.

⁵ Senaste lydelse 2010:175.

I 9 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket. I 10 § den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för 3 c–3 e §§.

6 §⁶

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

För barn får uppehållstillstånd enligt första stycket beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande.

I 11 och 12 §§ lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i tillägg till första och andra styckena.

8 §⁷

Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning enligt 3 § första stycket 1 eller 3 a § första stycket 1 ska vara tidsbegränsat vid första beslutstillfället, såvida inte

1. utlänningen sammanbott utomlands med sin make eller sambo under en längre tid, eller

2. det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

I 8 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket för ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt

⁶ Senaste lydelse 2014:433.

⁷ Senaste lydelse 2015:91.

skyddsbehövande som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

16 §⁸

En utlänning som med stöd av 8 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning får beviljas ett nytt tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En utlänning som har familjeanknytning enligt 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket och som har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i två år får ges ett permanent uppehållstillstånd. Om det finns särskilda skäl, får permanent uppehållstillstånd ges före tvåårsperiodens slut.

Har ett förhållande upphört får uppehållstillstånd ändå ges, om

1. utlänningen har särskild anknytning till Sverige,
2. förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller
3. andra starka skäl talar för att utlänningen *skall* ges fortsatt uppehållstillstånd.

I 8 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första–tredje styckena för ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

17 a §⁹

Uppehållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,
2. en utlänning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inletts uteslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd, eller
3. om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

⁸ Senaste lydelse 2006:220.

⁹ Senaste lydelse 2006:220.

Uppehållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,

2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller

3. någon av makarna eller samborna är under 18 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras *skall* hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras *ska* hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

I 6 § första stycket lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för andra stycket 3 om utlänningen åberopar anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

18 §¹⁰

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

¹⁰ Senaste lydelse 2014:400.

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningen med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 19 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket för en utlänning som ansöker om förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 8 § den lagen eller permanent uppehållstillstånd enligt 17 eller 18 § den lagen.

12 kap.

18 §¹¹

Om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,

2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller

3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas,

¹¹ Senaste lydelse 2014:433.

får Migrationsverket, om hindret är bestående, bevilja permanent uppehållstillstånd.

Finns det endast ett tillfälligt hinder mot verkställighet, får verket bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Barn får beviljas permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1–3 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

I 15 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket när det gäller giltighetstiden för uppehållstillståndet.

19 §¹²

Om utlänningsen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvísning eller utvisning som vunnit laga kraft återoppar nya omständigheter

1. som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

2. dessa omständigheter inte kunnat återoparas av utlänningsen tidigare, eller utlänningsen visar giltig ursäkt för att inte ha återoparat omständigheterna tidigare,

ska Migrationsverket, om beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Beslutet om avvísning eller utvisning får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlänningsen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte

¹² Senaste lydelse 2009:1542.

tidigare under utlännings vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

I 16 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket om utlännings endast åberopar sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a §.

19 a §¹³

Om en utlännings som av allmän domstol har utvisats på grund av brott åberopar sådana omständigheter som anges i 19 § första stycket 1 och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlännings tidigare, eller utlännings visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja prövning.

Utvisningsbeslutet får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om prövning ska ske eller, om prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och ansökan därvid avslagits.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlännings ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlännings vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan.

I 16 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket om utlännings endast åberopar sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a §.

¹³ Senaste lydelse 2013:648.

Denna lag träder i kraft den 20 juli 2016.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §¹⁴
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela

1. närmare föreskrifter om etableringsplaner, och
2. föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl och lämpligt arbete enligt 9 § 4.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om undantag från 7 § andra stycket om etableringsplanens innehåll för nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 20 juli 2016.

¹⁴ Senaste lydelse 2014:952.

3 Ärendet och dess beredning

Till följd av bl.a. flera pågående allvarliga konflikter i omvärlden var över 60 miljoner människor på flykt under 2015, det största antalet sedan andra världskriget. Antalet asylsökande som sökt sig till Sverige under 2015 har också varit rekordhøgt och utmaningarna för det svenska asylsystemet är mycket stora. Av de totalt 163 000 asylsökande i Sverige under 2015 togs det under perioden september–december emot drygt 114 000, varav mer än 26 000 var ensamkommande barn.

Det är inte bara det svenska asylsystemet som utsätts för stora påfrestningar. Även andra centrala samhällsfunktioner utsätts för en mycket stor belastning. Det som särskilt kan lyftas fram är boendesituationen, hälso- och sjukvården, skolan och den sociala välfärden. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har varnat för att viktiga samhällsfunktioner inte klarar av ansträngningen. I november förekom det att asylsökande tvingades sova utomhus då Migrationsverket inte kunde garantera tak över huvudet för dem som sökte sig till Sverige. Regeringen har gjort bedömningen att situationen innebar ett allvarligt hot mot allmän ordning och inre säkerhet. Tillfälliga gränskontroller har därför införts, liksom id-kontroller vid resor med buss och tåg från Danmark till Sverige och vid vissa båtresor till Sverige. Antalet asylsökande till Sverige har nu minskat kraftigt. Flyktingsituationen i och i närheten av Europa innebär emellertid att Sverige inom kort återigen kan hamna i en situation när antalet asylsökande kraftigt ökar

För att skapa ett andrum för svenskt flyktingmottagande presenterade regeringen den 24 november 2015 åtgärder i syfte att kraftigt minska antalet asylsökande, samtidigt som kapaciteten i mottagandet och etableringen skulle förbättras. För detta krävs en jämnare fördelning av asylsökande inom EU. Regelverket i Sverige är mer generöst än vad EU-rätten kräver. För att fler asylsökande ska välja att söka asyl i andra medlemsstater måste regelverket tillfälligt anpassas till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner.

Inom Justitiedepartementet har därför ett utkast till lagrådsremiss utarbetats. Utkastet har remissbehandlats och ett remissmöte hölls den 7 mars 2016, tre dagar innan tiden för att svara på remissen gick ut. En sammanfattning av utkastets innehåll finns i *bilaga 1* och utkastets lagförslag finns i *bilaga 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3* och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2016/01307/L7).

4 En ny lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Regeringens förslag: En tidsbegränsad lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige ska införas. Om bestämmelserna i den tidsbegränsade lagen avviker från bestämmelserna i utlänningslagen, ska bestämmelserna i den tidsbegränsade lagen gälla.

Utkastets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, bl.a. *Barnombudsmannen, Uppsala universitet, Sveriges advokatsamfund, Rädda Barnen, Röda Korset, Sveriges Akademikers centralorganisation (SACO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och UNHCR* avstyrker förslaget i dess helhet. *Migrationsverket* tillstyrker förslaget om en tidsbegränsad lag under förutsättning att de brister i förslaget som verket påpekar omhändertas. Många remissinstanser, bl.a. *Amnesty och Röda Korset* ifrågasätter behovet av lagen och anser att detta inte har analyserats tillräckligt.

Skälen för regeringens förslag: Antalet asylsökande till Sverige var rekordhögt under 2015. När antalet asylsökande var som högst under november månad kom mer än 10 000 personer i veckan för att söka asyl i Sverige. I januari 2016 kunde en minskning av antalet asylsökande till Sverige konstateras. Flyktingsituationen i och i närheten av Europa innebär emellertid att Sverige inom kort återigen kan hamna i en situation där antalet asylsökande kraftigt ökar. Att antalet asylsökande för närvarande ligger på en lägre nivå innebär inte heller att utmaningarna är över. Sammantaget är utmaningarna för det svenska asylsystemet och andra centrala samhällsfunktioner mycket stora och åtgärder måste vidtas för att tillfälligt anpassa det svenska regelverket efter mininivån enligt EU-rätten och internationella konventioner. Många har fått eller väntas få uppehållstillstånd och ska etablera sig i Sverige på ett bra sätt. En jämnare fördelning av asylsökande i EU krävs och fler medlemsstater måste ta sitt ansvar. För att fler asylsökande ska välja att söka asyl i andra medlemsstater måste det svenska regelverket anpassas till EU-rättens och internationella konventioners mininivå. Detta bör göras under en begränsad period. Av författningstekniska skäl bör detta regleras i en särskild tidsbegränsad lag. Det bör av den tidsbegränsade lagen och utlänningslagen (2005:716), förkortad UtL, framgå att om bestämmelserna i den tidsbegränsade lagen avviker från bestämmelserna i utlänningslagen ska bestämmelserna i den tidsbegränsade lagen gälla. För att underlätta för tillämparen och allmänheten bör det i de relevanta bestämmelserna i utlänningslagen införas upplysningsbestämmelser som hänvisar till den tidsbegränsade lagen.

5 Upphållstillstånd för skyddsbehövande

5.1 Skyddsbehövande i svensk rätt

De centrala bestämmelserna om skyddsbehövande i svensk rätt finns i 4 kap. UtL. Där finns definitioner av tre kategorier skyddsbehövande; flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande.

I 4 kap. 1 § UtL definieras begreppet *flykting*. Definitionen motsvarar i allt väsentligt den som finns i FN:s konvention från 1951 angående flyktingars rättsliga ställning (Genèvekonventionen), reviderad genom dess tilläggsprotokoll från 1967 (New York-protokollet), och i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet¹⁵. Det omarbetade skyddsgrundsdirektivet finns i *bilaga 4*. Med flykting avses i utlänningslagen en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd (4 kap. 1 § första stycket UtL). Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse eller om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse från enskilda och inte kan antas bli erbjuden ett effektivt skydd som inte är av tillfällig natur. Vid bedömningen av om skydd erbjuds beaktas endast skydd som ges av staten eller av parter eller organisationer som kontrollerar hela eller en betydande del av statens territorium (4 kap. 1 § andra stycket UtL). Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort (4 kap. 1 § tredje stycket UtL).

I 4 kap. 2 § UtL definieras begreppet *alternativt skyddsbehövande*. Definitionen motsvarar i allt väsentligt den som finns i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet och har sin bakgrund i FN:s konvention från 1984 mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (FN:s tortyrkonvention) och artikel 3 i den europeiska konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Med alternativt skyddsbehövande avses i utlänningslagen en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § (dvs. flyktingdefinitionen) befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att 1. det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarig och personlig

¹⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbetning).

risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och 2. utlänningsen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd (4 kap. 2 § första stycket UtL). Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningsen löper sådan risk som avses där eller om utlänningsen löper sådan risk genom handlingar från enskilda och inte kan antas bli erbjuden ett effektivt skydd som inte är av tillfällig natur. Vid bedömningen av om skydd erbjuds beaktas endast skydd som ges av staten eller av parter eller organisationer som kontrollerar hela eller en betydande del av statens territorium (4 kap. 2 § andra stycket UtL). Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänningsen som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort (4 kap. 2 § tredje stycket UtL).

I 4 kap. 2 a § UtL definieras begreppet *övrig skyddsbehövande*. Med övrig skyddsbehövande avses i utlänningslagen en utlänningsen som i andra fall än som avses i 1 och 2 §§ (dvs. definitionerna av flykting och alternativt skyddsbehövande) befinner sig utanför det land som utlänningsen är medborgare i, därför att han eller hon 1. behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan för att utsättas för allvarliga övergrepp, eller 2. inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof (4 kap. 2 a § första stycket UtL). Första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningsen löper sådan risk som avses där eller om utlänningsen löper sådan risk genom handlingar från enskilda och inte kan antas bli erbjuden ett effektivt skydd som inte är av tillfällig natur. Vid bedömningen av om skydd erbjuds beaktas endast skydd som ges av staten eller av parter eller organisationer som kontrollerar hela eller en betydande del av statens territorium (4 kap. 2 a § andra stycket UtL). Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänningsen som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort (4 kap. 2 a § tredje stycket UtL).

Av 4 kap. 2 b och 2 c §§ UtL framgår när en utlänningsen är utesluten från att anses som flykting eller annan skyddsbehövande och av 4 kap. 5 och 5 a §§ UtL framgår förutsättningarna för att en utlänningsen ska upphöra att vara flykting eller annan skyddsbehövande.

5.2 Uppehållstillstånd för övriga skyddsbehövande

Regeringens förslag: Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtL ska inte beviljas en utlänningsen som är övrig skyddsbehövande. En sådan utlänningsen ska inte heller förklaras vara övrig skyddsbehövande (övrig skyddsstatusförklaring).

Utkastets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Migrationsverket, Rädda Barnen, Uppsala universitet och Sveriges advokatsamfund och Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL)*

avstyrker förslaget. *Kammarrätten i Stockholm* skulle förorda att bestämmelserna om övriga skyddsbehövande i utlänningslagen (2005:716), UtIL, upphävs eftersom detta skydd omfattas av reglerna om alternativt skyddsbehövande. Att Sverige som enda land i EU har en skyddsgrund som i princip motsvarar det som gäller för alternativt skyddsbehövande medför bara problem i rättstillämpningen. *Förvaltningsrätten i Luleå* anför att det saknas ett resonemang om behovet av bestämmelsen om övriga skyddsbehövande. Med beaktande av den begränsade inverkan denna skyddskategori har på asylsystemet och andra viktiga samhällsfunktioner ifrågasätter förvaltningsrätten och *RFSL* om förslaget står i rimlig proportion till de konsekvenser det får för enskilda individer. Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget bör även en översyn av bestämmelserna om verkställighetshinder och ny prövning i 12 kap. UtIL göras eftersom det kan uppstå en situation när en utlännings åberopar nya omständigheter hänförliga till 12 kap. 3 § UtIL varvid en ny prövning ska beviljas utan att det därefter finns någon möjlighet att bevilja uppehållstillstånd. *Migrationsverket* anför att det förhållande att några ändringar inte görs i 12 kap. UtIL kan få till följd att brottsutvisade utlännings i verkställighetsärenden kan komma att beviljas uppehållstillstånd som övrig skyddsbehövande trots att denna grund har tagits bort i grundförfarandet. *FARR* anför att förslaget riskerar att innebära brott mot Sveriges internationella åtaganden. *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* framför att det bör klargöras hur personer som uppfyller definitionen av övriga skyddsbehövande i 4 kap. 2 a § UtIL ska hanteras när lagen upphör. *Sveriges advokatsamfund* anför att nödvändigheten, proportionaliteten och konsekvenserna av förslaget inte är utredda. *Barnombudsmannen* anför att det inte har utretts vilka konsekvenser det får för barn att övriga skyddsbehövande inte ska kunna beviljas uppehållstillstånd. *UNHCR* och *Röda Korset* anför att konsekvenserna av förslaget bör utredas.

Skälen för regeringens förslag: Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har enligt 5 kap. 1 § första stycket UtIL rätt till uppehållstillstånd. I vissa fall kan dock uppehållstillstånd vägras en flykting med stöd av 5 kap. 1 § andra stycket UtIL. Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande ska också erhålla skyddsstatusförklaringar enligt 4 kap. 3 och 3 a §§ UtIL.

Övriga skyddsbehövande är en skyddskategori som saknar EU-rättslig eller annan internationell bakgrund. För att anpassa de svenska reglerna till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner bör övriga skyddsbehövande undantas från rätten till uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtIL. Övriga skyddsbehövande bör inte heller erhålla skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § andra stycket UtIL. Bestämmelser med denna innebörd bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

Antalet asylsökande som beviljas uppehållstillstånd som övriga skyddsbehövande är mycket lågt, under 2015 var det endast 229 personer, vilket till stor del beror på att bestämmelserna om alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande, som *Kammarrätten i Stockholm* påpekar, delvis överlappar varandra. Flera remissinstanser har därför efterfrågat en analys av behovet av och konsekvenserna av att ta

bort möjligheten att bevilja uppehållstillstånd som övrig skyddsbehövande. Även om antalet personer som beviljas skydd som övriga skyddsbehövande är lågt är regeringens utgångspunkt att de svenska reglerna bör anpassas till EU-rättens och internationella konventioners miniminivå. Eftersom övriga skyddsbehövande inte är en skyddskategori som omfattas av EU-rätten är det därför regeringens uppfattning att den inte bör tillämpas under den tid som den tidsbegränsade lagen gäller. Det finns däremot varken anledning eller underlag för att nu bedöma för- och nackdelar med att ha kvar bestämmelsen i utlänningslagen. Bestämmelsen om övriga skyddsbehövande har inte sin grund i internationella åtaganden varför regeringen inte delar *FARR*:s farhåga att förslaget riskerar att strida mot Sveriges internationella åtaganden. I avsnitt 8.2 föreslås att en bestämmelse som anger att uppehållstillstånd enligt 5 kap 6 § UtlL endast får beviljas om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlänningen. Om det i ett enskilt fall finns sådana omständigheter att det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa en person som uppfyller kriterierna för att vara övrig skyddsbehövande ska uppehållstillstånd beviljas enligt den bestämmelsen. *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* anför att det är oklart vad som ska gälla för personer som är övriga skyddsbehövande när lagen upphör. När den tidsbegränsade lagen upphör att gälla kan personer som uppfyller kriterierna för att vara övrig skyddsbehövande beviljas uppehållstillstånd. Om ansökan har prövats och avslagits gäller bestämmelserna om ny prövning i 12 kap. UtlL. Regeringen anser inte att det finns något behov av att tydliggöra detta i förslaget. Regeringen anser inte att det förhållandet att brottsutvisade utlänningar kan beviljas uppehållstillstånd som övriga skyddsbehövande i ett verkställighetsärende utgör ett hinder mot förslaget.

5.3 Tidsbegränsade uppehållstillstånd

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtlL ska vara tidsbegränsat.

Om utlänningen är flykting ska uppehållstillståndet gälla i tre år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen på kortare tid än tre år ska, som huvudregel, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i tretton månader. Av lagens tidsbegränsade konstruktion följer att förlängning endast blir aktuellt om flyktingen beviljas ett uppehållstillstånd med en giltighetstid som är kortare än tre år.

Om utlänningen är alternativt skyddsbehövande ska uppehållstillståndet gälla i tretton månader. Om ett nytt

uppehållstillstånd beviljas en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen ska, som huvudregel, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Regeringens bedömning: Kvotflyktingar ska även i fortsättningen beviljas permanenta uppehållstillstånd.

Utkastets förslag överensstämmer delvis med regeringens. I utkastet föreslås andra tidsperioder för de tidsbegränsade uppehållstillstånden.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna för fram att förslaget innebär negativa konsekvenser för såväl de enskilda personer som får tidsbegränsade tillstånd som myndigheter. En grundligare analys av konsekvenserna efterfrågas. Många remissinstanser betonar att förslaget kommer att medföra ökad oro och otrygghet hos enskilda, vilket i sin tur påverkar deras etablering negativt. Flera remissinstanser menar att förslaget kommer att drabba barn särskilt hårt och att det saknas en analys av vilka konsekvenser tidsbegränsade tillstånd får för barn. Vissa, bl.a. *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Barnombudsmannen*, *Rädda Barnen* och *Sveriges advokatsamfund* ifrågasätter om förslaget är förenligt med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). *UNHCR* rekommenderar att barn beviljas längre tillstånd. *UNICEF* anser att barn och barnfamiljer bör beviljas permanenta uppehållstillstånd även i fortsättningen. Några remissinstanser anför att utvecklingen inom asylrätten går mot att alternativt skyddsbehövande ska behandlas lika med flyktingar och att dessa grupper därför inte bör behandlas olika när giltighetstiden för uppehållstillståndet bestäms. *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* anser att det bör införas någon form av ventil som gör att det i vissa fall ska gå att bevilja ett permanent uppehållstillstånd. Rådgivningsbyrån anser också att det bör införas en bestämmelse som gör det möjligt att överklaga att ett beslut om uppehållstillstånd har tidsbegränsats. *Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL)* är kritiskt mot att den tidsbegränsade lagen inte skiljer mellan skyddsbehov då det rör sig om väpnad konflikt respektive skyddsbehov som kan presumeras kvarstå på grund av att den asylsökandes asylskäl inte är övergående eller tillfälliga.

Många remissinstanser framhåller att tidsbegränsade tillstånd kommer att innebära mer arbete för många myndigheter i och med att tillstånden måste förlängas. Detta kommer att innebära mer arbete för Migrationsverket och migrationsdomstolarna men även för andra myndigheter, bl.a. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Centrala studiestödsnämnden.

Migrationsverket anför att det till följd av att Migrationsöverdomstolen har begränsat tillämpningen av principen om familjens enhet troligen blir fler ärenden där nära familjemedlemmar erhåller olika statusförklaringar och därmed, med det aktuella förslaget, olika giltighetstid på uppehållstillstånden.

I några remissyttranden efterfrågas klargöranden av vad de tidsbegränsade tillstånden kommer att innebära för t.ex. folkbokföringen, etableringen, socialförsäkringen och hälso- och sjukvården. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anser det i lagstiftningsärendet bör klarläggas om en särskilt förordnad vårdnadshavare ska förordnas när barnet beviljats ett ettårigt tillstånd. SKL bedömer att förslaget kommer att medföra att fler personer får avslag på en ansökan om uppehållstillstånd. Ur den enskildes perspektiv kan det finnas starka skäl att inte medverka till verkställighet av ett utvisningsbeslut och i stället stanna kvar i landet i väntan på att utvisningsbeslutet preskriberas och en ny ansökan om uppehållstillstånd kan lämnas in. SKL vill lyfta frågan vilken huvudman som bär ansvar för att tillgodose dessa personers behov.

Flera remissinstanser anser att det behöver klargöras när och hur en ansökan om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska göras samt vilken status den enskilde får när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd löpt ut och en ansökan om förlängning gjorts men ännu inte prövats. Vidare vill flera remissinstanser att det klargörs om det, vilket gäller i dag, fortfarande ska vara en förutsättning att utlänningen har ett pass för att beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd. Ett par remissinstanser saknar en analys av hur förslaget förhåller sig till att utlänningar med tidsbegränsade tillstånd inte är undantagna från kravet på arbetstillstånd för att ha rätt att arbeta i Sverige. Det har också efterfrågats klargöranden av hur tidsbegränsade tillstånd kommer att påverka möjligheten att få svenskt medborgarskap.

Enligt *Skatteverket* får de nya reglerna om uppehållstillstånd i sig inte någon större betydelse för folkbokföringen, eftersom en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år kan folkbokföras enligt folkbokföringslagen (1991:481). *Försäkringskassan* och *Pensionsmyndigheten* anför att det är mycket tveksamt om utlänningar som beviljas ettåriga uppehållstillstånd kommer att kunna anses bosatta i landet i socialförsäkringsbalkens mening och därmed kunna ha rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. Myndigheterna bedömer vidare att socialförsäkringsförmåner inte kan betalas ut om det inte finns ett gällande uppehållstillstånd, vilket innebär att en utlänning vars uppehållstillstånd löpt ut och som ansökt om förlängning av tillståndet inte heller skulle ha rätt till sådana förmåner. *Centrala studiestödsnämnden* bedömer att utlänningar med tidsbegränsade tillstånd kommer att kunna beviljas studiestöd. Förslaget innebär dock att endast tidsbegränsade beslut kan meddelas, vilket enligt nämnden kan medföra att personer väljer att inte studera på grund av osäker finansiering. CSN anför vidare att det inte står helt klart om studiestöd kan beviljas när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd löpt ut. Flera remissinstanser framhåller att förslaget om uppehållstillstånd som endast gäller i ett år kommer att ha en negativ effekt på enskildas etablering. *Arbetsförmedlingen* framhåller att hela grundkonstruktionen för etableringsuppdraget bygger på möjligheten att kunna fatta beslut om etableringsplaner på upp till 24 månader.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtlL

Ett uppehållstillstånd som beviljas en skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtlL ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, ska det nya tillståndet gälla i minst två år. Vad som nu har sagts gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Med undantag för de fall där tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver annat, är utgångspunkten i dag att skyddsbehövande beviljas permanent uppehållstillstånd (se prop. 2013/14:248 s. 44–45). Det är sannolikt att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd är en anledning till att så många väljer att söka asyl i Sverige. Regeringens utgångspunkt är liksom tidigare att ett permanent uppehållstillstånd är gynnsamt för den enskildes möjligheter att finna sig till rätta i Sverige. Ur administrativ synpunkt är det också en fördel att myndigheterna inte behöver ompröva beslut i fall då man redan vid första prövningstillfället kan bedöma att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd skulle behöva förlängas vid tidsperiodens slut på grund av att skyddsbehovet då kommer att kvarstå. Regeringen delar därför remissinstansernas bedömning att förslaget att uppehållstillstånden ska tidsbegränsas kommer att medföra negativa konsekvenser såväl för den enskilde som för myndigheter. Regeringen anser trots detta att det är nödvändigt att tillfälligt införa regler om tidsbegränsade tillstånd.

Flyktingar och alternativt skyddsbehövande ska fortfarande beviljas skydd i Sverige. Varken EU-rätten eller internationella konventioner kräver dock att permanent uppehållstillstånd ges till en skyddsbehövande. För att få andrum för svenskt flyktingmottagande krävs att fler av EU:s medlemsstater tar sitt ansvar. Bedömningen är att det syftet motverkas om Sverige för tillfället fortsätter att ha mer generösa bestämmelser än andra medlemsstater. En faktor som kan antas påverka att asylsökande väljer att söka asyl i just Sverige är att huvudregeln i Sverige är att skyddsbehövande beviljas permanent uppehållstillstånd. De svenska reglerna om uppehållstillstånd bör av dessa skäl tillfälligt anpassas till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner och uppehållstillstånd som beviljas flyktingar och alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtlL bör därför vara tidsbegränsade. Regeringen anser att det inte bör finnas någon möjlighet att bevilja permanent uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl, förutom för kvotflyktingar. En bestämmelse med den innebörden bör tas in i den tidsbegränsade lagen. Även barn kommer med några undantag att beviljas tidsbegränsade tillstånd med de nya reglerna. Som flera remissinstanser påpekar är barn särskilt utsatta. Regeringen anser dock, som anförts tidigare, att denna åtgärd är nödvändig för att antalet asylsökande till Sverige ska begränsas tillfälligt och för att fler ska söka asyl i andra EU-länder. Att säkerställa barns rättigheter innebär inte alltid enkla och givna lösningar. Det handlar ytterst om att väga olika intressen mot varandra och i praktiken kan det innebära att göra val och prioriteringar. En jämnare fördelning i EU skapar bättre förutsättningar

för att ge ett bra mottagande av de barn som kommer till Sverige. Av avsnitt 11 framgår att regeringen tar särskild hänsyn till barn och barnfamiljer genom en övergångsbestämmelse. Enligt regeringens bedömning respekterar förslagen barnkonventionen.

Enligt 5 kap. 2 § UtL ska uppehållstillstånd ges till en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning), dvs. inom ramen för den s.k. flyktingkvoten. Enligt förarbeten (prop. 1983/84:144 s. 88 och 1993/94:94 s. 80) och fast praxis beviljas kvotflyktingar vid tillämpningen av 5 kap. 2 § UtL permanent uppehållstillstånd. Det vore inte rimligt att nu ändra på detta och bevilja kvotflyktingar tidsbegränsade uppehållstillstånd. Kvotflyktingar bör därför även fortsatt beviljas permanent uppehållstillstånd. Någon särskild bestämmelse om tidsbegränsade uppehållstillstånd för kvotflyktingar bör därför inte införas i den tidsbegränsade lagen.

Giltighetstiden för de tidsbegränsade uppehållstillstånden

Det omarbetade skyddsgrundsdirektivet medger i viss utsträckning kortare giltighetstider för de tidsbegränsade uppehållstillstånden än vad som i dag föreskrivs i svensk rätt. Enligt artikel 24.1 i direktivet ska ett uppehållstillstånd för en person som har flyktingstatus gälla i minst tre år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat. Av artikel 24.2 i direktivet följer att ett uppehållstillstånd för en person som har status som alternativt skyddsbehövande ska vara förnybart och gälla i minst ett år och, om det förnyas, i minst två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat. Även när det gäller längden på de tidsbegränsade tillstånden, såväl vid första prövningstillfället, som vid förlängning kan svenska regler som är mer generösa än EU-rätten bidra till att asylsökande väljer att söka asyl i Sverige. Målsättningen bör därför även i denna del vara att anpassa reglerna till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner. Lagstiftaren har tidigare gjort övervägandet att en skyddsbehövande som beviljas uppehållstillstånd alltid bör beviljas uppehållstillstånd i minst ett år. Detta eftersom det i många avseenden är avgörande för utlänningens rättigheter enligt annan lagstiftning (jfr prop. 2009/10:31 s. 141 och 158–160). Det krävs t.ex. att det kan antas att utlänningen kan komma att vistas här under minst ett år för att han eller hon ska folkbokföras. Utlänningen får då bland annat tillgång till etableringsinsatser och till hälso- och sjukvård som andra bosatta i landet. Regeringen anser mot denna bakgrund att de tidsbegränsade uppehållstillstånden som beviljas flyktingar under tiden den tidsbegränsade lagen är tillämplig bör gälla i tre år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid och i sådant fall minst ett år. När det gäller alternativt skyddsbehövande kräver skyddsgrundsdirektivet inte ett tillstånd som gäller längre än ett år. Remissinstanserna pekar på tendensen inom EU-rätten är att regelverket håller på att utvecklas i en riktning där flyktingar och alternativt skyddsbehövande ges likadan reglering. I dag gäller emellertid de beskrivna olika kraven enligt EU-

rätten när det gäller tillståndens längd. Genom remissinstansernas svar framkommer också att ettåriga tillstånd kan komma att medföra problem, vilka orsakas av att många insatser för utlänningar bygger på att de beviljas längre tillstånd. Bland annat stämmer så korta tillstånd mindre väl överens med nuvarande system för etableringsplaner och det finns en risk för att den som får ett sådant tillstånd skulle bedömas inte ha rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. Regeringen bedömer dock, av de skäl som tidigare redogjorts för, att det är angeläget att de svenska reglerna tillfälligt anpassas till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner också i detta avseende. Av *Försäkringskassans* och *Pensionsmyndighetens* svar framgår emellertid att det är tveksamt om utlänningar som beviljas ettåriga uppehållstillstånd kommer att kunna anses bosatta i landet i socialförsäkringsbalkens mening och därmed kunna ha rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. För att undvika risken att skyddsbehövande i vissa fall inte skulle omfattas av de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmånerna anser regeringen att alternativt skyddsbehövande bör beviljas tillstånd som är giltiga i tretton månader. Några mer generella undantag från dessa regler bör inte införas och det bör alltså inte vara möjligt när tiden för uppehållstillståndet bestäms att ta hänsyn till hur länge skyddsbehovet kommer att finnas. Regeringen delar *Skatteverkets* bedömning att de nya reglerna om uppehållstillstånd i sig inte får någon större betydelse för folkbokföringen, eftersom en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år kan folkbokföras enligt folkbokföringslagen (1991:481).

När ett tidsbegränsat uppehållstillstånd löper ut och det finns skäl att förlänga tillståndet bör även ett nytt tillstånd vara tidsbegränsat. Vid förlängning bör ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting gälla i tretton månader. Eftersom flyktingar som huvudregel ska beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller i tre år kommer förlängning för den gruppen bara bli aktuellt för personer som av hänsyn till nationell säkerhet eller allmän ordning har beviljats ett uppehållstillstånd med en kortare giltighetstid. Ett uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande bör vid förlängning gälla i två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden bör dock, som framgått ovan, aldrig vara kortare än ett år. En bestämmelse med den innebörden bör tas in i den tidsbegränsade lagen.

Det är enligt gällande rätt inte möjligt att överklaga att ett beslut om uppehållstillstånd har tidsbegränsats (MIG 2010:20). Regeringen ser inte skäl att, som *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* anser, ändra lagstiftningen i detta avseende.

Migrationsverket anför att förslaget kan leda till att nära familjemedlemmar beviljas uppehållstillstånd med olika giltighetstid. Det är förenligt med EU-rätt och internationell rätt att medlemmar ur en och samma familj ges olika status. Enligt skyddsgrundsdirektivet ska familjen hållas samman. Det är dock inte nödvändigt enligt direktivet att familjemedlemmar beviljas uppehållstillstånd med samma längd. I praxis från Migrationsöverdomstolen har Europakonventionens bestämmelse om rätt till familjeliv tillämpats för att undvika att familjemedlemmar

skiljs åt. I avsnitt 8.2 föreslås att uppehållstillstånd ska kunna beviljas enligt 5 kap. 6 § UtIL om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa en utlänning. I avsnitt 9 aviserar dessutom regeringen att man avser att återkomma inom kort med ett förslag till en bestämmelse som reglerar uppehållstillstånd för gymnasieungdomar. I de enstaka fall där det finns en risk för familjesplittring kommer uppehållstillstånd således att kunna beviljas med stöd av någon dessa bestämmelser. Detta är enligt regeringens bedömning tillräckligt för att undvika familjesplittring.

Förslaget om tidsbegränsade tillstånd väcker, som remissinstanserna också lyfter fram, frågor om status och tillgång till bl.a. etablering, studiestöd och socialförsäkring efter att det tidsbegränsade tillståndet löpt ut och utlänningen ansökt om förlängt tillstånd men ännu inte beviljats ett sådant. I de fall beslut om förnyat uppehållstillstånd inte hinner fattas innan ett tidigare tillstånd löpt ut kan frågeställningar t.ex. uppstå kring vilka förmåner de berörda ha rätt till. Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat prövningstillstånd i mål som rör en sådan situation när det gäller rätten till socialförsäkring (mål nr 3297–3298-15). Regeringen avser att noga följa de konsekvenser domen kan medföra för enskilda, berörda statliga myndigheter och kommuner samt för kostnadsfördelningen. Flera remissinstanser efterfrågar klargöranden av hur och när en ansökan om förlängning ska göras. Remissinstanserna efterlyser också svar på frågan om pass även i fortsättningen ska vara en förutsättning för att beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd. Inom Regeringskansliet pågår för närvarande ett arbete med att se över dessa frågor, bl.a. i syfte att säkerställa att de tillfälliga reglerna om tidsbegränsade uppehållstillstånd inte ska leda till praktiska problem i fall där pass saknas. En av utgångspunkterna för arbetet med att se över vilka följdändringar som behövs med anledning av att tidsbegränsade uppehållstillstånd blir huvudregel är att fördelningen av ansvaret för utlänningar som beviljats uppehållstillstånd inte ska förändras. Det kommer även att föras en dialog med Migrationsverket när det gäller hantering av ansökningar om förlängning. Utgångspunkten är självklart att det är Migrationsverkets uppgift att se till att prövningen av ärenden görs på ett rättssäkert och effektivt sätt. Några remissinstanser undrar om förslaget påverkar möjligheten att få svenskt medborgarskap och arbetstillstånd. En förutsättning för att en utlänning ska beviljas svenskt medborgarskap är att han eller hon har permanent uppehållstillstånd. Utlänningen måste emellertid även ha vistats i Sverige en viss tid för att kunna få medborgarskap. Eftersom den tidsbegränsade lagen endast föreslås gälla i tre år anser regeringen att det saknas anledning att nu se över reglerna om medborgarskap. En utlänning som inte har permanent uppehållstillstånd är inte undantagen från kravet på arbetstillstånd för att få arbeta i Sverige. Migrationsverket beviljar dock arbetstillstånd till den som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och har behov av det. Regeringen följer frågan noga och kommer vid behov att föreslå förändringar av regelverket för att möjliggöra för människor att komma i arbete. SKL tar upp frågan vilken huvudman som bär ansvaret för att tillgodose behoven hos utlänningar som meddelats avvisnings- eller utvisningsbeslut som fått laga kraft men som fortfarande befinner sig i landet. Frågeställningen är inte ny även om den också aktualiseras i det

nu aktuella sammanhanget. Regeringen avser att följa frågan. SKL anser vidare att det i lagstiftningsärendet bör klarläggas om en särskilt förordnad vårdnadshavare ska förordnas för ensamkommande barn när barnet beviljats ett ettårigt tillstånd. Enligt 10 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn ska socialnämnden när barnet beviljas uppehållstillstånd väcka talan om eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken, om inte särskilda skäl talar mot det. I förarbetena till lagen om god man för ensamkommande barn konstateras att såväl permanenta uppehållstillstånd som olika former av tidsbegränsade uppehållstillstånd kan komma i fråga (prop. 2004/05:136 s. 52). Frågan hur bestämmelserna ska tillämpas när det är fråga om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan inte avgöras i detta lagstiftningsärende utan bör i första hand få sitt svar i rättstillämpningen.

6 Upphållstillstånd på grund av hinder mot verkställighet och ny prövning

Regeringens förslag: Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § första stycket UtL ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska, som huvudregel, även det nya tillståndet, vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader.

Migrationverket ska inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 eller 19 a § första stycket UtL om de omständigheter som utlänningen åberopar endast är sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov som övrig skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a § första stycket UtL.

Utkastets förslag överensstämmer delvis med regeringens. I utkastet finns inte något förslag på bestämmelse om att ny prövning inte ska kunna beviljas när utlänningen åberopar sådana omständigheter som kan ligga till grund för ett skyddsbehov som övrig skyddsbehövande. I utkastet föreslås andra tidsperioder för de tidsbegränsade uppehållstillstånden.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget och anför att nödvändigheten, proportionaliteten och konsekvenserna inte har utretts. *Kammarrätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Justitiekanslern*, *Migrationverket* och *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* ifrågasätter om förslaget är förenligt med skyddsgrundsdirektivet eftersom flyktingskäl kan leda till uppehållstillstånd på den här grunden. *Rådgivningsbyrån* anför att det är anmärkningsvärt att det inte finns möjlighet till en individuell bedömning där permanent uppehållstillstånd kan beviljas i situationer där den berörde inte kan rehabiliteras. *Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL)* anför att det är orimligt att flyktingskäl som åberopas först på verkställighetsstadiet endast ska leda till ett tillstånd på ett år. *Migrationverket* anför att en

utlänning som är flykting efter ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtL hamnar i ett bättre läge än en utlänning som beviljas uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § UtL. Vidare påpekar verket att förslaget innebär att även i de fall konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder utgör en annan särskild anledning att i verkställighetsfasen ge föräldern uppehållstillstånd grundat på denna anknytning kommer endast ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kunna komma ifråga. *Justitiekanslern* anser att det bör klargöras om barn ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd enligt bestämmelsen. *Barnombudsmannen* och *FARR* anför att förslagen innebär att fler barn kommer att få stanna enbart på grund av hinder mot verkställighet och att detta förslag innebär särskilt hög osäkerhet för dessa barn.

Skälen för regeringens förslag: Av 12 kap. 18 § UtL framgår att uppehållstillstånd under vissa omständigheter får beviljas en utlänning som meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft. Uppehållstillstånd får meddelas om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att 1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §, 2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller 3. det finns medicinska hinder eller annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas. Migrationsverket får då, om hindret är bestående, bevilja permanent uppehållstillstånd (första stycket). Om det endast finns ett tillfälligt hinder mot verkställighet, får verket bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (andra stycket).

Enligt de bestämmelser som regeringen föreslår i avsnitt 5.3 ska en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtL beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd under den tid som den tidsbegränsade lagen gäller. Det vore inte lämpligt om permanent uppehållstillstånd då kan beviljas en utlänning som meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning på grund av verkställighetshinder. I stället bör ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller i tretton månader beviljas och därefter kunna förlängas med tretton månader i taget. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i den tidsbegränsade lagen. Som *Migrationsverket* påpekar innebär förslaget att permanent uppehållstillstånd inte kommer att kunna beviljas enligt 12 kap. 18 § UtL, inte heller till barn. Till skillnad från *Justitiekanslern* anser regeringen inte att detta behöver klargöras. Som flera remissinstanser påpekar är barn särskilt utsatta. Regeringen anser dock, som anförts tidigare, att denna åtgärd är nödvändig för att antalet asylsökande till Sverige tillfälligt ska begränsas och att fler ska söka asyl i andra EU-länder i stället. Samma resonemang som tidigare redovisats rörande de intresseavvägningar som blir aktuella avseende barns rättigheter gör sig gällande även på denna punkt.

Några remissinstanser har ifrågasatt om förslaget är förenligt med skyddsgrundsdirektivet eftersom en flykting enligt direktivet har rätt till ett uppehållstillstånd som är giltigt i tre år. 12 kap. 18 § UtL är en egen grund för uppehållstillstånd och regeringen anser inte att skyddsgrundsdirektivet kräver en viss längd på ett sådant uppehållstillstånd som beviljas på grund av att det finns verkställighetshinder. Om nya omständigheter framkommer under

verkställighetsstadiet och dessa omständigheter innebär att utlänningen är en flykting kan Migrationsverket bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtL och utlänningen kommer då att beviljas ett uppehållstillstånd som flykting enligt 5 kap. 1 § UtL med de begränsningar i fråga om längden på uppehållstillståndet som följer av den tidsbegränsade lagen, dvs. i normalfallet tre år.

Enligt de bestämmelser som regeringen föreslår i avsnitt 5.2 ska uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtL inte beviljas en utlänning som är övrig skyddsbehövande. Om en utlänning i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som har fått laga kraft återoppar vissa nya omständigheter kan Migrationsverket enligt 12 kap. 19 § UtL under vissa förutsättningar ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning. För brottsutvisade utlänningar regleras detta i 12 kap. 19 a § UtL. En sådan omständighet som kan leda till att Migrationsverket beslutar om ny prövning är att utlänningen uppfyller kriterierna för att vara övrig skyddsbehövande. En sådan ordning är inte lämplig eftersom en utlänning som beviljas ny prövning vid den prövningen inte kan beviljas uppehållstillstånd som övrig skyddsbehövande under den tid som den tidsbegränsade lagen gäller. Bestämmelserna om ny prövning bör därför ändras på så sätt att ny prövning inte ska kunna beviljas om de omständigheter som utlänningen återoppar är sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov som övrig skyddsbehövande. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i den tidsbegränsade lagen.

7 Familjeåterförening

7.1 Gällande rätt

Uppehållstillstånd på grund av anknytning

I 5 kap. 3 och 3 a §§ UtL finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Av 5 kap. 3 § UtL framgår att uppehållstillstånd ska ges till make, sambo och ogifta barn till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige. Uttrycken make och sambo gäller såväl olikkönade som samkönade par. Med make jämställs även registrerad partner. Uppehållstillstånd ska också ges till ogifta barn till maken eller sambon till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige. Uppehållstillstånd ska även ges till en utlänning som är förälder till ett ensamkommande barn som är flykting eller annan skyddsbehövande. Dessa personer har således en rätt att få uppehållstillstånd, om det inte finns särskilda skäl mot att bevilja tillstånd enligt 5 kap. 17–17 b §§ UtL. Exempel på sådana särskilda skäl är om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller om det medvetet har lämnats oriktiga uppgifter som är av betydelse för att få uppehållstillstånd. Ett annat exempel är att uppehållstillstånd får vägras

en make eller sambo och ett ogift barn till en make eller sambo, om någon av makarna eller samborna är under 18 år. Bestämmelserna grundar sig på familjeåterföreningsdirektivet¹⁶. Direktivet finns i *bilaga 5*. I 5 kap. 3 § UtL finns också en bestämmelse om rätt till uppehållstillstånd för en utlänning som är förälder till ett ogift barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan. Detsamma gäller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe. Bestämmelsen infördes i samband med genomförandet av det omarbetade skyddsgrundsdirektivet och syftar till familjesammanhållning, inte familjeåterförening.

I 5 kap. 3 a § UtL finns ytterligare bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Dessa bestämmelser har inte sin grund i familjeåterföreningsdirektivet och innebär, till skillnad från bestämmelserna i 5 kap. 3 § UtL, inte en rätt utan en möjlighet att beviljas uppehållstillstånd. Upphållstillstånd får ges till en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges. Upphållstillstånd kan också ges till en utlänning som på annat sätt är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om de har ingått i samma hushåll och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem som fanns redan i hemlandet. Vidare kan en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige beviljas uppehållstillstånd. En utlänning som ska utöva umgänge av inte begränsad omfattning med ett barn som är bosatt i Sverige och en utlänning som har svenskt ursprung eller som har vistats i Sverige under lång tid med uppehållstillstånd kan också beviljas uppehållstillstånd. När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd även i andra fall ges till en utlänning som är adopterad i Sverige i vuxen ålder, en anhörig till en utlänning som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller till en utlänning som på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

Försörjningskrav

Som huvudregel gäller att uppehållstillstånd på grund av anknytning får beviljas endast om den person som utlänningen åberopar anknytning till kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen (5 kap. 3 b § UtL). Från huvudregeln finns flera undantag. Försörjningskravet gäller inte om den person som utlänningen åberopar anknytning till är ett barn, medborgare i Sverige, medborgare i en annan EES-stat eller Schweiz, en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting, en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning), en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som

¹⁶ Rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening.

alternativt skyddsbehövande eller har förklarats vara alternativt skyddsbehövande, eller en utlänning som har permanent uppehållstillstånd och som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd för bosättning i minst fyra år (5 kap. 3 c § UtL). Försörjningskravet gäller vidare inte om sökanden är ett barn och den som barnet åberopar anknytning till är barnets förälder. Det gäller inte heller om barnets andra förälder ansöker om uppehållstillstånd tillsammans med barnet (5 kap. 3 d § UtL). Undantag från försörjningskravet får dessutom medges helt eller delvis om det finns särskilda skäl (5 kap. 3 e § UtL).

7.2 Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en flykting eller alternativt skyddsbehövande med tidsbegränsat uppehållstillstånd

Regeringens förslag: Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 UtL ska, om den person som utlänningen åberopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen, beviljas om flyktingen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Uppehållstillstånd ska dock få vägras med stöd av 5 kap. 17–17 b §§ UtL. Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b UtL ska också få vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 a § UtL ska inte beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 3 a § UtL ska inte beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen. Om den som utlänningen åberopar anknytning till fick sin ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare ska dock uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1, 2 eller 4 UtL beviljas i samma utsträckning som uppehållstillstånd ska beviljas för den som åberopar anknytning till en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 UtL på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den tidsbegränsade lagen, ska gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En ansökan om förlängning av familjemedlemmens uppehållstillstånd ska kunna bifallas trots att familjemedlemmen vistas i Sverige.

Utkastets förslag överensstämmer i sak med regeringens. I utkastets förslag anges dock inte i lagtexten att när anknytningspersonen är en alternativt skyddsbehövande som fått sin ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare ska uppehållstillstånd kunna beviljas även enligt 5 kap. 3 § första stycket 4 UtL.

Remissinstanserna: *Rädda Barnen, Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och UNICEF* avstyrker förslaget. Flera remissinstanser, bl.a. *Förvaltningsrätterna i Stockholm, Malmö och Göteborg, Justitiekanslern, Migrationsverket, Barnombudsmannen, Sveriges advokatsamfund och Röda Korset* anför att det saknas en analys av förslagets överensstämmelse med rätten till familjeliv enligt EU-rätten och Sveriges konventionsåtaganden och att alternativt skyddsbehövande har samma behov av familjeåterförening som flyktingar. *Förvaltningsrätten i Göteborg, Uppsala universitet och Sveriges advokatsamfund* ifrågasätter att rätten till familjeliv enligt Europakonventionen inskränks utan en möjlighet till individuell prövning i varje enskilt fall. *Migrationsverket* önskar ett förtydligande beträffande kravet på välgrundade utsikter att beviljas permanent uppehållstillstånd, vad som gäller i detta avseende för alternativt skyddsbehövande som ansökt om uppehållstillstånd senast den 24 november 2015 och hur det kravet förhåller sig till 5 kap. 3 § UtL. Även *Kammarrätten i Stockholm* anser att uttrycket bör förtydligas. Migrationsverket önskar också ett klagörande av hur den föreslagna bestämmelsen förhåller sig till 5 kap. 3 § första stycket 5 UtL. Förslaget att den anhöriges tillstånd ska ha samma giltighetstid som anknytningspersonen riskerar enligt Migrationsverket att bryta mot familjeåterföreningsdirektivet eftersom ett tillstånd för en anhörig enligt artikel 13.2 ska vara giltigt i minst ett år. Migrationsverket påpekar att det inte kommer att vara möjligt att bifalla en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning under den tid anknytningspersonen väntar på att få ett nytt uppehållstillstånd vilket kan leda till att familjeåterföreningsärenden kommer att ligga på vänt eller att en sådan ansökan kommer att avslås. Verket påpekar även att det enligt förslaget saknas möjlighet att bevilja ett tillstånd till en anhörig som gäller under kortare tid än anknytningspersonens. Något som kan behövas om den anhörige bedöms vara ett hot mot den allmänna ordningen och säkerheten. Vidare anför verket att det bör noteras att det finns ett antal personer som uttryckt en önskan om att söka asyl före den 24 november men där ansökan trots det är daterad senare än den 24 november 2015. *Ambassaden i Amman* anför att avgiftsförordningen bör anpassas till den tidsbegränsade lagen eftersom det finns en risk för att många ansöker om uppehållstillstånd även om det inte finns någon möjlighet att beviljas ett sådant tillstånd när det inte kostar något att ansöka. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anför att förslagen kan leda till att fler anhöriga tar sig till Sverige för att söka asyl. Ett ökat antal asylsökande barn som bor hos sina vårdnadshavare med uppehållstillstånd riskerar att öka bl.a. kostnader för försörjningsstöd för kommunerna. Det är inte rimligt att kommunerna ska bära dessa kostnader och lagen om mottagande av asylsökande bör därför ändras så att ansvaret för de barn som kommer till Sverige och ansöker om uppehållstillstånd av skyddsskäl kommer att åvila staten. *TCO* anför att

begränsningarna av rätten till familjeåterförening kommer att ha en negativ effekt för etableringen. *Amnesty, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* och *Lunds universitet* påpekar att det finns en risk för att förslaget medför en risk för att kvinnor och barn också flyr och på farliga vägar försöker ta sig till Sverige. *Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL)* anför att regeringen bör följa upp att inte Migrationsverkets tillämpning blir striktare vad gäller bedömningen av vad som ryms inom begreppet ett väletablerat förhållande. *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* och *Lunds universitet* anser att förslaget om att en ansökan om uppehållstillstånd kan avslås om någon av makarna är under 21 år inte är utformat på ett sådant sätt att familjeåterföreningsdirektivets krav tydligt framgår, nämligen att en åldersgräns får krävas för att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap. Rådgivningsbyrån anför också att kravet på välgrundade utsikter bör preciseras och att det finns en risk för att anhöriga som inte kan styrka sin identitet inte kommer att kunna beviljas uppehållstillstånd eftersom tillfälliga tillstånd får till följd att bevislätnadsregeln inte är tillämplig. Lunds universitet anser att det är oklart hur förslaget förhåller sig till 5 kap. 16 § UtIL och förordar att bestämmelsen som ger ett skydd för våldsutsatta vid anhöriginvandring ska tillämpas oavsett den anhöriges status.

Flera remissinstanser har ifrågasatt om det är förenligt med Europakonventionen att begränsa rätten till familjeåterförening till kärnfamiljen,

Skälen för regeringens förslag

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en flykting

Utlänningslagens bestämmelser om när upphållstillstånd får beviljas på grund av anknytning till en person i Sverige medger att uppehållstillstånd beviljas i fler fall än vad som krävs enligt familjeåterföreningsdirektivet. Med utgångspunkten att de svenska reglerna tillfälligt ska anpassas till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner ser regeringen därför anledning att tillfälligt begränsa även dessa möjligheter att beviljas uppehållstillstånd i Sverige.

Familjeåterföreningsdirektivet bygger på tanken att en tredjelandsmedborgare som har en mera permanent bosättning i en EU-stat, den s.k. anknytningspersonen, ska ha rätt att återförenas med vissa familjemedlemmar. För att ha rätt till familjeåterförening enligt direktivet ska anknytningspersonen ha ett uppehållstillstånd som är giltigt under minst ett år och ha välgrundade utsikter att få ett permanent uppehållstillstånd. Enligt flera av de svenska bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning krävs att anknytningspersonen är bosatt i Sverige eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning här. Av förarbetena till utlänningslagen framgår att när det gäller utländska medborgare och statslösa krävs i regel att utlänningen har ett permanent uppehållstillstånd i Sverige för att han eller hon ska kunna vara anknytningsperson (prop. 2005/06:72 s. 28). Migrationsöverdomstolen har dock i ett avgörande om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en i Sverige bosatt maka funnit att maken, som hade ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som var giltigt under längre tid än ett år och hade

välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd, hade rätt till familjeåterförening enligt familjeåterföreningsdirektivet och kunde utgöra anknytningsperson enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 UtL (MIG 2007:29). När det gäller uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § första stycket 2 UtL har Migrationsöverdomstolen funnit att en person med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd inte är att anse som en sådan anknytningsperson som avses i den bestämmelsen (MIG 2008:1).

En flykting vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen torde i regel anses ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd eftersom skyddsskäl som regel kvarstår under en längre tid och begränsningarna av möjligheten att få permanent uppehållstillstånd kommer att upphöra när den tidsbegränsade lagen upphör. Av MIG 2007:29 framgår att flyktingen därmed kan vara en anknytningsperson enligt 5 kap. 3 § UtL och att uppehållstillstånd på grund av anknytning kan beviljas en make, en sambo eller ett barn trots att anknytningspersonen inte beviljats permanent uppehållstillstånd. För att det ska vara tydligt vad som gäller när uppehållstillstånd nu kommer att tidsbegränsas i större utsträckning på grund av den tidsbegränsade lagen, och för att klargöra att det svenska regelverket lever upp till kraven i familjeåterföreningsdirektivet bör det dock i den tidsbegränsade lagen tas in en särskild bestämmelse om när uppehållstillstånd får beviljas en make, en sambo eller ett barn på grund av anknytning till en flykting. I bestämmelsen bör föreskrivas att uppehållstillstånd får beviljas flyktingens make, sambo och ogifta barn samt ogifta barn till flyktingens make eller sambo om flyktingen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Som konstaterats ovan, gäller uttrycken make och sambor såväl olikkönade som samkönade par och med make avses även registrerad partner. Ett par kan ha tvingats dölja sitt samboförhållande beroende på att det inte har accepterats i den kultur de levt i. Detta hindrar inte att ett samboförhållande kan ha förelegat. Vid prövningen av om ett samboförhållande förelegat ska en helhetsbedömning göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Att paret t.ex. haft tillgång till två olika bostäder utesluter inte att de kan vara sambor (jfr NJA 1994 s. 256). Att en utlänning som är förälder till ett ensamkommande barn som är flykting som huvudregel har rätt till uppehållstillstånd följer av 5 kap. 3 § första stycket 4 UtL. Detta kommer gälla även när det ensamkommande barnet har beviljats ett uppehållstillstånd som tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen. Uppehållstillstånd med stöd av denna punkt förutsätter inte att barnets uppehållstillstånd är permanent. Uppehållstillstånd kommer under tiden den tidsbegränsade lagen är tillämplig även att kunna beviljas en förälder eller en annan vuxen person som trätt i föräldrarnas ställe med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 5 UtL, eftersom inte heller denna grund för uppehållstillstånd förutsätter att barnet beviljats permanent uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd för anknytningspersonens make eller sambo och för ett ogift barn till anknytningspersonens make eller sambo får enligt 5 kap. 17 a § andra stycket 3 UtL vägras om någon av makarna eller samborna är under 18 år. Bestämmelsen grundar sig på artikel 4.5 i familjeåterföreningsdirektivet, som anger att för att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får medlemsstaterna kräva att

anknytningspersonen och dennes make ska ha uppnått en viss lägsta ålder, högst 21 år, innan maken kan återförenas med anknytningspersonen. Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska enligt 5 kap. 17 a § tredje stycket UtIL hänsyn tas till utlänningsens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden (jfr artikel 17 i direktivet). För att tillfälligt anpassa de svenska reglerna till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner bör det vara möjligt att vägra uppehållstillstånd för en flyktings make eller sambo och för ett ogift barn till en flyktings make eller sambo, om någon av makarna eller samborna är under 21 år. *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* påpekar att om ansökan avslås med hänsyn till makarnas eller sambornas ålder får det endast ske i syfte att garantera en bättre integration eller förhindra tvångsäktenskap. Detsamma gäller redan i förhållande till dagens reglering i utlänningslagen. Den enda skillnad som föreslås i den tidsbegränsade lagen är att åldersgränsen höjs. Regeringen ser mot denna bakgrund inte behov av några förtydliganden av lagtexten på denna punkt. En förutsättning bör vara att flyktingen har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen. Vid bedömningen av om uppehållstillstånd ska vägras ska hänsyn tas till utlänningsens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden. Att parterna har gemensamma barn är en sådan omständighet som kan beaktas och även parternas möjligheter att återförenas i något annat land.

Enligt artikel 13.2 i familjeåterföreningsdirektivet ska en familjemedlem beviljas ett tillstånd med minst ett års giltighetstid. Av artikel 13.3 framgår emellertid att familjemedlemmens tillstånd i princip inte får sträcka sig längre än till och med det datum då anknytningspersonens tillstånd löper ut. Regeringen bedömer att förslaget att låta familjemedlemmens uppehållstillstånd gälla för samma tid som flyktingens uppehållstillstånd, dvs. fram till dess att flyktingens tillstånd löper ut, är rimligt och inte, så som *Migrationsverket* befarar, riskerar att bryta mot familjeåterföreningsdirektivet. Migrationsverket påpekar även att förslaget inte medger att ett kortare tillstånd än anknytningspersonens beviljas, vilket skulle kunna behövas om den anhörige bedömdes utgöra ett hot mot den allmänna ordningen och säkerheten. Regeringen ser dock inte anledning att i den tidsbegränsade lagen särskilt reglera denna situation. Om den anhörige utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet får uppehållstillstånd vägras med stöd av 5 kap. 17 a § första stycket 3 UtIL. Regeringen anser således att ett uppehållstillstånd som beviljas make, sambo och ogifta barn på grund av anknytning till en flykting vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen, bör gälla för samma tid som flyktingens uppehållstillstånd. Detsamma bör gälla ett uppehållstillstånd som beviljas en förälder till ett ensamkommande flyktingbarn vars uppehållstillstånd tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen. En ansökan om förlängning av ett sådant uppehållstillstånd bör kunna bifallas trots att utlänningsen vistas i Sverige. Bestämmelser med den innebörden bör tas in i den tidsbegränsade lagen. Flera remissinstanser ifrågasätter om det är förenligt med Europakonventionen att begränsa rätten till familjeåterförening till kärnfamiljen, Regeringen föreslår i avsnitt 8.2 en

bestämmelse som möjliggör att uppehållstillstånd kan beviljas i sådana undantagsfall där Europakonventionen skulle innebära att det skulle finnas en rätt till familjeåterförening med andra familjemedlemmar än make, sambo och barn. Bestämmelsen innebär att en individuell prövning av rätten till familjeåterförening ska göras i varje enskilt fall.

Familjeåterföreningsdirektivet uppställer inte något krav på att det ska finnas en möjlighet att få uppehållstillstånd i de fall som omfattas av 5 kap. 3 a § UtIL. I syfte att anpassa de svenska reglerna till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner bör uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § UtIL inte beviljas om utlänningen återoppar anknytning till en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen. En bestämmelse med den innebörden bör tas in i den tidsbegränsade lagen. Familjeåterföreningsdirektivet uppställer inte heller något krav på att ett uppehållstillstånd som har beviljats på grund av anknytning ska kunna förlängas trots att förhållandet har upphört innan den anhörige har vistats i landet i fem år. Regeringen anser därför inte, till skillnad från *Lunds universitet*, att 5 kap. 16 § UtIL ska gälla anhöriga som har beviljats uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen.

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en alternativt skyddsbehövande

Enligt artikel 3.2 i familjeåterföreningsdirektivet ska direktivet inte tillämpas när anknytningspersonen har tillstånd att vistas i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer enligt internationella förpliktelser, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna. Direktivet är alltså inte tillämpligt på alternativt skyddsbehövande. För att tillfälligt anpassa de svenska reglerna till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner bör uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 första stycket 1–4 eller 3 a §§ UtIL inte beviljas om den person som utlänningen återoppar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den tidsbegränsade lagen. En bestämmelse med den innebörden bör tas in i den tidsbegränsade lagen.

I avsnitt 10 föreslås att den tidsbegränsade lagen inte ska tillämpas vid beslut som gäller en ansökan om uppehållstillstånd från ett barn eller en vuxen som ingår i samma familj som ett barn, om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Den 24 november 2015 var den dag då regeringen presenterade den politiska inriktning som ligger till grund för förslagen i lagrådsremissen. Det är också rimligt att den som har kommit till Sverige utan sin familj och som har ansökt om uppehållstillstånd före dess får möjlighet att återförenas med sin familj även om han eller hon beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande med stöd av den tidsbegränsade lagen. Upphållstillstånd på grund av anknytning till den alternativt skyddsbehövande bör i dessa fall kunna beviljas en make eller maka, en sambo eller ett omyndigt barn under samma förutsättningar som föreslås

gälla om anknytningspersonen är en flykting som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den tidsbegränsade lagen. En förutsättning för att en rätt till familjeåterförening ska finnas är att anknytningspersonen anses ha välgrundade utsikter att beviljas permanent uppehållstillstånd. När det gäller anknytningspersoner som är alternativt skyddsbehövande får en bedömning av utsikterna att beviljas permanent uppehållstillstånd göras med beaktande av det aktuella skyddsbehovets varaktighet och av att begränsningen av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd kommer att upphöra när den tidsbegränsade lagen upphör att gälla. *Migrationsverket* anser att det bör noteras att det finns ett antal personer som uttryckt en önskan om att söka asyl före den 24 november 2015 men där ansökan trots det är daterad senare än den 24 november 2015. Detta beror, har regeringen förstått, på att Migrationsverket vid den tidpunkten på grund av den stora mängden asylsökande inte hade möjlighet att registrera eller på annat sätt anteckna när önskemålet att söka asyl först framfördes. Regeringen har också förstått att Migrationsverket angett som registreringsdatum det datum då önskemålet om asyl först framfördes, om en anteckning om detta gjorts, trots att registrering kunnat ske först senare. Regeringen bedömer att detta datum bör vara brytpunkten trots att det i enstaka fall kan framstå som orättvist.

Flera remissinstanser anför att det saknas en analys av om förslagen som begränsar möjligheterna att återförenas med sin familj står i överensstämmelse med rätten till familjeliv enligt EU-rätten och Sveriges konventionsåtaganden och att alternativt skyddsbehövande har samma behov av familjeåterförening som flyktingar. I artikel 8 i Europakonventionen föreskrivs att var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens samt att en offentlig myndighet inte får inskränka åtnjutande av denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande eller till förbyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter. Av Europadomstolens praxis följer att artikeln kan innebära en skyldighet för en stat att göra familjeåterförening möjlig i staten. Denna skyldighet är dock inte absolut. Många åtgärder kan godtas om de är proportionerliga, dvs. om de står i rimlig proportion till det intresse de är avsedda att skydda. Om ett intrång i rätten till familjeliv anses ha skett prövar Europadomstolen om ingreppet hade stöd i lag, var ägnat att tillgodose ett legitimt intresse samt om ingreppet var proportionerligt och därför nödvändigt i ett demokratiskt samhälle. Bestämmelser om respekt för privatlivet och familjelivet finns även i artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Rätten till familjeåterförening i familjeåterföreningsdirektivet ska tolkas i ljuset av Europakonventionen och stadgan. Den tidsbegränsade lagen med begränsningar av rätten till familjeåterförening ska endast gälla i tre år. Med hänsyn till de stora påfrestningar som det svenska asylsystemet och andra centrala samhällsfunktioner har utsatts för till följd av det stora antalet asylsökande anser regeringen att det är förenligt med konventionen att låta familjeåterförening anstå under denna tid. Enligt artikel 14 i Europakonventionen finns som utgångspunkt ett förbud mot

diskriminering av vissa grupper när det gäller åtnjutande av fri- och rättigheter enligt konventionen. Skillnad mellan grupper får inte göras utan objektiv och godtagbar grund. Regeringens förslag innebär att rätten till familjeåterförening begränsas i större utsträckning för alternativt skyddsbehövande än för flyktingar. Flyktingar har i allmänhet skyddsskäl som varar under längre tid än alternativt skyddsbehövande eftersom de har individuella skyddsskäl och regeringen anser därför att förslaget inte kan anses diskriminerande. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att de begränsningar i rätten till familjeåterförening som nu föreslås i de allra flesta fall är förenliga med EU-rätten och konventionsåtaganden. Det kan dock inte uteslutas att det i undantagsfall kan finnas sådana omständigheter att en sådan fördröjning av rätten till familjeåterförening skulle strida mot svenska konventionsåtaganden. Regeringen föreslår därför i avsnitt 8.2 en bestämmelse som möjliggör att uppehållstillstånd kan beviljas i sådana undantagsfall. Bestämmelsen innebär att en individuell prövning av rätten till familjeåterförening ska göras i varje enskilt fall.

Remissinstanserna påpekar att begränsningarna av rätten till familjeåterförening får många negativa konsekvenser, bl.a. att det påverkar etableringen i samhället och att det riskerar att medföra att fler försöker ta sig till Sverige på farliga vägar för att söka asyl. Regeringen anser trots de negativa konsekvenser som kan uppkomma att även dessa åtgärder är nödvändiga för att Sverige ska ligga på miniminivå enligt EU-rätten och internationella konventioner och skapa ett andrum för svenskt flyktingmottagande.

7.3 Utvidgat försörjningskrav

Regeringens förslag: Som huvudregel ska ett försörjningskrav ställas som villkor för uppehållstillstånd på grund av anknytning. Försörjningskravet ska innebära ett krav på anknytningspersonen att kunna försörja både sig själv och den anhörige och att ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och den anhörige. Detta gäller dock inte vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Om anknytningspersonen är ett barn ska det inte ställas något försörjningskrav.

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande ska försörjningskravet gälla endast om

- ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,
- familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har särskild anknytning till, eller
- utlännings- och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och bostad av tillräcklig storlek och standard.

Utkastets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Uppsala universitet* avstyrker förslaget om inte flyktingar och andra skyddsbehövande (inklusive de som faller inom ramen för den föreslagna 13 §) undantas. Även *Röda Korset* och *Rädda Barnen* avstyrker förslaget. *Rädda Barnen* ser positivt på att barn som anknytningsperson undantas från försörjningskravet. *UNHCR* rekommenderar att inget försörjningskrav ställs upp när anknytningspersonen är en skyddsbehövande. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anför att det framgår av praxis från EU-domstolen att reglerna om försörjningskrav inte får utformas på ett sätt som äventyrar familjeåterföreningsdirektivets syfte. Familjeåterförening får inte nekas utan att en individuell bedömning av varje sökandes situation sker. Eftersom det saknas närmare föreskrifter om hur försörjningskraven kommer att utformas saknar förvaltningsrätten underlag för att uttala sig om lagförslagets förenlighet med Sveriges åtaganden. *Ambassaden i Ankara* föreslår att det bör införas en särskild regel om när en ansökan ska anses ha gjorts för att undvika att enskilda inte kan lämna in ansökan inom tidsramen alternativt att anknytningspersonen i Sverige ges rätt att ansöka om uppehållstillstånd för anhöriga. *Uppsala universitet* och *FARR* anser att förslaget kommer att missgynna integrationen. *Migrationsverket* anför att det enligt bestämmelsens ordalydelse kan bli aktuellt att pröva försörjningskravet i förlängningssituationen när något försörjningskrav inte har gällt tidigare, dvs. när uppehållstillstånd har beviljats enligt utlänningslagens bestämmelser innan den tidsbegränsade lagen trädde i kraft. Därmed riskerar den utlämning som tidigare getts uppehållstillstånd grundat på anknytning att få sin ansökan om förlängt uppehållstillstånd avslagen och även att utvisas ur landet, fastän den relation som legat till grund för det tidigare tillståndet består. Motsvarande situation kan uppstå i det fall något försörjningskrav inte har ställts vid det första prövningstillfället därför att anknytningspersonen är ett barn eller ansökan har gjorts inom tre månader efter det att den anhörige beviljats uppehållstillstånd. Vidare anför verket att det finns ett behov av tydlighet kring vilken grund för beräkningen som ska tillämpas. Migrationsverket har avseende tillämpningen av det nuvarande kravet på ordnad försörjning och boende meddelat föreskrifter om bostad av tillräcklig storlek och standard. Det är verkets bedömning att ett behov av föreskrifter i denna del kan komma att kvarstå. Vissa utlandsmyndigheter har idag 12–16 veckors väntetid för att ta emot och registrera en ansökan om uppehållstillstånd grundat på anknytning och det finns därför en risk att den sökande förhindras att lämna in sin ansökan om uppehållstillstånd inom tre månader efter det att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd. *Amnesty*, *Röda Korset* och *Rädda Barnen* anför att de tre månader inom vilka en familjeåterförening måste initieras för att inte ett försörjningskrav ska påföras är alldeles för snävt tilltagna. *Amnesty* anför vidare att det är

diskriminerande att personer som inte är intressanta på arbetsmarknaden inte kommer att ha rätt till familjeåterförening. Konsekvensen kommer att bli att många flyktingar kommer att omfattas av försörjningskravet. *Röda Korset* förutsätter att de närmare föreskrifter som regeringen har för avsikt att meddela kommer att innehålla undantag från försörjningskravet för dem som saknar arbetsförmåga, exempelvis på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning. *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* anser att frågan om kravet på försörjningsförmåga och bostad måste klargöras i lagen och att kommissionens riktlinjer måste beaktas. Vidare anför rådgivningsbyrån att det inte är tydligt att kraven i den föreslagna 10 § också gäller för den som har permanent uppehållstillstånd sedan fyra år eller är svensk medborgare.

Skälen för regeringens förslag

Bakgrunden till dagens regler om försörjningskrav och behovet av en förändring

När reglerna om försörjningskrav infördes motiverades de bl.a. med att det ur integrationssynpunkt är positivt om anknytningspersonen har arbete och bostad när de anhöriga anländer. Vidare framhölls att en långsiktigt hållbar asyl- och migrationspolitik bygger på ett fördjupat europeiskt samarbete och att en harmonisering av reglerna inom EU därför är viktig (prop. 2009/10:77 s. 19). Alla medlemsstater i EU utom Sverige ställde då upp någon form av försörjningskrav som villkor för anhöriginvandring, även om det på EU-nivå inte fanns några tvingande regler om försörjningskrav som villkor (nämnda prop. s. 14 och 17).

De regler som infördes och som gäller i dag är så utformade att ett försörjningskrav enligt en huvudregel ska ställas som villkor för uppehållstillstånd på grund av anknytning. Huvudregeln är dock försedd med så många undantag att de fall då försörjningskrav ställs upp i själva verket kan sägas höra till undantagen. De svenska reglerna om försörjningskrav är i flera avseenden mer förmånliga än vad EU-rätten kräver. Med utgångspunkten att de svenska reglerna tillfälligt bör anpassas till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner anser regeringen att det finns anledning att vidta ändringar också i reglerna om försörjningskrav.

Försörjningskrav ska vara huvudregel

En utgångspunkt bör vara att ett försörjningskrav ska gälla som villkor för uppehållstillstånd och att undantag från denna huvudregel endast ska få göras i fall då detta framstår som olämpligt eller ett försörjningskrav står i strid med EU-rätten eller internationella konventioner.

Av naturliga skäl kan barn inte jämföras med vuxna när det gäller krav på försörjning. Även i den tidsbegränsade lagen bör därför ett undantag från försörjningskravet gälla om anknytningspersonen är ett barn. Familjeåterföreningsdirektivet bör också tolkas så att ett försörjningskrav inte bör ställas upp när anknytningspersonen är ett barn (jfr artiklarna 7.1, 10.3 och 12.1).

Ett annat undantag bör under vissa förutsättningar gälla när anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting. Enligt familjeåterföreningsdirektivet får ett försörjningskrav ställas upp om ansökan om familjeåterförening lämnas in senare än tre månader efter det att flyktingstatus har beviljats eller om familjeåterförening är möjlig i ett tredje land, dvs. ett land utanför EU, med vilket referenspersonen (anknytningspersonen) och/eller familjemedlemmen har särskild anknytning (artikel 12.1). Försörjningskrav får också ställas upp när det gäller flyktingar vars familjeband inte har etablerats före inresan (artikel 9.2). Olika regler gäller i dag i fråga om tidsbegränsning av uppehållstillstånd på grund av anknytning beroende på om förhållandet är väl etablerat eller inte (5 kap. 8 § UtlL). Med nyetablerade relationer avses äktenskap eller samboförhållanden där makarna eller samborna inte sammanbott utomlands en längre tid och förhållandet inte heller på annat sätt framstår som väl etablerat. När det gäller flyktingar bör försörjningskravet utformas med denna regel som förebild såvitt gäller nyetablerade relationer. Försörjningskrav bör avseende flyktingar sammanfattningsvis få ställas upp om ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning görs senare än tre månader efter att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting, om familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har särskild anknytning till, eller om utlänningen och anknytningspersonen har en nyetablerad relation. Som framgår av föregående avsnitt kommer alternativt skyddsbehövande som beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd med stöd av den tidsbegränsade lagen att ha samma rätt till familjeåterförening som flyktingar, om deras ansökan om uppehållstillstånd registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum senast den 24 november 2015. Rätt till familjeåterförening finns också enligt förslaget för vuxna som ingår i samma familj som ett barn om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket vid samma tidpunkt och om utlänningen vid provningstillfället fortfarande vistas i Sverige och ingår i samma familj som ett barn (se avsnitt 10). Det är rimligt att behandla dessa grupper på samma sätt som flyktingar när det gäller försörjningskravet. Undantag från försörjningskravet bör därför gälla för dessa grupper alternativt skyddsbehövande i samma utsträckning som för flyktingar. Några andra undantag från försörjningskravet bör inte gälla under tiden den tidsbegränsade lagen är tillämplig. Undantagen i 5 kap. 3 c § UtlL ska därför inte tillämpas under den tiden. I avsnitt 11 föreslås dock en övergångsbestämmelse som innebär att den tidsbegränsade lagens bestämmelser om försörjningskrav inte kommer att bli tillämpliga om den anhörige ansökt om uppehållstillstånd senast dagen för ikraftträdandet. Därutöver finns möjlighet att, som närmare beskrivs i avsnitt 8.2, göra en individuell bedömning av om det försörjningskrav som ställs upp i undantagsfall skulle vara oförenligt med ett svenskt konventionsåtagande och i sådana fall bevilja uppehållstillstånd.

Genom *Ambassaden i Ankaras* och *Migrationsverkets* remissyttranden framkommer att vissa utlandsmyndigheters hantering av ansökningar om uppehållstillstånd på grund av anknytning är sådan att det kan vara svårt för en anhörig att hinna ge in sin ansökan inom tre månader från det att

anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd. Alla förvaltningsmyndigheter är skyldiga att lämna hjälp till enskilda i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet (se 4 § förvaltningslagen [1986:223]). Förslaget att undantag från försörjningskravet ska gälla om den anhörige ansöker om uppehållstillstånd inom tre månader kommer att ställa höga krav på utlandsmyndigheterna när det gäller denna serviceskyldighet. Det kan då inte anses acceptabelt att myndigheten väntar med att registrera en ansökan om uppehållstillstånd. En ansökan ska registreras så snart den kommer in till myndigheten, oavsett om den lämnas in i pappersform eller elektroniskt. Ansökningsdatumet är då den dag en första ansökan ges in och påverkas inte av om ansökan därefter behöver kompletteras. Regeringen bedömer att det inte vore lämpligt att införa en särskild regel om när en ansökan ska anses ha gjorts i dessa ärenden.

Det är inte rimligt att den som en gång beviljats ett uppehållstillstånd ska behöva riskera att senare fråntas sitt uppehållstillstånd. Någon ny prövning av försörjningskravet bör därför inte göras vid prövningen av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Mot bakgrund av att *Migrationsverket* ifrågasätter om detta tydligt framgår av den föreslagna bestämmelsen ser regeringen anledning att förtydliga lagtexten. Däremot bör ett uppehållstillstånd på grund av anknytning, i samma utsträckning som enligt nuvarande ordning, kunna återkallas med stöd av 7 kap. 1 § UtL om det har förekommit vilseledande uppgifter beträffande försörjningskravet.

Högre ställda krav

Familjeåterföreningsdirektivet medger att försörjningskravet innebär ett krav på anknytningspersonen att kunna försörja inte bara sig själv utan också familjemedlemmarna (artikel 7.1 c). Det finns därför anledning att utvidga försörjningskravet på så sätt att anknytningspersonen ska kunna försörja inte bara sig själv utan också den anhörige. Det är lämpligt att regeringen eller en myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om innebörden av kravet på försörjningsförmåga och på att ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela sådana föreskrifter och får också med stöd av 8 kap. 11 § samma lag bemyndiga en förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifter. En upplysningsbestämmelse om regeringens befogenhet bör finnas i den tidsbegränsade lagen. Regeringens uppfattning är att sådana föreskrifter bör meddelas och att det lämpligast görs i annan form än lag, på samma sätt som tidigare gjorts vad gäller det försörjningskrav som föreskrivs i 5 kap. 3 b § UtL.

8 Synnerligen ömmande omständigheter

8.1 Gällande rätt

Av 5 kap. 6 § första stycket UtL framgår att om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Bestämmelsen är avsedd att tillämpas restriktivt och användas först när det inte finns möjlighet att få uppehållstillstånd enligt någon av huvudgrunderna för uppehållstillstånd. Bestämmelsen tillämpas för personer som redan befinner sig i Sverige och ansöker om uppehållstillstånd härifrån (prop. 2004/05:170 s. 188 och 270). Vid prövningen av om det finns synnerligen ömmande omständigheter ska en samlad bedömning göras av omständigheterna i ärendet. Skälen för att sökanden ska få stanna i Sverige ska vara av personlig art. I den sammantagna bedömning som alltid ska göras kan en eller flera omständigheter leda till att uppehållstillstånd bör beviljas. Av förarbetena framgår att det inte går att uttömma ange alla de omständigheter som kan beaktas vid denna bedömning (prop. 2004/05:170 s. 187). Det krävs att omständigheterna är sådana att utlänningens sammanvägda situation framstår som synnerligen ömmande (jfr Migrationsöverdomstolens avgöranden MIG 2007:15 och MIG 2007:33). De personliga förhållanden som särskilt ska beaktas är utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet. Exempel på övriga omständigheter som kan komma att ingå i den sammantagna bedömningen är social utstötning, traumatisering till följd av tortyr eller liknande svåra upplevelser i hemlandet eller till följd av människohandel (prop. 2004/05:170 s. 192).

Av 5 kap. 6 § andra stycket framgår att för barn får uppehållstillstånd enligt bestämmelsens första stycke beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande. Bestämmelsen i andra stycket ändrades den 1 juli 2014 (prop. 2013/14:216). Enligt den tidigare lydelsen behövde omständigheterna i ett barns ärende inte ha samma allvar och tyngd som krävs för att vuxna personer ska kunna få uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter enligt första stycket. Den ändrade utformningen av andra stycket innebär att det inte ställs lika höga krav som enligt tidigare ordning för att barn ska kunna beviljas uppehållstillstånd (prop. 2013/14:216 s. 26).

8.2 Upphållstillstånd på grund av Sveriges internationella åtaganden

<p>Regeringens förslag: Upphållstillstånd enligt bestämmelsen om synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter ska endast få</p>
---

beviljas om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlännningen.

Om uppehållstillstånd på grund av anknytning inte kan ges på någon annan grund ska ett sådant uppehållstillstånd beviljas en utlännning som inte befinner sig i Sverige om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande. Kravet på att utlännningen inte ska befinna sig i Sverige ska inte gälla för förlängning av en ansökan enligt bestämmelsen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 6 § ska, vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska, som huvudregel, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning enligt den nya bestämmelsen ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Utkastets förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utkastets förslag är utformat så att bestämmelsen om synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter ersätts av en bestämmelse som anger att uppehållstillstånd får beviljas en utlännning som befinner sig i Sverige om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden. Utkastet innehåller inte något förslag som möjliggör att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning för personer som inte befinner sig i Sverige om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande. I utkastet föreslås andra tidsperioder för de tidsbegränsade uppehållstillstånden.

Remissinstanserna: *Justitiekanslern, Migrationsverket, Rädde Barnen, Sveriges advokatsamfund och Lunds universitet* avstyrker förslaget. Flera remissinstanser, bl.a. *Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätterna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Luleå, Migrationsverket* och *Barnombudsmannen* anför att den föreslagna bestämmelsen om uppehållstillstånd när det skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden att neka uppehållstillstånd är otydlig och att det är oklart hur regleringen i utlänningslagen om praktiska verkställighetshinder förhåller sig till bestämmelsen. Vissa anser att det också är försvårande att uppehållstillstånd enligt förslaget endast "får" ges. *Justitiekanslern* anför att den föreslagna bestämmelsen utgör ett avsteg från den dualistiska modell som Sverige tillämpar. Flera remissinstanser ifrågasätter att det är förenligt med Sveriges folkrättsliga förpliktelser att låta domstolarna bedöma internationella åtaganden som domstolarna inte är bundna av. Det är regeringens uppgift att säkerställa att Sveriges internationella åtaganden avspeglas i svensk lag. En analys av vilka internationella åtaganden som skulle kunna ge rätt till uppehållstillstånd vid tillämpning av den aktuella bestämmelsen efterfrågas. *Kammarrätten* anför att bestämmelsen borde begränsas till att gälla konventionsåtaganden och att det dessutom passar bättre med den terminologi som används i 5 kap. 4 § UtL. *Förvaltningsrätten i Göteborg, Uppsala universitet* och *Sveriges advokatsamfund* ifrågasätter

att rätten till familjeliv enligt Europakonventionen inskränks utan en möjlighet till individuell prövning i varje enskilt fall. Det anförs också att det kommer att ta tid för Migrationsöverdomstolen att meddela vägledande avgöranden avseende de många nya och komplicerade frågor som kommer att uppstå samtidigt som lagens giltighetstid är förhållandevis kort. *Förvaltningsrätterna i Stockholm, Göteborg och Luleå* och *Justitiekanslern* anser att bestämmelsens lydelse bör utgå från ett beslut om utvisning eller avvisning, snarare än från ett beslut att neka uppehållstillstånd. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anför att det saknas en analys av om det inom ramen för tillämpningen av den föreslagna bestämmelsen ska beaktas huruvida ett ensamkommande barn har ett ordnat mottagande i hemlandet, eller om detta är en prövning som i stället ska göras enligt 12 kap. 18 § UtL, där det för övrigt inte finns möjlighet till domstolsprövning. *Kammarrätten i Stockholm, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* och *Migrationsverket* anför att prövningen kommer att förskjutas från grundärenden till ärenden om verkställighets hinder. Vidare anför verket att bestämmelser om överklagande saknas i lagförslaget. *UNICEF* föreslår att bestämmelsen kring särskilt ömmande omständigheter fortsatt ska vara gällande för barn. *Rädda Barnen* anser att det inte är tillräckligt att förklara att portalparagrafen i utlänningslagen är tillämplig, i synnerhet då den i dag inte används som lagstiftaren hade tänkt.

Skälen för regeringens förslag

Upphållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter

Bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter medger rätt till uppehållstillstånd i fler fall än vad som krävs för att Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden. Med utgångspunkten att de svenska reglerna tillfälligt ska anpassas till en miniminivå finns det därför anledning att begränsa rätten till uppehållstillstånd i dessa fall. Remissinstanserna kritiserar dock starkt förslagen att dels föreskriva att den nu gällande bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter inte ska få tillämpas, dels införa en ny bestämmelse enligt vilken uppehållstillstånd ska få beviljas om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden.

Enligt remissinstanserna är den föreslagna bestämmelsen otydlig och lämnar utrymme för olika tolkningar. Det påpekas att tillämparen inte är bunden av andra internationella åtaganden än sådana som har införlivats i svensk lag och det framförs att det är regeringens uppgift att säkerställa att internationella åtaganden avspeglas i svensk lag. Det anförs också att det kommer att ta tid för Migrationsöverdomstolen att meddela vägledande avgöranden avseende de många nya och komplicerade frågor som kommer att uppstå samtidigt som lagens giltighetstid är förhållandevis kort.

Mot bakgrund av kritiken ser regeringen anledning att överväga hur regelverket kan göras tydligare utifrån det syfte regeringen har med förslaget.

Avsikten med förslaget är att begränsa möjligheten att beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Det är alltså inte regeringens avsikt att andra omständigheter än sådana som i dag kan leda till uppehållstillstånd ska kunna ligga till grund för uppehållstillstånd enligt den nya bestämmelsen. Det bör därför inte kunna handla om andra åtaganden än sådana som i dag kan sägas komma till uttryck i 5 kap. 6 § UtL. Paragrafens ordalydelse är dock inte ensamt avgörande vid tillämpningen av detta. Av Migrationsöverdomstolens praxis följer att Europakonventionen beaktas vid prövningen av om uppehållstillstånd kan beviljas enligt 5 kap. 6 § UtL. Hänsyn kan därför tas även till sådana omständigheter som inte i sig innebär synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter trots att de enligt paragrafens ordalydelse inte skulle kunna ligga till grund för uppehållstillstånd (se t.ex. MIG 2015:4). Det är angeläget att det föreslagna regelverket inte kan uppfattas som en utvidgning i förhållande till 5 kap. 6 § UtL. Regeringen bedömer att det blir tydligare att låta den tidsbegränsade lagen på den här punkten innehålla en paragraf som begränsar utrymmet att meddela uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § UtL snarare än att, som i det remitterade förslaget, ersätta den paragrafen med en helt ny paragraf. Därutöver bör bestämmelsen, som Kammarrätten i Stockholm anför, begränsas till att gälla svenska konventionsåtaganden och, som *Förvaltningsrätterna i Stockholm, Göteborg och Luleå* samt *Justitiekanslern* anför, utgå från ett beslut om utvisning eller avvisning, snarare än ett beslut att neka uppehållstillstånd. Regeringen anser därför att paragrafen bör utformas på så sätt att den anger att uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § UtL endast får beviljas om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlänningen. Förändringen innebär inte att paragrafens räckvidd begränsas jämfört med vad som avsågs med det remitterade förslaget. I stället förtydligas vad den avsedda innebörden av paragrafen är och dessutom betonas barnrättsperspektivet och principen om barnets bästa.

Som *Justitiekanslern* påpekar tillämpar Sverige en dualistisk modell när det gäller internationella förpliktelser. Det betyder att konventioner som Sverige har tillträtt inte per automatik blir direkt tillämpliga i svensk rätt, även om de är folkrättsligt bindande. När det gäller vilka konventionsåtaganden som avses i detta sammanhang så åsyftas således endast sådana konventioner som är införlivade i svensk rätt. Svenska rättsregler ska tolkas fördragskonformt. Förutom Genèvekonventionen och FN:s tortyrkonvention är det i första hand Europakonventionen och barnkonventionen som aktualiseras när det gäller frågor om uppehållstillstånd men även t.ex. Europarådets konvention om bekämpande av människohandel. Genèvekonventionen och FN:s tortyrkonvention är införlivade i svensk rätt genom bestämmelserna om skyddsbehövande och verkställighetshinder i utlänningslagen. Eftersom uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § UtL endast kommer ifråga när uppehållstillstånd inte kan beviljas på någon annan grund och utlänningslagen alltså tillåter tillämpning av dessa bestämmelser i den utsträckning som de nämnda konventionerna förutsätter blir det normalt inte aktuellt att bevilja uppehållstillstånd enligt den nu föreslagna bestämmelsen med hänvisning till Genèvekonventionen eller FN:s tortyrkonvention. Endast när det finns sådana omständigheter att den sökande är utesluten från skydd som flyktning eller alternativt

skyddsbehövande eller kan nekas uppehållstillstånd som flykting kan det bli aktuellt att bevilja uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § UtlL på grund av dessa konventioner. Barnkonventionen ger i artikel 3 uttryck för principen om barnets bästa. Att hänsyn ska tas till barnets bästa i juridiska sammanhang där barn berörs är en viktig svensk rättsprincip. Principen om barnets bästa är införlivad i svensk rätt genom bl.a. portalparagrafen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtlL. Där framgår att i fall som rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Att barnkonventionen ska beaktas i ärenden om uppehållstillstånd enligt den tidsbegränsade lagen framgår alltså redan av att portalparagrafen ska tillämpas även när beslut fattas med stöd av den tidsbegränsade lagen. Som lagstiftaren tidigare anfört får prövningen av barnets bästa dock inte gå så långt att det i princip blir till ett eget kriterium för uppehållstillstånd att vara barn (prop. 1996/97:25 s. 247). Till skillnad från *Rädda Barnen* anser regeringen att det varken behövs eller är lämpligt att införa en bestämmelse som påminner om detta i den tidsbegränsade lagen. Det är tillräckligt att 1 kap. 10 § UtlL är tillämplig. Om en motsvarande bestämmelse också skulle införas i den tidsbegränsade lagen skulle en rad frågetecken kunna uppstå om vad som i övrigt gäller om tillämpningen av utlänningslagens bestämmelser när den tidsbegränsade lagen tillämpas. Med den utformning av bestämmelsen som regeringen föreslår kommer dessutom bestämmelsen om särskilt ömmande omständigheter att vara tillämplig för barn även under den tid som den tidsbegränsade lagen gäller, dock med tillägget att det också krävs att det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlännningen.

Vid bedömningen av huruvida ett beslut att avvisa eller utvisa utlännningen skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande måste givetvis beaktas hur dessa åtaganden i fall rörande enskilda individer har tolkats av relevanta internationella och nationella domstolar, såsom Europadomstolen samt i förekommande fall konventionskommittéer. Migrationsöverdomstolen har bl.a. gjort uttalanden om rätten till skydd för privat- och familjeliv i artikel 8 Europakonventionen och vistelse i Sverige (se t.ex. MIG 2012:13 och MIG 2015:4). Vidare skulle en utvisning av en utlännning som lider av sjukdom i vissa fall kunna anses utgöra omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i Europakonventionen (se t.ex. MIG 2015:9). Remissinstanserna framför att det kommer att dröja länge innan det finns vägledande avgöranden och att det kommer att leda till problem i tillämpningen. Regeringen konstaterar att det vid införande av ny lagstiftning alltid dröjer en tid innan det finns vägledande avgöranden. På migrationsområdet hanterar Migrationsverket detta bl.a. genom att utfärda rättsliga ställningstaganden. Migrationsverkets sedvanliga arbetssätt bör vara tillräckligt för att i avvaktan på vägledande avgöranden hantera också de situationer som den tidsbegränsade lagen ger upphov till.

Regeringen anser sammanfattningsvis att det bör införas en bestämmelse i den tidsbegränsade lagen som innebär att uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § UtlL endast får beviljas om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlännningen. Därmed förtydligas den avsedda innebörden av det förslag

som remitterades och barnrättsperspektivet och principen om barnets bästa betonas. Om det i ett enskilt fall skulle finnas sådana omständigheter att det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa en person som uppfyller kriterierna för att vara övrig skyddsbehövande kan uppehållstillstånd beviljas även en sådan person enligt bestämmelsen. Av praxis från Migrationsöverdomstolen följer att hänsyn även tas till andra omständigheter än sådana som utgör synnerligen eller särskilt ömmande om detta följer av Europakonventionen (se t.ex. MIG 2015:4).

Utlänningar som beviljas uppehållstillstånd med stöd av bestämmelsen om synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter i 5 kap. 6 § UtL beviljas normalt permanent uppehållstillstånd. Enligt 5 kap. 9 § UtL ska dock ett uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 5 kap. 6 § på grund av sjukdom vara tidsbegränsat om utlänningens sjukdom eller behov av vård i Sverige är av övergående natur. Varken EU-rätten eller internationella konventioner kräver att utlänningar som kommer att omfattas av den nya bestämmelsen ska beviljas ett permanent uppehållstillstånd. I syfte att anpassa de svenska reglerna till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner bör uppehållstillstånd som beviljas med stöd av 5 kap. 6 § UtL och den nya bestämmelsen vara tidsbegränsade. Samma giltighetstider som för alternativt skyddsbehövande bör gälla. Det första uppehållstillståndet bör därför gälla i tretton månader och bör kunna förlängas med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller i två år. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

Migrationsverket anför att förslaget saknar bestämmelser om överklagande. Av 14 kap. 3 § UtL framgår att Migrationsverkets beslut att avslå en ansökan om uppehållstillstånd får överklagas till en migrationsdomstol. Regeringen anser att detta är tillräckligt och att det därför inte behöver föras in någon bestämmelse om överklagande i den tidsbegränsade lagen.

En ventil för familjeåterförening

Många av remissinstanserna ifrågasätter om regeringens förslag till begränsningar i möjligheten till familjeåterförening är förenliga med Europakonventionen. Som regeringen anför i avsnitt 7 är regeringens uppfattning att de begränsningar i rätten till familjeåterförening som föreslås är förenliga med Europakonventionen. De mer begränsande bestämmelserna ska endast tillämpas i tre år och med hänsyn till rådande omständigheter måste det anses förenligt med konventionen att låta familjeåterföreningen anstå under en tidsperiod av denna längd. Det kan dock inte uteslutas att det på individnivå skulle kunna förekomma något fall där det trots allt skulle strida mot Europakonventionen att personen får vänta på familjeåterförening i upp till tre år. För att undanröja varje risk för att de svenska reglerna bryter mot Europakonventionen eller något annat svenskt konventionsåtagande bör det införas en ventil som kan användas för att bevilja familjeåterförening i sådana undantagsfall där ett beslut att neka rätt till familjeåterförening under den tid den tidsbegränsade lagen gäller skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande. En sådan bestämmelse innebär att det finns en

möjlighet till individuell prövning i varje enskilt fall. Vid den prövningen måste bl.a. relationen mellan familjemedlemmarna och anknytningspersonens rätt till familjeåterförening beaktas.

Enligt regeringens uppfattning bör det inte finnas något utrymme att neka uppehållstillstånd om det skulle anses strida mot ett svenskt konventionsåtagande. Bestämmelsen bör därför utformas som en ”ska-bestämmelse”. Som anförs ovan kan endast sådana konventioner som är införlivade i svensk rätt komma att bli aktuella i detta sammanhang. En förutsättning för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas enligt den nu aktuella bestämmelsen är att sökanden inte befinner sig i Sverige. I Sverige gäller att asyl endast kan sökas efter inresan till Sverige. Det kan alltså inte bli aktuellt att bevilja uppehållstillstånd för flyktingar eller andra skyddsbehövande med stöd av denna bestämmelse. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra en individuell prövning av rätten till familjeåterförening. Detta bör framgå av lagtexten. Samma giltighetstider som för uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § UtL bör gälla. Det första uppehållstillståndet bör därför gälla i tretton månader och det bör kunna förlängas med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller i två år. Vid förlängning bör inte kravet på att den sökande inte ska befinna sig i Sverige gälla. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

9 Permanent uppehållstillstånd

9.1 Permanent uppehållstillstånd om utlänningen kan försörja sig

Regeringens förslag: En arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen ska senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades underrätta Skatteverket om anställningen.

En utlänning som har haft ett uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl, synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller verkställighetshinder och vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen ska, när tiden för det tidsbegränsade tillståndet har löpt ut, beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts till Skatteverket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig och lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet eller som har inkomster av tjänst och näringsverksamhet som tillsammans gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig. Permanent uppehållstillstånd får dock beviljas en utlänning som inte har fyllt 25 år endast om han eller hon har fullföljt en gymnasieutbildning eller motsvarande.

En ansökan om ett permanent uppehållstillstånd ska kunna bifallas trots att utlänningen vistas i Sverige.

Det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

Utkastets förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utkastet innehåller inte något krav på att en utlänning som är under 25 år ska ha slutfört en gymnasieutbildning för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Utkastets förslag innebär inte heller att en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd.

Remissinstanserna: *Uppsala universitet, Rättsvetenskapliga institutet och Sveriges Akademikers centralorganisation (SACO)* avstyrker förslaget. Flera remissinstanser, bl.a. *Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Malmö och Migrationsverket*, anför att bestämmelsen att permanent uppehållstillstånd ska beviljas om utlänningen kan försörja sig är otydlig på flera sätt och att ytterligare överväganden är nödvändiga. Flera remissinstanser, bl.a. *Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges advokatsamfund och SACO*, menar att förslaget riskerar att leda till missbruk och utnyttjanden på arbetsmarknaden och handel med anställningskontrakt och efterfrågar fler överväganden när det gäller kontroller av anställningar. Ett flertal remissinstanser, bl.a. *Barnombudsmannen, Arbetsgivarverket, Arbetsförmedlingen, SKL, Landsorganisationen i Sverige (LO), Röda Korset, SACO och Tjänstemännens centralorganisation (TCO)*, anför att förslaget kommer att leda till en försämrad etablering på arbetsmarknaden och en försämrad integration. Risken för att ungdomar börjar arbeta i stället för att gå i skolan lyfts fram särskilt. Flera remissinstanser, bl.a. *Arbetsgivarverket, Arbetsförmedlingen och TCO*, föreslår att kopplingen mellan anställning och permanent uppehållstillstånd ska kompletteras så att behövliga utbildningsinsatser för bl.a. akademiker och andra högutbildade ska kunna utgöra grund för tillstånd. *Förvaltningsrätten i Stockholm, Justitiekanslern och Migrationsverket* saknar en analys av möjligheten till domstolsprövning. *Kammarrätten i Stockholm* anför att det kan finnas anledning att överväga om inte bestämmelsen i stället skulle vara fakultativ, dvs. att tillstånd får beviljas, i likhet med vad som regleras i 6 kap. 2 § UtlL. *Migrationsverket* anför att det saknas bestämmelser om när uppehållstillstånd ska kunna nekas. *Förvaltningsrätterna i Stockholm och Luleå* anför att det i lagtexten bör anges att det ska vara fråga om en varaktig anställning. Flera remissinstanser påpekar att förslaget är utformat på ett sådant sätt att det blir mer förmånligt för alternativt skyddsbehövande än för flyktingar. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser att det kan ifrågasättas varför ett permanent uppehållstillstånd inte ska beviljas redan före tidpunkten då ett tidsbegränsat tillstånd har löpt ut. *Förvaltningsrätten i Luleå* anför att det är oklart vad som gäller för familjemedlemmar. *Förvaltningsrätten i Malmö* anför att det saknas överväganden om i vilken utsträckning de som beviljas tidbegränsade

uppehållstillstånd enligt 5 § också kan förväntas beviljas arbetstillstånd och därmed ha möjlighet att förvärva en sådan anställning som kan ligga till grund för ett permanent uppehållstillstånd. Vidare anför förvaltningsrätten, liksom *Migrationsverket*, att det är otydligt hur prövningen ska gå till när någon ansöker om förlängning av det tidsbegränsade tillståndet och åberopar skyddsskäl och samtidigt ansöker om permanent tillstånd på grund av försörjning. *Arbetsförmedlingen* anför att det inte framgår av förslaget huruvida subventionerade anställningar ska kunna utgöra grund för permanent uppehållstillstånd. *Arbetsförmedlingen* påpekar också att förslaget innebär svårigheter både för myndighetens personal och för arbetsgivare. *Uppsala universitet*, *Rädda Barnen* och *Röda Korset* anför att förslaget är diskriminerande.

Skälen för regeringens förslag: En utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan enligt 6 kap. 3 § UtL beviljas arbetstillstånd, om inte skäl hänförliga till syftet med uppehållstillståndet talar häremot. *Migrationsverket* beviljar i regel arbetstillstånd till den som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och har behov av det. Den som beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den tidsbegränsade lagen kommer därför normalt ha rätt att arbeta. I syfte att öka drivkrafterna för arbete och egenförsörjning föreslås i utkastet till lagrådsremiss att det ska finnas en möjlighet för en utlänning som har haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen att beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon kan försörja sig genom inkomster från anställning eller näringsverksamhet när det tidsbegränsade tillståndet löper ut. En förutsättning för att uppehållstillstånd ska få beviljas på grund av anställning är enligt förslaget att lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detta gäller i dag som villkor för att en utlänning ska kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av arbete enligt 6 kap. 2 § UtL (s.k. arbetskraftsinvandring). En ytterligare förutsättning för att permanent uppehållstillstånd ska få beviljas på grund av en anställning är enligt förslaget att arbetsgivaren har anmält anställningen till Skatteverket.

Många remissinstanser gör gällande att förslaget kommer att leda till en försämrad etablering på arbetsmarknaden och en försämrad integration. Risken för att ungdomar börjar arbeta i stället för att gå i skolan lyfts fram särskilt. Flera remissinstanser föreslår att kopplingen mellan anställning och permanent uppehållstillstånd ska kompletteras så att behövliga utbildningsinsatser för bl.a. akademiker och andra högutbildade ska kunna utgöra grund för tillstånd. Flera remissinstanser påpekar att förslaget är utformat på ett sådant sätt att det blir mer förmånligt för alternativt skyddsbehövande än för flyktingar. Synpunkten framförs också att förslaget är diskriminerande. Regeringen har förståelse för dessa synpunkter men ser andra fördelar med förslaget. Även om förslaget i vissa fall skulle kunna medföra negativa effekter för en utlännings etablering kan det i många andra fall innebära en positiv drivkraft för att komma i arbete och skaffa egen försörjning. För integrationen innebär det stora vinster att utlänningar kommer in i arbetslivet och skaffar egen försörjning. Regeringen anser att det är viktigt att uppmuntra detta. Regeringen anser inte heller att förslaget är

diskriminerande. För att motverka att ungdomar börjar arbeta i stället för att gå i skolan anser regeringen att permanent uppehållstillstånd endast ska kunna beviljas en utlänning som inte har fyllt 25 år om han eller hon har fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande utbildning.

Remissinstansernas kritik handlar också om risken för missbruk av reglerna, utnyttjanden på arbetsmarknaden och handel med anställningskontrakt. Det får antas vara en stor fördel att få ett permanent uppehållstillstånd. Regeringen ser därför också att det finns sådana risker och anser att Migrationsverket vid sin prövning har en viktig kontrolluppgift. Migrationsverket måste så långt möjligt kontrollera att det rör sig om en riktig anställning eller att en näringsverksamhet bedrivs på ett seriöst sätt. En jämförelse kan göras med den prövning Migrationsverket gör i dag vid arbetskraftsinvandring. Nuvarande regler för arbetskraftsinvandring infördes 2008. I den allmänna debatten har det funnits en diskussion om hur reglerna följts bl.a. när det gäller anställningsvillkoren för dem som har kommit hit med stöd av reglerna. För att motverka missbruk infördes nya regler 2014, bl.a. en bestämmelse om återkallelse av uppehållstillstånd. I juli 2015 gav regeringen en särskilt utredare i uppdrag att undersöka i vilken omfattning arbetskraftsinvandrare utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden (Dir. 2015:75). Utredaren ska bl.a. överväga krav på att anställningsavtal ska ges in i samband med en ansökan om uppehållstillstånd. Precis som enligt det remitterade förslaget bör det enligt regeringens mening krävas att utlänningen faktiskt har en anställning innan det kan bli aktuellt att bevilja permanent uppehållstillstånd. På så sätt kommer bestämmelsen att skilja sig från den som gäller för arbetskraftsinvandrare där kravet är att sökanden ska kunna visa upp ett erbjudande om anställning. Migrationsverket kommer därför vid tidpunkten för sin prövning att på ett bättre sätt kunna kontrollera att anställningsvillkoren uppfyller lagens krav. Migrationsverkets kontroll bör också syfta till att upptäcka missbruk av reglerna på andra sätt. Vid handläggning av ansökningar om arbetstillstånd ska Migrationsverket vara observant på att ett anställningsavtal inte är ett skenavtal (se prop. 2007/08:147, s. 37). Det bör gälla också när verket överväger att bevilja permanent uppehållstillstånd med anledning av den aktuella bestämmelsen. Migrationsverket har också en allmän skyldighet att motverka missbruk av regler (2 § 1 förordningen [2007:996] med instruktion för Migrationsverket). Migrationsverket bör i stor utsträckning kunna använda sig av rutiner som har utarbetats vid förlängning av arbetstillstånd. Om det rör sig om en anställning bör verket t.ex. begära att den sökande visar upp lönespecifikationer och, om ett beskattningsår har passerat, kontrolluppgift för beskattningsåret. I syfte att motverka att oseriösa arbetsgivare har arbetskraft med anställningsvillkor som är sämre än vad som gäller för andra arbetstagare bör sammanslutningar av arbetsgivare respektive arbetstagare inom det verksamhetsområde som anställningen tillhör ges tillfälle att yttra sig för att ge ett beslutsunderlag till Migrationsverket.

Trots den kritik som riktas mot förslaget anser regeringen sammanfattningsvis att förslaget bör genomföras i syfte att öka drivkrafterna för arbete och egenförsörjning. Permanent uppehållstillstånd bör beviljas när ett uppehållstillstånd som har

tidsbegränsats enligt den tidsbegränsade lagen har löpt ut, om utlänningen kan försörja sig genom inkomster från anställning eller näringsverksamhet. Rätten att beviljas permanent uppehållstillstånd bör finnas för utlänningar som beviljats uppehållstillstånd av skyddsskäl och vars tillstånd tidsbegränsats med stöd av den tidsbegränsade lagen. Det bör gälla även om skyddsbehovet har upphört. Rätten bör också finnas för utlänningar som beviljats uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller på grund av verkställighetshinder, om tillståndet tidsbegränsats med stöd av den tidsbegränsade lagen och även om grunden för detta tillstånd har upphört. Permanent uppehållstillstånd bör endast kunna beviljas en utlänning som inte har fyllt 25 år om han eller hon har fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande. Det är ur integrationssynpunkt av stort värde att unga nyanlända genomgår utbildning på gymnasial nivå. Regeringen anser att det finns starka skäl att uppmuntra till detta. I syfte att uppmuntra till utbildning på gymnasial nivå kommer regeringen därför att skyndsamt ta fram och remittera ett förslag som innebär att förlängt uppehållstillstånd kan beviljas till ungdomar som studerar på gymnasial nivå och sköter sina studier. Avsikten är att när gymnasieutbildning eller motsvarande har fullföljts kommer vanliga regler om möjlighet till uppehållstillstånd att gälla. Det är emellertid rimligt att också de som vid den tidpunkten inte uppfyller kraven för uppehållstillstånd men som har fullföljt utbildning på gymnasial nivå får viss tid på sig att etablera sig på arbetsmarknaden. Det kommande förslaget bör därför utformas så att längden på de förlängda tillstånden är anpassade för att ge en sådan möjlighet. En rimlig utgångspunkt kan vara att det förlängda tillståndet bör ha en giltighetstid som motsvarar sex månader utöver tiden för utlänningens utbildning på gymnasial nivå. Utlänningen kommer därmed att ges möjlighet att antingen få permanent uppehållstillstånd enligt den bestämmelse i den tidsbegränsade lagen som behandlar permanent uppehållstillstånd till den som kan försörja sig genom inkomst från anställning eller näringsverksamhet eller att få uppehållstillstånd vid s.k. spårbyte enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen. Förslaget bör också innehålla bestämmelser som gör det möjligt för de som har beviljats ett förlängt tillstånd att även en period efter det att den tidsbegränsade lagen har upphört att gälla, beviljas permanent uppehållstillstånd på grund av försörjning om de villkor som anges i den bestämmelsen i den tidsbegränsade lagen är uppfyllda. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till sådana författningsändringar under hösten 2016. Regeringen ser inte något behov av att införa någon särskild bestämmelse om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till någon som beviljas permanent uppehållstillstånd enligt den aktuella bestämmelsen i de tidsbegränsade lagen. En person som beviljas permanent uppehållstillstånd kommer att omfattas av bestämmelserna om familjeåterförening i utlänningslagen. En förutsättning för att beviljas uppehållstillstånd på grund av en anställning bör på samma sätt som vid arbetskraftsinvandring vara att lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Om förutsättningarna i bestämmelsen är uppfyllda bör det inte finnas något utrymme för att neka permanent uppehållstillstånd. Bestämmelsen bör

alltså enligt regeringens mening utformas som en rättighet för utlänningen och därför inte, som 6 kap. 2 § UtL, vara fakultativ. Rätten till permanent uppehållstillstånd bör även gälla personer som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

Sedan tidigare gäller enligt 7 kap. 1 b § utlänningsförordningen (2006:97) att en arbetsgivare som har anställt en utlänning ska underrätta Skatteverket om anställningen senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades. Som föreslås i det remitterade utkastet bör det vara en förutsättning för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas enligt den nu aktuella paragrafen att arbetsgivaren har underrättat Skatteverket om anställningen. För att detta ska bli helt tydligt bör denna skyldighet för arbetsgivaren tas in direkt i den tidsbegränsade lagen när det gäller en anställning av en utlänning som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats med stöd av lagen. Det bör dessutom i den tidsbegränsade lagen uttryckligen anges att en av de förutsättningar som måste vara uppfyllda för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas är att en sådan underrättelse har skett. När det gäller att kontrollera om näringsverksamhet bedrivs på ett seriöst sätt kan konstateras att det av skattelagstiftningen följer att en verksamhet ska bedrivas yrkesmässigt, dvs. regelbundet och varaktigt, för att betraktas som näringsverksamhet. Migrationsverket bör även här kunna ha rutiner för hur verksamheten kan kontrolleras utifrån vilken yrkesbransch och vilken företagsform det rör sig om.

Kravet på att kunna försörja sig bör vara uppfyllt om det finns regelbundna inkomster som tillgodoser utlänningens eget uppehälle inklusive kostnaden för egen bostad och kan förväntas göra det under en längre tid. Att kunna försörja sig bör, i liket med vad som gäller vid arbetskraftsinvandring, innebära att inkomsterna inte är så låga att utlänningen behöver försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för att täcka kostnaderna för bl.a. boende och uppehälle (jfr, prop. 2007/08:147 s. 27). Inkomsterna ska komma från anställning eller näringsverksamhet eller en kombination av dessa. Regeringen anser inte att subventionerade anställningar bör kunna utgöra grund för permanent uppehållstillstånd. Vid bedömningen av om inkomsterna gör det möjligt för utlänningen att försörja sig bör en sammantagen bedömning göras av hans eller hennes ekonomiska situation. Om det rör sig om en anställning måste denna vara varaktig så att försörjningsförmågan kan antas bestå en längre tid. Med varaktig anställning avses i första hand tillsvidareanställningar. Även en tidsbegränsad anställning bör dock kunna anses varaktig om det handlar om en anställning som ska pågå under en längre tid.

Närmare föreskrifter om Migrationsverkets prövning och om underrättelser till Skatteverket bör kunna meddelas genom verkställighetsföreskrifter. Regeringen har med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen befogenhet att meddela föreskrifter om verkställighet av lagen och får också med stöd av 8 kap. 11 § regeringsformen bemyndiga en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter. En upplysningsbestämmelse om regeringens befogenhet bör tas in i den tidsbegränsade lagen.

Migrationsverket anser att det är otydligt hur prövningen ska gå till när någon ansöker om förlängning av det tidsbegränsade tillståndet och åberopar skyddsskäl och samtidigt ansöker om permanent uppehållstillstånd på grund av försörjning. Regeringen anser dock att tillämpningen av lagen bör kunna ske enligt de gängse principerna att det yrkande som framställs i första hand ska prövas först. Om permanent uppehållstillstånd på grund av försörjning yrkas i första hand ska alltså det prövas först.

Remissinstanserna lyfter också frågan om regeringen avser att ett beslut att neka permanent uppehållstillstånd ska vara överklagbart. Gällande rätt när det gäller överklagande av beslut om uppehållstillstånd utgår från att endast beslut att neka uppehållstillstånd får överklagas (se 14 kap. 3 § UtIL och MIG 2010:20). Regeringen avser inte att förändra denna utgångspunkt, vilket i sådant fall skulle kräva en särskild bestämmelse om överklagande. En utlänning som nekas ett permanent uppehållstillstånd på den aktuella grunden men i samma beslut i stället beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av exempelvis skyddsskäl kommer då inte att ha rätt att överklaga beslutet.

Enligt huvudregeln i 5 kap. 18 § första stycket UtIL ska en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får enligt den regeln inte bifallas efter inresan. En ansökan om ett permanent uppehållstillstånd på grund av att utlänningen kan försörja sig bör kunna bifallas trots att utlänningen vistas i Sverige. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

9.2 Permanent uppehållstillstånd för barn i vissa fall

Regeringens förslag: Ett utländskt barn som ska beviljas ett uppehållstillstånd som ska tidsbegränsas enligt den tidsbegränsade lagen ska få ges ett permanent uppehållstillstånd om det vid en samlad bedömning av barnets situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter relaterat till ett varaktigt nedsatt hälsotillstånd hos barnet att det absolut krävs att han eller hon beviljas ett permanent uppehållstillstånd.

Utkastets förslag överensstämmer inte med regeringens. Utkastet innehåller inte något förslag i denna del.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna för fram att förslaget med tidsbegränsade uppehållstillstånd innebär negativa konsekvenser för såväl de enskilda personer som får tidsbegränsade tillstånd som myndigheter. Flera remissinstanser, däribland *Röda Korset*, *Rädda barnen* och *Sveriges barnläkarförening*, framför att tillfälliga uppehållstillstånd kan riskera att omöjliggöra effektiv vård och rehabilitering av exempelvis de som lider av trauma eller tortyrskador. Flera remissinstanser, menar att förslaget kommer att drabba barn särskilt hårt och att det saknas en analys av vilka konsekvenser tidsbegränsade tillstånd får för barn. Vissa, bl.a. *Barnombudsmannen* och

Förvaltningsrätten i Göteborg, ifrågasätter om förslaget är förenligt med barnkonventionen. *UNHCR* rekommenderar att barn beviljas längre tillstånd. *UNICEF* anser att barn och barnfamiljer bör beviljas permanenta uppehållstillstånd även i fortsättningen. *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* anser att det bör införas någon form av ventil som gör att det i vissa fall ska gå att bevilja ett permanent uppehållstillstånd.

Skälen för regeringens förslag: I utkastet föreslås att personer som beviljas uppehållstillstånd av skyddsskäl, med hänsyn till Sveriges internationella åtaganden eller på grund av verkställighetshinder under den tid som den tidsbegränsade lagen gäller endast ska kunna beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd. Detta gäller även för barn. Flera remissinstanser anför att förslaget kommer att drabba barn särskilt hårt. *UNHCR*, *UNICEF* och *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* anser att det bör vara möjligt att bevilja permanent uppehållstillstånd till barn. Som flera remissinstanser påpekar är barn särskilt utsatta. Detta gäller särskilt barn som är sjuka. Det kan inte uteslutas att det i enstaka undantagsfall när det gäller barn med varaktigt nedsatt hälsotillstånd kan finnas sådana synnerligen ömmande omständigheter som innebär att barnet absolut bör beviljas permanent uppehållstillstånd. En förutsättning bör vara att situationen är sådan att det är just permanent uppehållstillstånd som är nödvändigt. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen. *Röda Korset*, *Rädda Barnen* och *Sveriges barnläkarförening* anför att tillfälliga uppehållstillstånd kan riskera att omöjliggöra effektiv vård och rehabilitering för de som lider av trauma eller tortyrskador. Även ett barn som har varit utsatt för människohandel kan ha varit med om sådant som allvarligt påverkar barnets hälsa. Att ett barn har ett varaktigt nedsatt hälsotillstånd till följd av exempelvis sådana skäl som nyss nämnts kan innebära att det finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att barnet kan beviljas permanent uppehållstillstånd.

För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas bör det krävas att det i det enskilda fallet finns sådana synnerligen ömmande omständigheter relaterade till ett varaktigt nedsatt hälsotillstånd hos barnet att det absolut krävs att barnet beviljas permanent tillstånd. En sammanvägd bedömning av barnets situation och omständigheterna i varje enskilt fall bör göras. Portalparagrafen i 1 kap. 10 § UtL om barnets bästa ska beaktas vid denna prövning. .

10 Följdändringar i etableringslagen

Regeringens förslag: Det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen kan meddela föreskrifter om undantag från lagens bestämmelse om etableringsplanens innehåll.

Regeringens bedömning: Det behövs inte några författningsändringar för att en utlänning som beviljas uppehållstillstånd under tiden den tidsbegränsade lagen gäller ska

omfattas av etableringslagen och lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Utkastets förslag överensstämmer endast delvis med regeringens förslag och bedömning. I utkastet föreslås bl.a. att det i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, förkortad etableringslagen, ska göras en hänvisning till en ny bestämmelse om att uppehållstillstånd ska beviljas när det krävs för att Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inte yttrat sig över förslaget i denna del. De som yttrat sig, bl.a. *Arbetsförmedlingen*, *Svenskt Näringsliv* och *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* har uttryckt önskemål om att en etableringsplan ska få pågå under längre tid än ett år i de fall ett ettårigt uppehållstillstånd beviljas. *Arbetsförmedlingen* anser att det utifrån både individens och Arbetsförmedlingens perspektiv är viktigt att deltagandet i etableringsaktiviteter tillåts fortsätta i oförändrad takt. Arbetsförmedlingen förutser också att myndighetens arbete med att förlänga etableringsplaner kommer att öka. Enligt *TCO* innebär ettåriga etableringsinsatser att vissa insatser kan förskjutas, avbrytas eller inte alls påbörjas. *TCO* föreslår att individer som beviljas ettåriga uppehållstillstånd i likhet med övriga nyanlända ges tvååriga etableringsplaner. Därutöver anser *TCO* att det måste förtydligas att Arbetsförmedlingen har möjlighet att planera för och anvisa till insatser vars varaktighet är längre än den tid som återstår på den nyanländes tillfälliga uppehållstillstånd. *Arbetsförmedlingen* ställer sig undrande till vilka undantag från lagens bestämmelser om etableringsinsatser som regeringen vill föreskriva om och anser det viktigt att även gruppen med ettåriga uppehållstillstånd får tillgång till alla aktiviteter som normalt ska ingå i en etableringsplan.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Målgruppen i etableringslagen och bosättningslagen

Etableringslagen, innehåller bestämmelser om ansvar och insatser som syftar till att underlätta och påskynda vissa nyanlända invandras etablering i arbets- och samhällslivet. Insatserna ska ge de nyanlända förutsättningar för egenförsörjning och stärka deras aktiva deltagande i arbets- och samhällslivet. Lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, här förkortad bosättningslagen, innehåller bestämmelser om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning genom anvisning till en kommun. Målgruppen i dessa lagar omfattar bl.a. utlänningslag som beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring om uppehållstillstånd har beviljats enligt 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen och utlänningslag som beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till sådana utlänningslag (se 2 och 2 a §§ etableringslagen samt 2 och 3 §§ bosättningslagen).

I utkastet till lagrådsremiss föreslås en bestämmelse om att uppehållstillstånd ska beviljas när det krävs för att Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden. Som bestämmelsen är utformad i utkastet

innebär den en ny, självständig grund för att bevilja en utlänning uppehållstillstånd. För att säkerställa att utlänningar som beviljas uppehållstillstånd med stöd av denna bestämmelse omfattas av etableringslagen och bosättningslagen föreslås i utkastet ändringar i dessa lagar. Regeringen föreslår nu en annan utformning av bestämmelsen. Skälen för det framgår av avsnitt 8.2. Regeringens förslag innebär att uppehållstillstånd kommer att beviljas med stöd av 5 kap. 6 § utlänningslagen också när den tidsbegränsade lagen tillämpas. Några ändringar i etableringslagen eller bosättningslagen behöver därför inte göras.

Regeringen föreslår i avsnitt 8.2 också att en utlänning ska kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande. Som anges ovan omfattas även dessa personer av både etableringslagen och bosättningslagen i dess nuvarande lydelse. Inte heller detta förslag föranleder därför några ändringar i dessa lagar.

Etableringsplanens längd

Några remissinstanser, däribland *Arbetsförmedlingen* och *TCO*, anför att regleringen avseende etableringsplanens längd kan behöva ändras eller förtydligas för att underlätta individens planering och Arbetsförmedlingens administration av etableringsplaner. Regeringen delar bedömningen att regleringen avseende etableringsplanens längd kan behöva ses över för att individens tillgång till etableringsinsatser inte ska begränsas. Regeringen kommer därför vid behov att överväga om det är motiverat att göra ändringar i det avseendet.

Regeringen kan meddela undantag från bestämmelsen om etableringsplanens innehåll

I 10 § etableringslagen finns en bestämmelse som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om bl.a. etableringsplaner.

I 6–8 §§ etableringslagen finns vissa bestämmelser om etableringsinsatser. I 7 § stadgas att en etableringsplan minst ska innehålla kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning för den som har rätt att delta i sådan enligt skollagen (2010:800), samhällsorientering och aktiviteter för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbetslivet. Det är Arbetsförmedlingen som har ansvaret för att upprätta en individuell plan och den ska utformas tillsammans med den nyanlände och i samverkan med berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer.

När den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige tillämpas, kommer antalet nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd att öka kraftigt. Eftersom många individer kommer att få uppehållstillstånd som är kortare än 24 månader och eftersom egen försörjning genom arbete föreslås vara en förutsättning för permanent uppehållstillstånd kan det finnas skäl att anpassa etableringsplanernas innehåll för nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd. För att inte försämra den nyanländes förutsättningar att etablera sig i arbetslivet bör insatserna, med beaktande av det

tidsbegränsade uppehållstillståndets längd, vara ändamålsenliga, t.ex. genom att de bör kunna inriktas på arbete i större utsträckning än vad som medges idag. Det bör framgå av lagen att regeringen kan meddela föreskrifter i fråga om etableringsplanens innehåll. Regeringen bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om undantag från lagens bestämmelser om etableringsinsatser för nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya lagbestämmelserna ska träda i kraft den 20 juli 2016. Bestämmelserna i lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige ska gälla till och med den 19 juli 2019.

Lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige ska inte tillämpas vid prövning av en ansökan om uppehållstillstånd från ett barn eller en vuxen som ingår i samma familj som ett barn om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Lagen ska dock tillämpas om utläningen vid Migrationsverkets prövning inte längre vistas i Sverige eller inte längre är ett barn eller ingår i samma familj som ett barn.

Bestämmelserna om försörjningskrav i lagen ska inte tillämpas om en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning har registrerats senast dagen för ikraftträdandet.

Lagen ska inte tillämpas när en domstol prövar ett överklagande av ett beslut som har fattats endast med stöd av utlänningslagen.

Utkastets förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I utkastets förslag är övergångsbestämmelserna delvis annorlunda formulerade och det föreslås inte någon övergångsbestämmelse om vad som ska gälla när en domstol prövar ett överklagande av ett beslut som har fattats endast med stöd av utlänningslagen.

Remissinstanser: Ett flertal remissinstanser, t.ex. *Kammarrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätterna i Stockholm* och *Göteborg*, anser att övergångsbestämmelserna är otydliga, bl.a. anförs att det är oklart vad ”beslutstillfället” innebär. Många remissinstanser, bl.a. *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Justitiekanslern* och *BRIS* påpekar att det saknas övergångsbestämmelser för när lagen ska upphöra att gälla. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser att frågan om migrationsdomstolarna ska tillämpa lagen från och med den dag den börjar gälla bör regleras i övergångsbestämmelserna. Även *Justitiekanslern* anser att det kan finnas skäl att förtydliga vilken lag domstolarna ska tillämpa. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser att det av övergångsbestämmelserna för tydlighets skull ska framgå att lagen ska

tillämpas även på ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd från sökande som före lagens ikraftträdande beviljats tidsbegränsade tillstånd. Förvaltningsrätten anser vidare att ”registrerats” är ett tydligare uttryck än ”lämnats in”. *Migrationsverket* anser att bristen på övergångsbestämmelser vid lagens upphörande kommer att leda till en ökad arbetsbelastning för myndigheten eftersom domstolarna kommer att återförvisa många ärenden. Några remissinstanser, bl.a. *Uppsala universitet och Sveriges advokatsamfund*, anser att lagstiftningen inte bör tillämpas på ansökningar som gjorts före ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att lagförslagen kan träda i kraft så snart som möjligt. Det föreslås därför att lagförslagen ska träda i kraft den 20 juli 2016. De föreslagna bestämmelserna syftar till att skapa ett andrum för flyktningmottagandet genom att möjligheterna att beviljas uppehållstillstånd i Sverige tillfälligt begränsas samtidigt som kapaciteten i mottagandet och etableringen förbättras. Bedömningen är att begränsningarna i möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige behövs under högst tre år. Den tidsbegränsade lagen bör därför gälla till och med den 19 juli 2019. När lagen varit i kraft i två år, den 19 juli 2018, kommer dock regeringen att bedöma behovet av att lagen gäller även under det sista året av giltighetstiden.

Regeringen anser också att det är mycket angeläget att lagen kan börja tillämpas så snart den träder i kraft. Lagen bör därför, som huvudregel, tillämpas även på ansökningar som kommit in före lagens ikraftträdande. Med hänsyn till att barn kan antas bli särskilt utsatta genom de nya reglerna gör regeringen dock en annan bedömning när det gäller barn och barnfamiljer som kommit till Sverige och ansökt om uppehållstillstånd innan regeringen presenterade den politiska inriktning som ligger till grund för förslagen i utkastet. Det bör därför finnas en övergångsbestämmelse som anger att lagen inte ska tillämpas när ansökningar om uppehållstillstånd prövas i dessa fall. För ett ensamkommande barn och för barn och vuxna som ingår i samma familj som ett barn bör gälla att den tidsbegränsade lagen inte ska tillämpas om de fått sin ansökan registrerad av Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. En förutsättning bör dock vara att den som ansökt om uppehållstillstånd fortfarande finns kvar i landet när Migrationsverket prövar ansökan om uppehållstillstånd och att barnet då inte hunnit fylla 18 år. Remissinstanserna har efterlyst klargöranden av denna övergångsbestämmelse. Från några domstolar efterfrågas om uttrycket ”beslutstillfället” kan anses syfta på tillfället för en domstols beslut. Avgörande för vilken lag som ska tillämpas bör, enligt regeringen, vara om barnet vid tidpunkten för Migrationsverkets prövning fortfarande är ett barn. Detta bör klargöras i lagtexten. Huruvida barnet eller familjen tidigare beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och därmed ansöker om fortsatt uppehållstillstånd bör inte påverka att övergångsbestämmelsen är tillämplig. *Förvaltningsrätten i Göteborg* framför att detta för tydlighets skull bör klargöras i lagtexten. Regeringen anser dock inte att detta är nödvändigt.

Vad gäller bestämmelserna om försörjningskrav som villkor för uppehållstillstånd på grund av anknytning anser regeringen dock att det finns skäl att låta de strängare försörjningskrav som lagen innebär börja tillämpas endast i fall då den anhörige ansökt om uppehållstillstånd efter

lagens ikraftträdande. Synpunkten har förts fram att ”registreras” är ett tydligare uttryck än ”lämnas in”. Regeringen anser att lagtexten bör förtydligas också i detta avseende. Bestämmelserna om försörjningskrav i lagen bör alltså inte tillämpas om en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning har registrerats senast dagen för ikraftträdandet.

Om Migrationsverket inte tillämpat den tidsbegränsade lagen utan endast utlänningslagen, bör efter ett eventuellt överklagande en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen tillämpa samma regler. En tillämpning av den tidsbegränsade lagen skulle medföra att domstolens avgörande kan bli till nackdel för den enskilde, vilket inte vore förenligt med förvaltningsrättsliga principer. Huvudregeln inom förvaltningsrätten är annars att en domstol ska tillämpa den lag som gäller vid tiden för dess prövning, om inte annat föreskrivs. Regeringen anser att denna huvudregel bör följas när den tidsbegränsade lagen upphör att gälla. Det saknas därför behov av övergångsbestämmelser i samband med att lagen upphör att gälla. *Migrationsverket* befarar en ökad arbetsbelastning när lagen upphör på grund av att domstolarna kommer att återförvisa många ärenden. Regeringen bedömer dock att detta är en konsekvens som är ofrånkomlig på grund av att den föreslagna lagen är tidsbegränsad.

12 Kostnader och andra konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen kommer att medföra att statens kostnader för asylprövning, mottagande och prövning i anknytningsärenden minskar.

Vissa myndigheter kan i enskilda ärenden få en ökad arbetsbörda men som helhet kommer förslagen att innebära lättnader för myndigheterna.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätterna i Luleå, Stockholm, Göteborg och Malmö, Domstolsverket* samt *Sveriges advokatsamfund* saknar en analys av konsekvenserna för domstolarna och anför att förslagen kan befaras leda till ett kraftigt ökat antal mål om statusförklaring och uppehållstillstånd på grund av anknytning. Samfundet anser vidare att statens kostnader för offentliga biträden kommer att öka. Flera remissinstanser, bl.a. *Förvaltningsrätten i Luleå, Röda Korset* och *Svenska Barnläkarförbundet*, anser att konsekvenserna av förslagen för bl.a. barn inte är tillräckligt analyserade. *Ambassaderna i Amman* och *Ankara* anför att förslagen kommer att leda till ökad arbetsbörda för utlandsmyndigheterna. Även *Kammarrätten i Stockholm* är tveksam till om utlandsmyndigheternas arbetsbörda kommer att minska. *Ambassaden i Amman* anför vidare att förslagen kommer att leda till fler klagomål på grund av handläggningstiderna. Det finns också en risk för att förslagen leder till en ökad hotbild mot ambassadens personal. *Försäkringskassan* och *Pensionsmyndigheten* bedömer att förslagen kommer att leda till ökad arbetsbörda och ökade administrationskostnader för myndigheterna. *Företagarna* ifrågasätter

om förslaget kommer att leda till lättnader för myndigheter eftersom administrationen kommer att bli mer komplicerad. *Socialstyrelsen* anser att förslagen kommer att påverka asylsökandes sociala situation och förutsättningar för integration. *Arbetsgivarverket*, *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)*, *Amnesty* och *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* anser att förslagen riskerar att försvåra etableringen på arbetsmarknaden. *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* anser att förslagen kommer att leda till försämrade utsikter till återbetalning av lån. *DO* anför att förslagen riskerar att missgynna kvinnor, äldre och personer med funktionsnedsättning. Förslagen kan även bidra till integrationsproblem. *Socialstyrelsen* framhåller att tidsbegränsade uppehållstillstånd kan göra de asylsökande än mer sårbara och medföra att den psykiska hälsan försämras, vilket kommer att innebära utmaningar för hälso- och sjukvården. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anser också att förslagen kan påverka hälsotillståndet hos asylsökande m.fl. och att det kan öka den ekonomiska och administrativa belastningen inom hälso- och sjukvården. *Migrationsverket* anför att betydande resurser kommer att få läggas på prövningen av förlängningsansökningar. Den ökade betydelsen av statusförklaringar kommer att öka komplexiteten i ärendena och leda till en ökad överklagandefrekvens. Verket anser även att arbetsbelastningen på utlandsmyndigheterna kommer att öka.

Skälen för regeringens bedömning: Det huvudsakliga syftet med regeringens förslag är att tillfälligt anpassa Sveriges regelverk till miniminivån enligt internationella konventioner och EU-rätten för att skapa ett andrum för svenskt flyktingmottagande. Sveriges agerande kan inte ses isolerat från andra faktorer, såsom hur många utlänningar som söker sig till EU och vilka åtgärder EU och andra aktörer vidtar. Bedömningen är dock att förslagen kommer att bidra till att färre asylsökande kommer till Sverige och att fler kommer att söka asyl i andra EU-länder. Det är mycket angeläget att genomföra förslagen för att klara av de utmaningar som ett högt antal asylsökande innebär. Det är samtidigt nödvändigt att förbättra kapaciteten i mottagandet och etableringen.

En minskning av antalet asylsökande bör innebära en minskad arbetsbörda för Migrationsverket och leda till minskade kostnader både för asylprövningen och mottagandet av asylsökande jämfört med om reglerna hade behållits oförändrade. Regeringen bedömer dock att det inte går att undvika att arbetsbördan i enskilda fall ökar till följd av att förslagen genomförs. Som en följd av att tidsbegränsade uppehållstillstånd kommer att beviljas i större utsträckning än i dag kommer antalet ärenden om förlängning av uppehållstillstånd att öka. Regeringen bedömer också att komplexiteten i Migrationsverkets ärenden kommer att öka i och med den ökade betydelsen av statusförklaringar. Vid ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning kommer en prövning av försörjningskravet att behöva göras i fler fall än i dag. Såväl *Migrationsverket* som *ambassaderna i Amman* och *Ankara* bedömer att arbetsbelastningen på utlandsmyndigheterna kommer att öka. Regeringens bedömning är att anhöriginvandringen kommer att minska i förhållande till vad som skulle bli fallet om förslagen inte genomförs. Dessa ärenden bedöms minska dels som en

följd av att antalet som ansöker om asyl minskar, dels på grund av de föreslagna begränsningarna av möjligheten till familjeåterförening. Att antalet ansökningar om uppehållstillstånd på grund av anknytning förväntas minska med förslagen bör innebära att utlandsmyndigheterna får färre ärenden om uppehållstillstånd att handlägga. På grund av ändrade regler kan arbetsbelastningen för utlandsmyndigheterna i vissa hänseenden komma att öka, t.ex. beroende på ett ökat antal förfrågningar till ambassaderna. Sammantaget görs bedömningen att statens kostnader för asylprövning, mottagande och prövning i anknytningsärenden kommer att minska till följd av förslagen jämfört med vad som skulle bli fallet om förslagen inte genomförs. Bedömningen är alltså att det blir en sådan minskning på totalen till följd av förslagen trots den ökning av arbetsbörda som kan förutses för många enskilda ärenden.

För enskilda individer kommer de tillfälliga reglerna om tidsbegränsade uppehållstillstånd och de begränsade möjligheterna till familjeåterförening att innebära lägre förutsebarhet jämfört med nuvarande regler när det gäller förutsättningarna för att etablera sig och sin familj i Sverige. Särskild betydelse kan detta ha för barn, både ensamkommande men också för dem som kommer med familjemedlemmar eller annan närstående. Eftersom en majoritet av de asylsökande är män kan det antas att det i stor utsträckning kommer att vara kvinnor och barn som under en begränsad tid kommer att stanna kvar i hemlandet. Den ökade osäkerheten och det förhållandet att det tar längre tid innan familjeåterförening kan ske, riskerar att motverka integrationen. Syftet med de föreslagna åtgärderna är dock att minska antalet asylsökande i Sverige. Det stora antalet personer som sökte asyl i Sverige under 2015 har medfört mycket stora påfrestningar för berörda myndigheter. På grund av höstens höga inströmning väntar över 145 000 asylsökande på beslut. I januari 2016 kunde en minskning av antalet asylsökande till Sverige konstateras. Flyktingsituationen i och i närheten av Europa innebär emellertid att Sverige inom kort återigen kan hamna i en situation när antalet asylsökande kraftigt ökar. Det finns nu en uppenbar risk för att asylsökande och personer som beviljas uppehållstillstånd inte kommer att kunna erbjudas ett välfungerande mottagande. Regeringens bedömning är att det är nödvändigt att vidta tillfälliga lagstiftningsåtgärder samt att förbättra kapaciteten i mottagandet och etableringen för att möta och motverka de allvarliga konsekvenser som kan uppstå om samhällsviktiga funktioner såsom t.ex. socialtjänsten på grund av för hård belastning inte längre klarar sitt uppdrag. Flera remissinstanser anser att konsekvenserna för barn inte har analyserats tillräckligt. Regeringens analys när det gäller barn mynnar, som nämnts tidigare, ut i att åtgärderna är nödvändiga för att antalet asylsökande ska kunna hållas på en hanterbar nivå. Regeringen avser dock att noga följa konsekvenserna av den tillfälliga lagstiftningen, särskilt för barn och ur ett barnrättsperspektiv.

Förslaget om permanent uppehållstillstånd om utlänningen kan försörja sig kan förväntas leda till att incitamentet till arbete stärks och även till att incitamenten att delta i arbetsförberedande aktiviteter som syftar till att mer varaktigt stärka individens ställning på arbetsmarknaden påverkas. Förslaget kan antas leda till att fler män än kvinnor beviljas permanenta uppehållstillstånd, med hänsyn till hur övergångarna till

arbete i dag skiljer sig åt mellan män och kvinnor. Regeringen avser att noga följa konsekvenserna för individens etablering i arbete och i samhällslivet.

De föreslagna bestämmelserna kommer att påverka även andra myndigheter än Migrationsverket och utlandsmyndigheterna. En minskning av antalet personer som beviljas uppehållstillstånd som skyddsbehövande eller som anhöriga till skyddsbehövande förväntas leda till en minskning av antalet personer som ingår i målgruppen för lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, vilket bedöms leda till en minskad arbetsbörda för Arbetsförmedlingen. Samtidigt innebär förslagen om tidsbegränsade uppehållstillstånd att Arbetsförmedlingen kommer att få hantera en ökad mängd beslut om förlängning av etableringsplaner. Förslagen innebär vidare att Försäkringskassan, CSN och Pensionsmyndigheten vid fler tillfällen än i dag kan komma att behöva kontrollera om den enskilde har rätt till förmåner. CSN bedömer att förslagen kommer att leda till försämrade utsikter till återbetalning av lån. Regeringen avser därför att noga följa utvecklingen på området. Förslaget om permanent uppehållstillstånd i det fall utlänningen kan försörja sig innebär att Skatteverket kommer att behöva besvara förfrågningar angående arbetsgivares underrättelser till Skatteverket. Bedömningen är dock att den ökade arbetsbördan för Skatteverket är marginell. Det är möjligt att osäkerheten som det innebär att inte ha permanent uppehållstillstånd leder till ökad stress och försämrad psykisk hälsa hos enskilda individer och att hälso- och sjukvården därmed påverkas. SKL menar att detta kan öka den ekonomiska och administrativa belastningen inom hälso- och sjukvården. I de fall beslut om förnyat uppehållstillstånd inte hinner fattas innan ett tidigare tillstånd löpt ut kan frågeställningar uppstå kring vilka förmåner de berörda har rätt till. Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat prövningstillstånd i mål som rör en sådan situation när det gäller rätten till socialförsäkring (mål nr 3297– 3298-15). Regeringen avser att noga följa de konsekvenser domen kan medföra för enskilda, berörda statliga myndigheter och kommuner samt för kostnadsfördelningen. Förslaget väcker också frågor om status och tillgång till bl.a. etablering och studiestöd under tiden en utlänning ansökt om förlängt tillstånd och det gamla löpt ut. Regeringen genomför för närvarande en översyn över dessa frågor. Som angetts tidigare är en av utgångspunkterna för detta arbete att fördelningen av ansvaret för utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd inte ska förändras. Förslagen kan vidare antas medföra att den som beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande i större utsträckning än i dag överklagar beslutet om statusförklaring, något som kan påverka måltillströmningen till domstolarna. Enligt bl.a. *migrationsdomstolarna*, *Migrationsöverdomstolen* och *Domstolsverket* kan denna ökning antas bli kraftig. Domstolarna befarar även ett ökat antal mål om uppehållstillstånd på grund av anknytning. *Sveriges advokatsamfund* anser att statens kostnader för offentliga biträden kommer att öka. Domstolarna saknar en analys av konsekvenserna för domstolarna. Eftersom det inte går att förutse i vilken utsträckning förslagen kommer att påverka den totala mängd av människor som söker sig till Sverige är det enligt regeringens uppfattning inte möjligt att göra någon mer säker analys av hur den totala arbetsbelastningen hos statliga

myndigheter, domstolar, kommuner och landsting kommer att påverkas om förslagen genomförs, jämfört med om de inte genomförs. Regeringens bedömning är att detta totalt sett kommer att innebära en minskad arbetsbelastning för statliga myndigheter, domstolar, kommuner och landsting jämfört med om reglerna behålls oförändrade.

13 Författningskommentar

13.1 Förslaget till lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Allmänna bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om uppehållstillstånd. Av 1 kap. 1 a § utlänningslagen (2005:716) framgår att denna lag ska tillämpas framför utlänningslagen, i den utsträckning som lagens bestämmelser avviker från utlänningslagen.

Paragrafen innehåller en allmän bestämmelse om lagens innehåll och dess förhållande till utlänningslagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.

I paragrafen anges att det i lagen finns bestämmelser om uppehållstillstånd. I paragrafen finns också en upplysningsbestämmelse som anger att det av 1 kap. 1 a § UtIL framgår att bestämmelserna i den tidsbegränsade lagen har företräde framför bestämmelserna i utlänningslagen när de avviker från dessa.

2 § De uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i utlänningslagen (2005:716).

I paragrafen finns en bestämmelse om de uttryck som används i lagen.

Av paragrafen framgår att de uttryck som används i lagen har samma betydelse som i utlänningslagen. Det innebär bl.a. att när uttrycken flyktning, alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande används har de samma betydelse som följer av 4 kap. 1–2 c §§ UtIL. Det innebär bl.a. också att med barn avses i lagen en person som är under 18 år (jfr 1 kap. 2 § UtIL).

Statusförklaring

3 § Bestämmelsen om övrig skyddsstatusförklaring i 4 kap. 3 a § andra stycket utlänningslagen (2005:716) ska inte tillämpas.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om övrig skyddsstatusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Av paragrafen framgår att övrig skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § andra stycket UtIL inte ska beviljas under den tid som lagen gäller. Vem som är övrig skyddsbehövande framgår av 4 kap. 2 a och 2 c §§ UtIL.

Uppehållstillstånd som skyddsbehövande

4 § *Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ska inte beviljas en utlänningsområde som är övrig skyddsbehövande.*

Paragrafen innehåller en bestämmelse om uppehållstillstånd för en utlänningsområde som är övrig skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Av paragrafen framgår att uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtL inte ska beviljas en utlänningsområde som är övrig skyddsbehövande. Så länge lagen gäller ska således bestämmelsen i 5 kap. 1 § UtL om rätt till uppehållstillstånd för övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige inte tillämpas. Vem som är övrig skyddsbehövande framgår av 4 kap. 2 a och 2 c §§ UtL.

5 § *Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat.*

Om utlänningsområdet är flykting ska uppehållstillståndet gälla i tre år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt första stycket på kortare tid än tre år ska, om inte annat följer av 17 eller 18 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i tretton månader.

Om utlänningsområdet är alternativt skyddsbehövande ska uppehållstillståndet gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt första stycket ska, om inte annat följer av 17 eller 18 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

I paragrafen finns bestämmelser om giltighetstiden på uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtL. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Enligt *första stycket* ska ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtL vara tidsbegränsat.

Av *andra stycket* framgår att om utlänningsområdet är en flykting ska uppehållstillståndet som huvudregel gälla i tre år. Undantag får dock göras om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Om en flykting vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt första stycket på kortare tid än tre år ska få ett förnyat tillstånd, ska även det som huvudregel vara tidsbegränsat. Det nya uppehållstillståndet ska gälla i tretton månader. Eftersom lagen endast gäller under tre år blir förlängning aktuellt endast om flyktingen beviljats ett uppehållstillstånd som gäller kortare tid än tre år.

Enligt *tredje stycket* ska ett uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande gälla i tretton månader. Om en alternativt skyddsbehövande vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt första

stycket ska få ett förnyat tillstånd, ska även det som huvudregel vara tidsbegränsat. Det nya uppehållstillståndet ska som huvudregel gälla i två år. Om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det kan tillståndet ha en kortare giltighetstid, dock inte kortare än ett år.

Upphållstillstånd på grund av anknytning

6 § *Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 utlänningslagen (2005:716) ska, om den person som utlänningslagen åberopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §, beviljas om flyktingen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Upphållstillstånd får dock vägras med stöd av 5 kap. 17–17 b §§ utlänningslagen. Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b utlänningslagen får i sådana fall vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år.*

Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § utlänningslagen ska inte beviljas om den person som utlänningslagen åberopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Av *första stycket* framgår när en utlänningslagen ska beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 UtL, om den person som utlänningslagen åberopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §. En förutsättning för uppehållstillstånd på grund av anknytning är då att flyktingen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. En flykting vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt 5 § torde i normalfallet ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Av *första stycket* framgår också att ett uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b UtL får vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år. En förutsättning är att den person som utlänningslagen åberopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

Enligt *andra stycket* får uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § UtL inte beviljas om den person som utlänningslagen åberopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

Paragrafen är inte tillämplig om en förälder ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till ett barn med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 4 och inte heller om anknytningspersonen är en flykting som har beviljats permanent uppehållstillstånd.

7 § *Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) ska inte beviljas om den person som utlänningslagen åberopar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.*

Om den som utlänningslagen åberopar anknytning till fick sin ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare ska dock uppehållstillstånd beviljas

1. enligt 5 kap. 3 § första stycket 4 utlänningslagen, och

2. i samma utsträckning som uppehållstillstånd ska beviljas enligt 6 § första stycket för den som åberopar anknytning till en flykting.

I paragrafen finns en bestämmelse om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Enligt *första stycket* får uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 3 a § UtL inte beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt 5 §.

Trots vad som sägs i första stycket gäller enligt *andra stycket* att uppehållstillstånd kan beviljas en utlänning som åberopar anknytning till en alternativt skyddsbehövande, om den alternativt skyddsbehövande fått sin ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd är då desamma som när anknytningspersonen är en flykting. När det gäller anknytningspersoner som är alternativt skyddsbehövande får en bedömning av utsikterna att beviljas permanent uppehållstillstånd göras med beaktande av det aktuella skyddsbehovets varaktighet och av att begränsningen av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd kommer att upphöra när den tidsbegränsade lagen upphör att gälla.

8 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 utlänningslagen (2005:716) på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §, ska gälla för samma tid som uppehållstillståndet för den person som det åberopas anknytning till.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om giltighetstiden för vissa uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Av paragrafen framgår att ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 UtL på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt 5 §, ska gälla för samma tid som anknytningspersonens uppehållstillstånd. Det innebär att även familjemedlemmen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

9 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) får beviljas endast om den person som utlänningen åberopar anknytning till kan försörja sig och utlänningen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen. Detta gäller dock inte vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och bostad av tillräcklig storlek och standard.

Paragrafen innehåller bestämmelser om försörjningskrav som villkor för beviljande av uppehållstillstånd på grund av anknytning. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Enligt *första stycket* får uppehållstillstånd på grund av anknytning beviljas endast om den person som utlänningen åberopar anknytning till kan försörja både sig och utlänningen och har en bostad av tillräcklig

storlek och standard för sig och utlänningen. Undantag från bestämmelsen får bara göras i fall som anges i 10 §. Något försörjningskrav ställs inte upp när en utlänning ansöker om förlängt uppehållstillstånd på grund av anknytning.

I förhållande till 5 kap. 3 b § UtL innebär bestämmelsen att försörjningskravet utvidgas på så sätt att anknytningspersonen ska kunna försörja inte bara sig själv utan också den som ansöker om uppehållstillstånd. I övrigt har bestämmelsen samma innebörd som 5 kap. 3 b § UtL. De förarbetsuttalanden som gjordes i anslutning till den bestämmelsen är därför i allt väsentligt fortfarande aktuella (se prop. 2009/10:77 s. 31).

Huruvida försörjningskravet är uppfyllt prövas när frågan om uppehållstillstånd avgörs. Någon prövning av om försörjningskravet är uppfyllt ska inte göras under tiden uppehållstillståndet gäller (jfr prop. 2009/10:77 s. 27).

I *andra stycket* finns en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om försörjningskravet enligt första stycket.

10 § *Kraven i 9 § gäller inte om den person som utlänningen åberopar anknytning till är ett barn.*

Om den person som utlänningen åberopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande gäller kraven i 9 § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att den person som utlänningen åberopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och den person som utlänningen åberopar anknytning till inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

I paragrafen behandlas när undantag från huvudregeln om försörjningskrav i 9 § får göras. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

I *första stycket* anges att undantag från försörjningskravet gäller när anknytningspersonen är ett barn.

Andra stycket innehåller tre punkter med särskilda regler angående försörjningskravet om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande. När det gäller anknytningspersoner som är alternativt skyddsbehövande kommer undantaget från försörjningskravet endast att bli aktuellt i de fall som lagen medger familjeåterförening för denna grupp. Familjeåterförening för vuxna alternativt skyddsbehövande är möjlig för det första om det handlar om en sådan vuxen som enligt övergångsbestämmelserna inte träffas av lagen vad gäller sin egen ansökan på grund av att han eller hon ingår i samma familj som ett barn vars ansökan registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum senast den 24 november 2015 (se punkt 2 i övergångsbestämmelserna). För det andra har sådana vuxna alternativt skyddsbehövande som senast vid samma tidpunkt hade fått sin

egen ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket rätt till familjeåterförening i samma utsträckning som flyktingar, se 7 §.

I *andra stycket 1* anges att försörjningskravet endast gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd. Om en ansökan görs inom tre månader får försörjningskrav ställas i två olika situationer. Den ena situationen regleras av *andra stycket 2*, som innebär att ett försörjningskrav gäller när familjeåterförening kan ske i ett land utanför EU, om den sökande eller den i Sverige bosatte har en särskild anknytning till detta land (jfr artikel 12 i familjeåterföreningsdirektivet). Den andra situationen regleras i *andra stycket 3*. Enligt punkten gäller ett försörjningskrav när den sökande och anknytningspersonen har en nyetablerad relation. Det är bara relationer mellan makar eller sambor, eller blivande makar eller sambor, som avses. Vad som menas med en nyetablerad relation framgår av 5 kap. 8 § UtIL (jfr prop. 2014/15:32 s. 33 f. och 37).

Upphållstillstånd på grund av Sveriges internationella åtaganden

11 § Upphållstillstånd enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716) får endast beviljas om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlänningen.

I paragrafen regleras kriterierna för att bevilja uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Paragrafen innebär att uppehållstillstånd endast får beviljas med stöd av 5 kap. 6 § UtIL om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlänningen. Upphållstillstånd får således endast beviljas i sådana undantagsfall då det är nödvändigt för att Sverige ska leva upp till sina åtaganden. Det är endast sådana konventionsåtaganden som är införlivade i svensk rätt som kan ge en rätt till uppehållstillstånd i Sverige. De konventioner som avses är i första hand Europakonventionen men även t.ex. Europarådets konvention om bekämpande av människohandel. I undantagsfall kan även Genèvekonventionen eller FN:s tortyrkonvention innebära att uppehållstillstånd ska beviljas enligt 5 kap. 6 § UtIL. Att barnkonventionen också kan föranleda att uppehållstillstånd beviljas framgår redan av att portalparagrafen i 1 kap. 10 § UtIL ska tillämpas när beslut fattas med stöd av den tidsbegränsade lagen. Dessutom kommer barnkonventionen till uttryck genom att det endast krävs särskilda skäl för att ett barn ska kunna beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § UtIL. Barn kan alltså beviljas uppehållstillstånd även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer, dock med tillägget att det också krävs att det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlänningen.

Att uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 6 § UtIL under tiden som den tidsbegränsade lagen gäller endast får vara tidsbegränsade framgår av 12 §.

12 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska, om inte annat följer av 17 eller 18 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år.

I paragrafen finns bestämmelser om giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716). Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Enligt paragrafen ska ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716) gälla i tretton månader. Om utlänningen därefter beviljas ett nytt uppehållstillstånd ska som huvudregel även det nya tillståndet som huvudregel vara tidsbegränsat och gälla i två år.

13 § Om uppehållstillstånd på grund av anknytning inte kan ges på någon annan grund, ska ett sådant tillstånd beviljas en utlänningsperson som inte befinner sig i Sverige om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande.

I paragrafen behandlas möjligheten till uppehållstillstånd på grund av anknytning för personer som inte befinner sig i Sverige i de fall ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

I denna paragraf anges att om uppehållstillstånd inte kan ges på någon annan grund ska uppehållstillstånd på grund av anknytning beviljas en utlänningsperson som inte befinner sig i Sverige om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande. Upphållstillstånd får således endast beviljas i sådana undantagsfall då det är nödvändigt för att Sverige ska leva upp till sina åtaganden. Det är endast sådana konventionsåtaganden som är införlivade i svensk rätt som kan ge en rätt till uppehållstillstånd i Sverige. En förutsättning för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas enligt bestämmelsen är att sökanden inte befinner sig i Sverige. Bestämmelsen behandlar endast uppehållstillstånd på grund av anknytning och ändrar inte på principen att asyl endast kan sökas efter inresan till Sverige. Det kan alltså inte bli aktuellt att bevilja uppehållstillstånd för flyktingar eller andra skyddsbehövande med stöd av denna bestämmelse. Det är framför allt Europakonventionen som blir aktuell vid tillämpningen. Om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle utgöra en kränkning av rätten till familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen kan uppehållstillstånd beviljas med stöd av bestämmelsen. Bestämmelsen kan alltså möjliggöra familjeåterförening även för alternativt skyddsbehövande som inte har rätt till familjeåterförening enligt 7 §. Att en ansökan om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning normalt ska göras innan inresan framgår av 5 kap. 18 § UtL. I fall som rör barn ska portalparagrafen i 1 kap. 10 § UtL beaktas vid prövningen.

14 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 13 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år. Vid ansökan om förlängning av uppehållstillståndet gäller inte kravet i 13 § på att utlänningspersonen inte får befinna sig i Sverige.

I paragrafen finns bestämmelser om giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas enligt 13 § och om krav vid ansökan om förlängning av ett sådant tillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Enligt paragrafen ska ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 13 § gälla i tretton månader. Om utlänningen därefter beviljas ett nytt uppehållstillstånd ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år. För att kunna beviljas uppehållstillstånd enligt 13 § krävs att sökanden inte befinner sig i Sverige. Av sista meningen framgår att kravet inte gäller vid ansökan om förlängning av ett sådant tillstånd.

Uppehållstillstånd vid hinder mot verkställighet

15 § Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning enligt 12 kap. 18 § första stycket utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska, om inte annat följer av 17 eller 18 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader.

I paragrafen finns bestämmelser om giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas enligt 12 kap. 18 § UtL. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Enligt paragrafen ska ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 12 kap. 18 § första stycket UtL, på grund av ett bestående verkställighetshinder, vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Ett sådant uppehållstillstånd kan förlängas med tretton månader i taget.

16 § Migrationsverket ska inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 eller 19 a § första stycket utlänningslagen (2005:716) om de omständigheter som utlänningen åberopar till stöd för att ny prövning ska beviljas endast är sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a § utlänningslagen.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om ny prövning. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Av paragrafen framgår att ny prövning enligt 12 kap. 19 eller 19 a § första stycket UtL inte ska beviljas om de omständigheter utlänningen åberopar endast är sådana som enligt utlänningslagen kan leda till att utlänningen beviljas status och uppehållstillstånd som övrig skyddsbehövande (se 4 kap. 2 a §).

Permanent uppehållstillstånd

17 § En arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5, 12 eller 15 § ska senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades underrätta Skatteverket om anställningen.

En utlänning som har haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5, 12 eller 15 § ska när tiden för det tidsbegränsade tillståndet har löpt ut beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts enligt första stycket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig och lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet.

Uppehållstillstånd enligt andra stycket får beviljas en utlänning som inte har fyllt 25 år endast om han eller hon har fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

I paragrafen finns en bestämmelse om permanent uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 9.

Enligt *första stycket* ska en arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5, 12 eller 15 § underrätta Skatteverket om anställningen senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades.

Enligt *andra stycket* ska en utlänning som haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5, 12 eller 15 § kunna beviljas ett permanent uppehållstillstånd när tiden för det tidsbegränsade tillståndet har löpt ut om han eller hon har en anställning som har anmälts till Skatteverket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig och lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Att arbetsgivaren har anmält anställningen senare än den tidpunkt som anges i första stycket innebär inte att uppehållstillstånd inte kan beviljas. Däremot måste anställningen vara anmäld till Skatteverket när Migrationsverket fattar sitt beslut. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet. Uppehållstillstånd får beviljas med stöd av förevarande paragraf även om skyddsbehovet eller förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd enligt 12 eller 15 § inte längre är uppfyllda. Med näringsverksamhet avses näringsverksamhet enligt 13 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). För att en verksamhet ska anses utgöra näringsverksamhet krävs bl.a. att den bedrivs regelbundet och varaktigt. Kravet på att kunna försörja sig är normalt uppfyllt om det finns regelbundna inkomster som tillgodoser utlänningens eget uppehälle inklusive kostnaden för egen bostad. En förutsättning för att en anställning ska kunna ligga till grund för permanent uppehållstillstånd är att skattelagstiftningen följs. Inkomsterna måste vara av sådan karaktär att de kommer att beskattas. Försörjningsförmågan måste ha en viss varaktighet för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas.

Enligt *tredje stycket* får uppehållstillstånd på grund av försörjning inte beviljas en utlänning som är under 25 år om han eller hon inte har fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande. Med fullföljd gymnasieutbildning menas att personen i fråga har ett examensbevis eller studiebevis från ett nationellt program. I och med att en motsvarande utbildning ska jämföras omfattas även de som läser utbildning på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning eller folkhögskola eller har en utländsk motsvarande utbildning.

I *fjärde stycket* finns en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om försörjningsförmåga.

18 § *Ett utländskt barn som ska beviljas ett uppehållstillstånd som ska tidsbegränsas enligt 5, 12 eller 15 § får ges ett permanent uppehållstillstånd om det vid en samlad bedömning av barnets situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter relaterat till ett varaktigt nedsatt hälsotillstånd hos barnet att det absolut krävs att han eller hon beviljas ett permanent uppehållstillstånd.*

I paragrafen finns en bestämmelse om permanent uppehållstillstånd för barn. Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

Paragrafen innebär att barn som beviljas ett uppehållstillstånd som ska tidsbegränsas enligt den tidsbegränsade lagen kan beviljas ett permanent uppehållstillstånd om det finns sådana synnerligen ömmande omständigheter relaterat till ett varaktigt nedsatt hälsotillstånd hos barnet att det absolut krävs att han eller hon beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Situationen avseende barnets varaktigt nedsatta hälsotillstånd måste vara sådant att det är just permanent uppehållstillstånd som är nödvändigt. En samlad bedömning av barnets situation ska göras. Portalparagrafen i 1 kap. 10 § UtL ska beaktas vid denna prövning.

När ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord

19 § *Det som föreskrivs i 5 kap. 18 § första stycket utlänningslagen (2005:716) gäller inte för en utlänningsansökan om förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 8 eller 14 § eller permanent uppehållstillstånd enligt 17 eller 18 §.*

Paragrafen reglerar undantag från huvudregeln i utlänningslagen att en ansökan om uppehållstillstånd inte får beviljas efter inresan i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 7.2 och 8.2.

Paragrafen innebär att en ansökan om förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 8 eller 14 § eller uppehållstillstånd enligt 17 eller 18 § får beviljas efter inresan.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 20 juli 2016.

2. Lagen tillämpas inte vid prövning av en ansökan om uppehållstillstånd från ett barn eller en vuxen som ingår i samma familj som ett barn om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Lagen tillämpas dock om utlänningsansökan vid Migrationsverkets prövning inte längre vistas i Sverige eller inte längre är ett barn eller ingår i samma familj som ett barn.

3. 9 och 10 §§ tillämpas inte om ansökan om uppehållstillstånd har registrerats senast dagen för ikraftträdandet.

4. Lagen ska inte tillämpas när en domstol prövar ett överklagande av ett beslut som fattats endast med stöd av utlänningslagen (2005:716).

5. Lagen gäller till och med den 19 juli 2019.

Andra punkten innebär att utlänningslagen (2005:716) ska tillämpas vid prövning av ansökningar från ensamkommande barn och från barn och deras föräldrar om ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Det förekommer att Migrationsverket registrerar en ansökan med ett tidigare

registreringsdatum än dagen för den faktiska registreringen. Det är då det angivna registreringsdatumet som är avgörande för vilken lag som ska tillämpas, oavsett om den faktiska registreringen har skett då eller först senare. En ytterligare förutsättning för att den tidsbegränsade lagen inte ska tillämpas, utan i stället utlänningslagen, är att barnet vid Migrationsverkets prövning fortfarande är under 18 år och att barnet och, i förekommande fall familjemedlemmen, fortfarande vistas i Sverige då.

Tredje punkten innebär att 5 kap. 3 b–e §§ utlänningslagen ska tillämpas på ansökningar om uppehållstillstånd på grund av anknytning om ansökan har registrerats senast dagen för ikraftträdandet. Försörjningskravet vid anhöriginvandring och undantagen från detta är alltså i dessa fall de som följer av utlänningslagen.

Av *fjärde punkten* framgår att lagen inte ska tillämpas av en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen vid prövning av ett överklagande av ett beslut som Migrationsverket fattat endast med stöd av utlänningslagen. Domstolen ska då tillämpa samma regler som Migrationsverket har tillämpat.

13.2 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

1 kap.

1 a § Om det i lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som avviker från denna lag, ska de bestämmelserna gälla.

Paragrafen, som är ny, reglerar förhållandet mellan utlänningslagen och lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 4.

4 kap.

3 a § En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (alternativt skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 § och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 2 c §.

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl har ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (övrig skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 a § och inte är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande enligt 2 c §.

I 3 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för andra stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyddsstatusförklaring.

Det nya *tredje stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i andra stycket sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

5 kap.

1 § Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd får dock vägras en flykting om han eller hon

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket, ska det nya tillståndet gälla i minst två år. Första och andra meningarna gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

I 4 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket för övriga skyddsbehövande. I 5 § den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för tredje stycket för flyktingar och alternativt skyddsbehövande.

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt till uppehållstillstånd för skyddsbehövande.

Det nya *fjärde stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första och tredje styckena delvis sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

3 § Upphållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller,

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt denna paragraf ska gälla minst ett år. Upphållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b ska gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som med stöd av första stycket 1, 2, 4 eller 5 har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning till en skyddsbehövande, ska det nya tillståndet gälla i minst två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid.

I 6 § första stycket och 8 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket 1 och 2 och tredje stycket om utlänningen återoppar anknytning till en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen. I 7 och 8 §§ den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för första stycket 1–4 och tredje stycket om den person som utlänningen återoppar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Det nya fjärde stycket är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första och tredje styckena delvis sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

3 a § Upphållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

I 6 § andra stycket och 7 § första stycket lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första–tredje styckena om

utlännningen återoppar anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Det nya *fjärde stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första–tredje styckena delvis sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

3 b § Upphållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3 eller 3 a § får beviljas endast om den person som utlännningen återoppar anknytning till kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlännningen.

1 9 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket. 1 10 § den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för 3 c–3 e §§.

Paragrafen innehåller bestämmelser om försörjningskrav.

Det nya *andra stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första stycket och 3 c–3 e §§ sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

6 § Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlännning om det vid en samlad bedömning av utlännings situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlännings hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

För barn får uppehållstillstånd enligt första stycket beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande.

1 11 och 12 §§ lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i tillägg till första och andra styckena.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter.

Det nya *tredje stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första och andra styckena kompletteras genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

8 § Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlännning enligt 3 § första stycket 1 eller 3 a § första stycket 1 ska vara tidsbegränsat vid första beslutstillfället, såvida inte

1. utlännningen sammanbott utomlands med sin make eller sambo under en längre tid, eller

2. det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

1 8 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket för ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt

skyddsbehövande som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppskjuten invandringssprövning.

Det nya *andra stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första stycket delvis sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

16 § En utlänning som med stöd av 8 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning får beviljas ett nytt tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En utlänning som har familjeanknytning enligt 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket och som har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i två år får ges ett permanent uppehållstillstånd. Om det finns särskilda skäl, får permanent uppehållstillstånd ges före tvåårsperiodens slut.

Har ett förhållande upphört får uppehållstillstånd ändå ges, om

1. utlänningen har särskild anknytning till Sverige,
2. förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller

3. andra starka skäl talar för att utlänningen ska ges fortsatt uppehållstillstånd.

I 8 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första–tredje styckena för ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om fortsatt uppehållstillstånd vid uppskjuten invandringssprövning.

Ändringen i *tredje stycket* är enbart språklig.

Det nya *fjärde stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första–tredje styckena delvis sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

17 a § Upphållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,

2. en utlänning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inlett uteslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd, eller

3. om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Upphållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,

2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller

3. någon av makarna eller samborna är under 18 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

I 6 § första stycket lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för andra stycket 3 om

utlännningen återoppar anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när uppehållstillstånd får vägras.

Ändringen i *tredje stycket* är enbart språklig.

Det nya *fjärde stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelsen i andra stycket 3 sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

18 § En utlännning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlännningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlännningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlännning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlännningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlännningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlännningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlännningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlännning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlännningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlännningen med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning,

10. utlännningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlännningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle försakas olägenheter om utlännningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlännning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

1 19 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket för en utlännning som ansöker om förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 8 § den lagen eller permanent uppehållstillstånd enligt 17 eller 18 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord.

Det nya *sjätte stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i andra stycket delvis kompletteras genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

12 kap.

18 § Om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,
2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlännen, eller
3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas,

får Migrationsverket, om hindret är bestående, bevilja permanent uppehållstillstånd.

Finns det endast ett tillfälligt hinder mot verkställighet, får verket bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Barn får beviljas permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer. Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

I 15 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket när det gäller giltighetstiden för uppehållstillståndet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av hinder mot verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning.

Det nya *femte stycket* är en upplysningsbestämmelse som förklarar att permanent uppehållstillstånd inte ska beviljas under tiden som den tidsbegränsade lagen gäller. I stället gäller då 15 § den tidsbegränsade lagen.

19 § Om utlännen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft åberopar nya omständigheter

1. som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och
  2. dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlännen tidigare, eller utlännen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare,
- ska Migrationsverket, om beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Beslutet om avvisning eller utvisning får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny

prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

I 16 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket om utlänningen endast åberopar sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a §.

Paragrafen behandlar när Migrationsverket ska ta upp en fråga om uppehållstillstånd till ny prövning.

Det nya *femte stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att det finns en särskild bestämmelse i den tidsbegränsade lagen som ska tillämpas när utlänningen endast åberopar nya omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov i egenskap av övrig skyddsbehövande.

19 a § Om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott åberopar sådana omständigheter som anges i 19 § första stycket 1 och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till prövning.

År förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja prövning.

Utvisningsbeslutet får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om prövning ska ske eller, om prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och ansökan därvid avslagits.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan.

I 16 § lagen (2016:xxx) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 20 juli 2016–19 juli 2019 gäller i stället för första stycket om utlänningen endast åberopar sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a §.

Paragrafen behandlar när Migrationsverket ska ta upp en fråga om uppehållstillstånd till ny prövning när en utlänning som utvisats på grund av brott åberopar nya omständigheter.

Det nya *femte stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att det finns en särskild bestämmelse i den tidsbegränsade lagen som ska tillämpas när utlänningen endast åberopar nya omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov i egenskap av övrig skyddsbehövande.

13.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen* meddela

1. närmare föreskrifter om etableringsplaner, och
2. föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl och lämpligt arbete enligt 9 § 4.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om undantag från 7 § andra stycket om etableringsplanens innehåll för nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Paragrafen innehåller en upplysning om regeringens möjlighet att meddela föreskrifter i vissa frågor.

Första stycket ändras så att det tydligare framgår att det rör sig om en upplysningsbestämmelse.

Av *andra stycket*, som är nytt, framgår att regeringen kan meddela föreskrifter om undantag från lagens bestämmelse om etableringsplanens innehåll när det gäller nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Sammanfattning av utkast till lagrådsremiss Begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

I utkastet till lagrådsremiss föreslås en tidsbegränsad lag som innehåller bestämmelser som begränsar möjligheten till uppehållstillstånd enligt utlänningslagen i vissa fall. Lagen föreslås gälla i tre år.

Antalet asylsökande som sökt sig till Sverige har under 2015 varit rekordhögt. Påfrestningarna på det svenska asylsystemet är stora och även andra centrala samhällsfunktioner utsätts för en stor belastning. Syftet med den tidsbegränsade lagen är att minska antalet asylsökande till Sverige genom att under en begränsad tid anpassa det svenska regelverket till EU:s miniminivå. Färre antal asylsökande till Sverige bör bidra till en jämnare fördelning av asylsökande inom EU.

Det föreslås att den tidsbegränsade lagen ska innehålla bestämmelser om tidsbegränsade uppehållstillstånd för alla skyddsbehövande utom kvotflyktingar, om begränsade möjligheter till anhöriginvandring för skyddsbehövande med tidsbegränsade tillstånd och om skärpt försörjningskrav. Dessutom föreslås att det inte ska vara möjligt att bevilja uppehållstillstånd till övriga skyddsbehövande och att bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen/särskilt ömmande omständigheter ska ersättas med en bestämmelse som ger en begränsad möjlighet att bevilja uppehållstillstånd när det krävs för att Sverige ska uppfylla sina internationella förpliktelser.

Den tidsbegränsade lagen föreslås träda i kraft den 31 maj 2016.

Lagförslagen i utkastet till lagrådsremiss

Förslag till lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om uppehållstillstånd. Av 1 kap. 1 a § utlänningslagen (2005:716) framgår att denna lag ska tillämpas framför utlänningslagen, i den utsträckning lagens bestämmelser avviker från utlänningslagen.

2 § De uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i utlänningslagen (2005:716).

Statusförklaring

3 § Bestämmelsen om övrig skyddsstatusförklaring i 4 kap. 3 a § andra stycket utlänningslagen (2005:716) ska inte tillämpas.

Uppehållstillstånd som skyddsbehövande

4 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ska inte beviljas en utlänning som är övrig skyddsbehövande.

5 § Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat.

Om utlänningen är flykting ska uppehållstillståndet gälla i tre år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt första stycket ska, förutom i fall som avses i 6 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i ett år.

Om utlänningen är alternativt skyddsbehövande ska uppehållstillståndet gälla i ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt första stycket ska, förutom i fall som avses i 6 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

6 § En arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § ska senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades underrätta Skatteverket om anställningen.

En utlänning som har haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § ska när tiden för det tidsbegränsade tillståndet har löpt ut beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts enligt första stycket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

Upphållstillstånd på grund av anknytning

7 § Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 utlänningslagen (2005:716) ska, om den person som utläningen åberopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §, beviljas om flyktingen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Upphållstillstånd får dock vägras med stöd av 5 kap. 17–17 b §§ utlänningslagen. Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b utlänningslagen får i sådana fall vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § utlänningslagen ska inte beviljas om den person som utläningen åberopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

8 § Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) ska inte beviljas om den person som utläningen åberopar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

Om den som utläningen åberopar anknytning till fick sin ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare ska dock uppehållstillstånd beviljas i samma utsträckning som uppehållstillstånd ska beviljas enligt 7 § första stycket för den som åberopar anknytning till en flykting.

9 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 utlänningslagen (2005:716) på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §, ska gälla för samma tid som uppehållstillståndet för den person till vilken anknytning åberopas.

10 § Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) får beviljas endast om den person som utläningen åberopar anknytning till kan försörja sig och utläningen och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utläningen. Om försörjningskravet har ansetts uppfyllt och uppehållstillstånd har beviljats, ska den frågan inte prövas på nytt vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och bostad av tillräcklig storlek och standard.

11 § Kraven i 10 § gäller inte om den person som utlänningen åberopar anknytning till är ett barn.

Om den person som utlänningen åberopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande gäller kraven i 10 § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att den person som utlänningen åberopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och den person som utlänningen åberopar anknytning till inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Uppehållstillstånd i vissa fall

12 § Uppehållstillstånd ska inte beviljas med stöd av 5 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716).

13 § Om uppehållstillstånd inte kan ges på någon annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning som befinner sig i Sverige om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden.

14 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 13 § ska vara tidsbegränsat och gälla i ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år, om inte något annat följer av 15 §.

15 § En arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 13 § ska senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades underrätta Skatteverket om anställningen.

En utlänning som har haft ett uppehållstillstånd enligt 13 § ska när tiden för tillståndet har löpt ut beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts enligt första stycket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

När ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord

16 § Det som föreskrivs i 5 kap. 18 § första stycket utlänningslagen (2005:716) gäller inte för en utlänning som ansöker om permanent uppehållstillstånd enligt 6 eller 15 §, förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 9 § eller uppehållstillstånd enligt 13 §.

Uppehållstillstånd vid hinder mot verkställighet

17 § Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning enligt 12 kap. 18 § första stycket utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat och gälla i ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i ett år.

-
1. Denna lag träder i kraft den 31 maj 2016.
  2. Lagen tillämpas inte vid beslut som gäller en ansökan om uppehållstillstånd från ett barn eller en vuxen som ingår i samma familj som ett barn om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Lagen tillämpas dock om utlänningen vid beslutstillfället inte längre vistas i Sverige eller inte längre är ett barn eller ingår i samma familj som ett barn.
  3. 10 och 11 §§ tillämpas inte om ansökan om uppehållstillstånd har lämnats in senast den 31 maj 2016.
  4. Lagen gäller till och med den 30 maj 2019.

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716) dels att 4 kap. 3 a §, 5 kap. 1, 3–3 b, 6, 8, 16, 17 a och 18 §§ samt 12 kap. 18 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 a §

Om det i lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som avviker från denna lag, ska de bestämmelserna gälla.

4 kap.

3 a §¹

En utlänningsansökan, som med åberopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (alternativt skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 § och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 2 c §.

En utlänningsansökan, som med åberopande av skyddsskäl har ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara övrigt skyddsbehövande (övrigt skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 a § och inte är utesluten från att anses som övrigt skyddsbehövande enligt 2 c §.

I 3 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för andra stycket.

5 kap.

1 §²

Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd får dock vägras en flykting om han eller hon

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

¹ Senaste lydelse 2009:1542.

² Senaste lydelse 2014:1400.

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket, ska det nya tillståndet gälla i minst två år. Första och andra meningarna gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

I 4 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket för övriga skyddsbehövande. I 5 § den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för tredje stycket för flyktingar och alternativt skyddsbehövande.

3 §³

Upphållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person

³ Senaste lydelse 2014:1400.

som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt denna paragraf ska gälla minst ett år. Upphållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b ska gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som med stöd av första stycket 1, 2, 4 eller 5 har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning till en skyddsbehövande, ska det nya tillståndet gälla i minst två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid.

17 § första stycket och 9 § lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket 1–2 och tredje stycket om utlänningen återoppar anknytning till en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen. I 8 § den lagen finns en bestämmelse som under samma period gäller i stället för första stycket 1–4 om den person som utlänningen återoppar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

3 a §⁴

Upphållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats

⁴ Senaste lydelse 2014:778.

uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

17 § andra stycket och 8 § lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första–tredje styckena om utlänningen åberopar anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

3 b §⁵

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3 eller 3 a § får beviljas endast om den person som utlänningen åberopar anknytning till kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen.

10 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket. I 11 § den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för 3 c–3 e §§.

⁵ Senaste lydelse 2010:175.

6 §⁶

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

För barn får uppehållstillstånd enligt första stycket beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande.

I 12 och 13 §§ lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första och andra styckena.

8 §⁷

Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning enligt 3 § första stycket 1 eller 3 a § första stycket 1 ska vara tidsbegränsat vid första beslutstillfället, såvida inte

1. utlänningen sammanbott utomlands med sin make eller sambo under en längre tid, eller
2. det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

I 9 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket för ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en flykting som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

16 §⁸

En utlänning som med stöd av 8 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning får beviljas ett nytt tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En utlänning som har familjeanknytning enligt 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket och som har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i två år får ges ett permanent uppehållstillstånd. Om det finns särskilda skäl, får permanent uppehållstillstånd ges före tvåårsperiodens slut.

Har ett förhållande upphört får uppehållstillstånd ändå ges, om

⁶ Senaste lydelse 2014:433.

⁷ Senaste lydelse 2015:91.

⁸ Senaste lydelse 2006:220.

1. utlänningen har särskild anknytning till Sverige,
  2. förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller
  3. andra starka skäl talar för att utlänningen *skall* ges fortsatt uppehållstillstånd.
3. andra starka skäl talar för att utlänningen *ska* ges fortsatt uppehållstillstånd.

I 9 § lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första–tredje styckena för ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en flykting som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

17 a §⁹

Uppehållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigts som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,
2. en utlänning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inletts uteslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd, eller
3. om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Uppehållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,
2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller
3. någon av makarna eller samborna är under 18 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras *skall* hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras *ska* hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

I 7 § första stycket lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för andra stycket 3 om utlänningen åberopar anknytning till en flyk-

⁹ Senaste lydelse 2006:220.

ting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

18 §¹⁰

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlänningen med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

¹⁰ Senaste lydelse 2014:400.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 16 § lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket för en utlänning som ansöker om permanent uppehållstillstånd enligt 6 eller 15 § den lagen, förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 9 § den lagen eller uppehållstillstånd enligt 13 § den lagen.

12 kap.
18 §¹¹

Om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,
2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller
3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas, får Migrationsverket, om hindret är bestående, bevilja permanent uppehållstillstånd.

Finns det endast ett tillfälligt hinder mot verkställighet, får verket bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Barn får beviljas permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1–3 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

I 17 § lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under

¹¹ Senaste lydelse 2014:433.

perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket när det gäller giltighetstiden för uppehållstillståndet.

Denna lag träder i kraft den 31 maj 2016.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Härigenom föreskrivs att 2 och 10 §§ lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹²

Lagen gäller en nyanländ som har fyllt 20 men inte 65 år och som har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om uppehållstillståndet har beviljats enligt

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),	2. 12 kap. 18 § utlänningslagen,
<i>eller</i>	
3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen.	3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen, <i>eller</i>

4. 13 § lagen (2016:XX) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

10 §¹³

- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar
1. närmare föreskrifter om etableringsplaner, och
  2. föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl och lämpligt arbete enligt 9 § 4.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från lagens bestämmelser om etableringsinsatser för nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 31 maj 2016.

¹² Senaste lydelse 2012:1000.

¹³ Senaste lydelse 2014:952.

Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över utkastet till lagrådsremiss Begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige lämnats av Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Luleå, Justitiekanslern, Domstolsverket, Migrationsverket, Sveriges ambassad i Amman, Sveriges ambassad i Ankara, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Barnombudsmannen, Skatteverket, Arbetsgivarverket, Uppsala universitet (juridiska fakulteten), Centrala studiestödsnämnden, Diskrimineringsombudsmannen, Nämnden för statligt stöd till trossamfund, Arbetsförmedlingen, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges advokatsamfund, Amnesty International – svenska sektionen, Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd (FARR), Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter (RFSL), Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, Rädda barnen, Svenska Röda Korset, Svenskt Näringsliv, Sveriges Akademikers centralorganisation (SACO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), UNHCR:s regionkontor för de baltiska och nordiska länderna, UNICEF Sverige.

Följande remissinstanser har inbjudits men avstått från att yttra sig: Riksdagens ombudsmän.

Därutöver har yttranden även lämnats av Pensionsmyndigheten, Lunds universitet, Akademikerförbundet SSR, Barnens rätt i samhället (BRIS), Caritas, Diakoner i Ryds församling i Linköpings domkyrkopastorat, Etikkommissionen i Sverige, Folkkampanjen för asylrätt i Malmö, Folkkampanjen för sjukvården, Forum idébruna organisationer med social inriktning, Läkare i världen, Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU), Röda korsets ungdomsförbund, Svenska Barnläkarföreningen, Statstjänstemannaförbundet, Svenska Föreningen för Barn- och ungdomspsykiatri, Svenska kyrkan, Svensk socialmedicinsk förening, Sveriges ingenjörer, Sveriges läkarförbund, Sveriges psykologförbud, Sveriges kristna råd, Socialistiska läkare, Socialistiska psykologer, Linda Beskow, Per Westergren samt Ingrid Höjer, Ulla-Carin Hedin, Kerstin von Brömssen, Hanna Wikström, Lena Sawyer, Charlotte Melander, Majsa Allelin, Matti Virehag, Tua Hassling och Baharan Kazemi.

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2011/95/EU

av den 13 december 2011

om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet

(omarbetning)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-
sätt, särskilt artikel 78.2 a och 78.2 b,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommit-
téns yttrande ⁽¹⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Ett antal väsentliga ändringar kommer att göras i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet ⁽³⁾. Det direktivet bör omarbetas av tydlighetsskäl.
- (2) En gemensam asylpolitik, som omfattar ett gemensamt europeiskt asylsystem, utgör en integrerad del av Europeiska unionens mål att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för personer som tvingade av omständigheterna söker skydd inom unionen på laglig väg.
- (3) Europeiska rådet enades vid sitt särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 om att arbeta för att inrätta ett gemensamt europeiskt asylsystem, grundat på en fullständig och absolut tillämpning av Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951 (Genèvekonventionen), kompletterad genom New

York-protokollet av den 31 januari 1967 (protokollet), och på så sätt bekräfta principen om *non-refoulement* samt säkerställa att ingen skickas tillbaka för att bli utsatt för förföljelse.

- (4) Genèvekonventionen och protokollet utgör grundstenen i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar.

- (5) I slutsatserna från Tammerfors anges att ett gemensamt europeiskt asylsystem på kort sikt bör inbegripa en tillnärmning av reglerna för erkännande av flyktingar och innebörden av flyktingstatus.

- (6) I slutsatserna från Tammerfors anges även att bestämmelserna om flyktingstatus bör kompletteras med åtgärder för andra former av skydd som erbjuder en lämplig status för den som behöver ett sådant skydd.

- (7) Den första etappen i inrättandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem har nu fullbordats. Vid sitt möte den 4 november 2004 antog Europeiska rådet Haagprogrammet, som fastställer de mål som ska nås på området frihet, säkerhet och rättvisa under perioden 2005–2010. I Haagprogrammet uppmanades kommissionen att slutföra utvärderingen av den första etappens rättsliga instrument, och att för Europaparlamentet och rådet lägga fram den andra etappens instrument och åtgärder så att de kan antas före slutet av 2010.

- (8) I den europeiska pakt för invandring och asyl som antogs den 15 och 16 oktober 2008 noterade Europeiska rådet att skillnaderna fortfarande är stora mellan medlemsstaterna när det gäller beviljande av skydd och formerna för skyddet. Europeiska rådet efterfrågade nya initiativ för att fullborda inrättandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem, i enlighet med vad som anges i Haagprogrammet, och därigenom erbjuda en högre skyddsnivå.

⁽¹⁾ EUT C 18, 19.1.2011, s. 80.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 27 oktober 2011 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 24 november 2011.

⁽³⁾ EUT L 304, 30.9.2004, s. 12.

- (9) I Stockholmsprogrammet bekräftade Europeiska rådet sitt engagemang för målet att i enlighet med artikel 78 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) senast 2012 upprätta ett gemensamt område för skydd och solidaritet som grundar sig på ett gemensamt asylförfarande och en enhetlig status för personer som beviljats internationellt skydd.
- (10) Med hänsyn till resultaten av de undersökningar som genomförts är det i detta skede lämpligt att bekräfta de principer som ligger till grund för direktiv 2004/83/EG och att sträva efter att uppnå en högre grad av tillnärmning av bestämmelserna om erkännande av internationellt skydd och om innehållet i detta skydd på grundval av högre standard.
- (11) Resurser från Europeiska flyktingfonden och Europeiska stödkontoret för asylfrågor bör mobiliseras för att på lämpligt sätt stödja medlemsstaternas arbete med att genomföra de normer som fastställts under den andra etappen av det gemensamma europeiska asylsystemet, särskilt arbetet i de medlemsstater vars asylsystem utsätts för ett särskilt och oproportionerligt hårt tryck, främst på grund av deras geografiska eller demografiska situation.
- (12) Huvudsyftet med detta direktiv är dels att garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater.
- (13) Tillnärmningen av reglerna om erkännande och innebörd av flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande bör bidra till att begränsa sekundära förflyttningar mellan medlemsstaterna för personer som ansöker om internationellt skydd när sådana förflyttningar endast motiveras av skillnader i de rättsliga ramarna.
- (14) Medlemsstaterna bör ha befogenhet att införa eller behålla förmånligare bestämmelser än de normer som fastställs i detta direktiv för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som ansöker om internationellt skydd i en medlemsstat, om en sådan ansökan anses bygga på förutsättningen att personen i fråga antingen är flykting i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen, eller en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.
- (15) De tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som tillåts stanna inom medlemsstaternas territorier av skäl som inte hänför sig till ett behov av internationellt skydd utan efter en skönsmåsig bedömning av ömmande eller humanitära skäl, faller utanför tillämpningsområdet för detta direktiv.
- (16) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten och de asylsökandes och deras medföljande familjemedlemmars rätt till asyl, och till att främja tillämpningen av artiklarna 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 och 35 i stadgan och bör därför genomföras på ett sätt som överensstämmer med detta ändamål.
- (17) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av detta direktiv är medlemsstaterna bundna av sina skyldigheter enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i, särskilt de instrument som förbjuder diskriminering.
- (18) Medlemsstaterna bör i första hand ta hänsyn till barnets bästa när de genomför detta direktiv, i enlighet med 1989 års FN-konvention om barnets rättigheter. Vid en bedömning av barnets bästa bör medlemsstaterna särskilt beakta principen om familjesammanhållning, den underåriges välfärd och sociala utveckling, överväganden om trygghet och säkerhet och den underåriges synpunkter med hänsyn till hans eller hennes ålder och mognad.
- (19) Det är nödvändigt att begreppet familjemedlemmar breddas så att hänsyn tas till de särskilda omständigheter av olika slag som kan förekomma vid fall av beroendeställning och till den särskilda omsorg som bör ägnas åt att tillvarata barnets bästa.
- (20) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av protokollet om asyl för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater, som fogats till fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och EUF-fördraget.
- (21) Erkännandet av flyktingstatus är en fastställelse av redan existerande rättigheter.
- (22) Samråd med FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) kan ge medlemsstaterna värdefull vägledning när det gäller att fastställa flyktingstatus enligt artikel 1 i Genèvekonventionen.
- (23) Det bör fastställas normer för definitionen och innebörden av flyktingstatus för att vägleda medlemsstaternas behöriga myndigheter vid tillämpningen av Genèvekonventionen.
- (24) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för när asylsökande kan erkännas som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen.

- (25) Det är särskilt nödvändigt att införa en gemensam uppfattning av följande begrepp: skyddsbehov på plats (*sur place*), upphov till skada och källor till skydd, internt skydd samt begreppet förföljelse, inklusive orsakerna till förföljelse.
- (26) Skydd kan ges antingen av staten eller av sådana parter eller organisationer, inklusive internationella organisationer, som uppfyller villkoren i detta direktiv och som kontrollerar en region eller ett större område på statens territorium, samt har viljan och förmågan att erbjuda skydd. Skyddet bör vara verksamt och inte av en tillfällig natur.
- (27) Internt skydd mot förföljelse eller allvarlig skada bör vara faktiskt tillgängligt för sökanden i en del av ursprungslandet som han eller hon på ett säkert och lagligt sätt kan resa till och beviljas rätt till inresa i samt där han eller hon rimligen kan förväntas bosätta sig. I de fall då staten eller statens företrädare är de aktörer som utövar förföljelse eller allvarlig skada bör det finnas en presumtion att sökanden inte kan ges effektivt skydd. Om sökanden är ett ensamkommande barn bör tillgången till lämpliga omsorgs- och förmyndararrangemang som är för det ensamkommande barnets bästa utgöra en del av bedömningen av om effektivt skydd är tillgängligt.
- (28) När underåriga ansöker om internationellt skydd är det nödvändigt att medlemsstaterna vid sin prövning beaktar former av förföljelse som är specifika för barn.
- (29) Ett av villkoren för att kunna betraktas som flykting i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen är att det finns ett orsakssamband mellan förföljelsegrunderna, nämligen ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och förföljelsen eller avsaknaden av skydd mot förföljelse.
- (30) Det är också nödvändigt att införa ett gemensamt begrepp för förföljelsegrunden *tillhörighet till viss samhällsgrupp*. Vid definitionen av en viss samhällsgrupp bör hänsyn tas till faktorer som hänger samman med sökandens kön, inbegripet könsidentitet och sexuell läggning, som kan ha samband med vissa rättstraditioner eller seder som leder till t.ex. könsstympning, tvångssterilisering eller tvångsabort, i den mån de hör ihop med den sökandes välgrundade fruktan för förföljelse.
- (31) Handlingar som är oförenliga med Förenta nationernas syften och principer anges i inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga och ingår bl.a. i Förenta nationernas resolutioner om åtgärder för terrorismbekämpning, enligt vilka handlingar, metoder och bruk som utgör terrorism strider mot Förenta nationernas syften och principer och att även avsiktlig finansiering, planering och anstiftan av terrorishandlingar är oförenliga med Förenta nationernas syften och principer.
- (32) Såsom anges i artikel 14 kan *status* även innefatta flyktingstatus.
- (33) Det bör även fastställas normer för definitionen och innebörden av status som subsidiärt skyddsbehövande. Status som subsidiärt skyddsbehövande bör fungera som ett komplement till den status för skydd av flyktingar som finns i Genèvekonventionen.
- (34) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för att fastställa vilka av dem som ansöker om internationellt skydd som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande. Kriterierna bör hämtas från de internationella förpliktelserna enligt instrumenten för mänskliga rättigheter och från medlemsstaternas praxis.
- (35) Risker som en befolkningsgrupp i ett land eller ett segment av befolkningen överlag är utsatta för utgör i normalfallet i sig inte ett personligt hot som kan betecknas som allvarlig skada.
- (36) Familjemedlemmar kan, enbart på grund av sin relation till flyktingen, normalt komma att utsättas för förföljelse på ett sätt som kan utgöra grund för flyktingstatus.
- (37) Begreppet nationell säkerhet och allmän ordning omfattar också fall då en tredjelandsmedborgare är medlem i en sammanslutning som stöder internationell terrorism eller stöder en sådan sammanslutning.
- (38) Vid beslut om beviljande av de förmåner som anges i detta direktiv bör medlemsstaterna ta lämplig hänsyn såväl till barnets bästa som till de särskilda omständigheterna för hur nära släktingar som redan befinner sig i medlemsstaten och som inte är familjemedlemmar till personer som beviljats internationellt skydd står i beroendeställning till den person som beviljats internationellt skydd. I undantagsfall, då en nära släkting till den person som beviljats internationellt skydd är en gift underårig som inte åtföljs av sin make eller maka, kan det anses vara bäst för den underåriga att han eller hon får vara tillsammans med sin ursprungliga familj.
- (39) Hänsyn bör tas till Stockholmsprogrammets uppmaning om att inrätta en enhetlig status för flyktingar och personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, med undantag för de avvikelser som är nödvändiga och objektivt motiverade, och personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande bör beviljas samma rättigheter och förmåner som de som flyktingar beviljas enligt detta direktiv, och på samma villkor som dessa.

- (40) Medlemsstaterna får, inom de gränser som följer av internationella åtaganden, föreskriva att beviljande av förmåner avseende tillträde till sysselsättning, sociala förmåner, hälso- och sjukvård samt tillgång till integrationsfrämjande åtgärder förutsätter att ett uppehållstillstånd har utfärdats.
- (41) För att personer som beviljats internationellt skydd på ett bättre sätt ska kunna tillgodogöra sig de rättigheter och förmåner som föreskrivs i detta direktiv i praktiken är det nödvändigt att ta hänsyn till deras specifika behov och de integrationsproblem de ställs inför. Ett sådant hänsynstagande bör normalt inte leda till en förmånligare behandling än den som de ger sina egna medborgare, utan att det påverkar medlemsstaternas möjligheter att införa eller behålla förmånligare bestämmelser.
- (42) I detta sammanhang bör ansträngningar göras för att i synnerhet komma till rätta med sådana problem som hindrar personer som beviljats internationellt skydd att i praktiken ha tillgång till arbetsmarknadsrelaterade utbildningsmöjligheter och fortbildning, bland annat avseende ekonomiska hinder.
- (43) Detta direktiv är inte tillämpligt på ekonomiska förmåner från medlemsstaterna som beviljas för att främja utbildning.
- (44) Man bör överväga att vidta särskilda åtgärder för att på ett effektivt sätt lösa de praktiska svårigheter som personer som beviljats internationellt skydd ställs inför när det gäller att bestyrka utländska akademiska eller yrkesmässiga examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis, särskilt när dessa svårigheter beror på att personerna i fråga saknar nödvändig dokumentation eller inte kan bära de kostnader som är förknippade med erkännandeförfarandena.
- (45) Särskilt för att undvika socialt lidande är det lämpligt att personer som beviljats internationellt skydd tillhandahålls tillräckliga sociala förmåner och medel för uppehälle, utan diskriminering och inom ramen för det sociala stödet. När det gäller socialt stöd bör villkoren och de närmare föreskrifterna för tillhandahållande av grundläggande förmåner till personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande fastställas i den nationella lagstiftningen. Möjligheten att begränsa sådant stöd till att omfatta endast grundläggande förmåner bör tolkas så att detta begrepp omfattar åtminstone minimiinkomststöd, bistånd vid sjukdom eller graviditet samt föräldraersättning, i den mån dessa förmåner beviljas medborgare i enlighet med nationell rätt.
- (46) Tillträde till hälso- och sjukvård, såväl fysisk som psykisk vård, bör garanteras personer som beviljats internationellt skydd.
- (47) Integrationsprogram för personer som innehar flyktingsstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande bör så långt möjligt vara utformade på ett sätt som tar hänsyn till dessa personers särskilda behov och den speciella situation som de befinner sig i, inbegripet i förekommande fall språkundervisning och tillhandahållande av information om de rättigheter och skyldigheter som är förbundna med deras skyddsstatus i den berörda medlemsstaten.
- (48) Genomförandet av detta direktiv bör utvärderas regelbundet med särskilt beaktande av utvecklingen av medlemsstaternas internationella skyldigheter när det gäller *non-refoulement* samt utvecklingen av arbetsmarknaderna i medlemsstaterna och av de gemensamma grundläggande principerna för integration.
- (49) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att fastställa normer för medlemsstaternas beviljande av internationellt skydd till tredjelandsmedborgare och statslösa personer, för en enhetlig status för flyktingar och person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av direktivets omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går direktivet inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (50) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll (nr 21) om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på dem.
- (51) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll (nr 22) om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.
- (52) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell lagstiftning bör endast gälla de bestämmelser som innebär en innehållsmässig ändring i förhållande till direktiv 2004/83/EG. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av det direktivet.
- (53) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter avseende den tidsfrist för införlivande av direktiv 2004/83/EG i nationell lagstiftning som anges i bilaga I del B.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

Syftet med detta direktiv är att införa normer för när tredjeland-medborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar och person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

- a) *internationellt skydd*: flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande enligt definitionerna i leden e och g.
- b) *person som beviljats internationellt skydd*: person som har beviljats flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med definitionerna i leden e och g.
- c) *Genèvekonventionen*: konventionen om flyktingars rättsliga ställning undertecknad i Genève den 28 juli 1951, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967.
- d) *flykting*: en tredjeland-medborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl som nämnts ovan befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av artikel 12.
- e) *flyktingstatus*: en medlemsstats erkännande av en tredjeland-medborgare eller en statslös person som flykting.
- f) *person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande*: en tredjeland-medborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.
- g) *status som subsidiärt skyddsbehövande*: en medlemsstats erkännande av en tredjeland-medborgare eller en statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.
- h) *ansökan om internationellt skydd*: en ansökan om skydd som ges in till en medlemsstat av en tredjeland-medborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför detta direktivs tillämpningsområde och som kan omfattas av en separat ansökan.
- i) *sökande*: en tredjeland-medborgare eller statslös person som har ansökt om internationellt skydd och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut.
- j) *familjemedlemmar*: följande familjemedlemmar till den person som beviljats internationellt skydd, om dessa familjemedlemmar befinner sig i samma medlemsstat i fråga om ansökan om internationellt skydd och under förutsättning att familjen existerade redan i ursprungslandet:
- Make eller maka till den person som beviljats internationellt skydd eller hans/hennes ogifta partner i en stadigvarande relation, om lagstiftningen eller sedvanerätten i den berörda medlemsstaten behandlar ogifta par på samma sätt som gifta enligt dess lagstiftning om tredjeland-medborgare.
  - Underåriga barn till sådana par som avses i första strecksatsen eller till den person som beviljats internationellt skydd, på villkor att de är ogifta, och oavsett om de fötts inom eller utom äktenskapet eller adopterats enligt nationell lagstiftning.
  - Fadern, modern eller någon annan vuxen som ansvarar för den person som beviljats internationellt skydd enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten om den som beviljats internationellt skydd är underårig och ogift.
- k) *underårig*: en tredjeland-medborgare eller en statslös person under 18 år.
- l) *ensamkommande barn*: en underårig som anländer till en medlemsstats territorium utan att vara i sällskap med en vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne, så länge vederbörande inte faktiskt tas om hand av en sådan person; begreppet omfattar också en underårig som lämnas ensam utan medföljande vuxen efter det att han eller hon rest in på en medlemsstats territorium.

- m) *uppehållstillstånd*: tillstånd som utfärdats av myndigheterna i en medlemsstat i enlighet med den statens lagstiftning och som ger en tredjelandsmedborgare eller statslös person rätt att uppehålla sig på dess territorium.
- n) *ursprungsland*: det land eller de länder där en person är medborgare eller, i fråga om statslösa personer, tidigare haft sin vanliga vistelseort.

Artikel 3

Förmånligare bestämmelser

Medlemsstaterna får införa eller behålla förmånligare bestämmelser för att fastställa vem som ska betraktas som flykting eller som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för att fastställa innebörden av internationellt skydd, förutsatt att de är förenliga med detta direktiv.

KAPITEL II

BEDÖMNING AV ANSÖKNINGAR OM INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 4

Bedömning av fakta och omständigheter

1. Medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.
2. De faktorer som det hänvisas till i punkt 1 utgörs av den sökandes utsagor och alla handlingar som den sökande förfogar över angående den sökandes ålder, bakgrund, inklusive relevanta släktingars bakgrund, identitet, nationalitet(er), tidigare bosättningsland(-länder) och -ort(er), tidigare asylsökningar, resvägar och resehandlingar samt orsakerna till ansökan om internationellt skydd.
3. Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska vara individuell, och följande ska beaktas:
  - a) Alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, inbegripet lagar och andra författningar i ursprungslandet samt det sätt på vilket dessa tillämpas.
  - b) De relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada.
  - c) Sökandens personliga ställning och förhållanden, inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder, så att det kan

bedömas huruvida de handlingar den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för, på grundval av sökandens personliga omständigheter, skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.

- d) Om den sökande efter att ha lämnat ursprungslandet ägnat sig åt en verksamhet, vars enda syfte eller vars huvudsyfte var att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd, ska man bedöma om denna verksamhet skulle utsätta den sökande för förföljelse eller allvarlig skada om han eller hon återvänder till landet.
- e) Om man rimligen kan förvänta sig att den sökande begagnar sig av skyddet i ett annat land där han eller hon kan hävda medborgarskap.

4. Det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.

5. När medlemsstaterna tillämpar principen att det är den sökandes skyldighet att styrka sin ansökan om internationellt skydd, och den sökandes uppgifter inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis, ska sådana uppgifter inte behöva bekräftas om följande villkor är uppfyllda:

- a) Sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka sin ansökan.
- b) Alla relevanta faktorer som den sökande förfogar över har lagts fram och en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas.
- c) Sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och strider inte mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende.
- d) Sökanden har ansökt om internationellt skydd så tidigt som möjligt, såvida inte sökanden kan framföra goda skäl till varför han eller hon inte gjort det.
- e) Sökandens allmänna trovärdighet är fastställd.

Artikel 5

Internationellt skyddsbehov "sur place"

1. En välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för att lida allvarlig skada kan grunda sig på händelser som har ägt rum efter det att sökanden lämnade ursprungslandet.

2. En välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för att lida allvarlig skada kan grunda sig på verksamhet som sökanden ägnat sig åt sedan han eller hon lämnade ursprungslandet, i synnerhet om det kan fastställas att den verksamhet som åberopas är ett uttryck för och en fortsättning på åsikter eller en inställning som sökanden hade i ursprungslandet.

3. Utan att det påverkar Genèvekonventionen får medlemsstaterna besluta att en sökande som lämnar in en efterföljande ansökan normalt inte ska beviljas flyktingstatus om risken för förföljelse grundar sig på omständigheter som den sökande genom eget beslut har skapat efter att ha lämnat ursprungslandet.

Artikel 6

Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada

Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada omfattar

- a) staten,
- b) parter eller organisationer som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium,
- c) grupper som inte företräder staten, om det kan bevisas att aktörer enligt leden a och b, inklusive internationella organisationer, är oförmögna eller ovilliga att tillhandahålla skydd mot förföljelse eller allvarlig skada enligt artikel 7.

Artikel 7

Aktörer som ger skydd

1. Skydd mot förföljelse eller allvarlig skada kan endast ges av

- a) staten, eller
- b) parter eller organisationer, inklusive internationella organisationer, som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium,

förutsatt att dessa är villiga och kapabla att erbjuda skydd i enlighet med punkt 2.

2. Skydd mot förföljelse eller allvarlig skada måste vara verkligt och inte av en tillfällig natur. Ett sådant skydd ges normalt när aktörerna enligt punkt 1 a och b vidtar rimliga åtgärder för att förhindra att en person förföljs eller lider allvarlig skada, bl.a. genom att ombesörja att det finns ett effektivt rättssystem för avslöjande, åtal och bestraffning av handlingar som innebär förföljelse eller allvarlig skada, och när sökanden har tillgång till detta skydd.

3. När medlemsstaterna bedömer om en internationell organisation kontrollerar en stat eller en betydande del av statens territorium och ger skydd enligt punkt 2, ska de beakta all vägledning som kan finnas i relevanta unionsakter.

Artikel 8

Internt skydd

1. Medlemsstaterna får som ett led i bedömningen av en ansökan om internationellt skydd besluta att en sökande inte är i behov av internationellt skydd om han eller hon i en del av ursprungslandet

- a) inte känner någon välgrundad fruktan för förföljelse eller löper någon verklig risk för att lida allvarlig skada, eller
- b) har tillgång till skydd mot förföljelse eller allvarlig skada enligt definitionen i artikel 7,

och han eller hon på ett säkert och lagligt sätt kan resa till och beviljas rätt till inresa i den delen av landet och rimligen kan förväntas bosätta sig där.

2. Vid prövning av om en sökande känner en välgrundad fruktan för förföljelse eller löper en verklig risk för att lida allvarlig skada, eller har tillgång till skydd mot förföljelse eller allvarlig skada i en del av ursprungslandet i enlighet med punkt 1, ska medlemsstaterna, när de fattar beslut om ansökan, beakta de allmänna omständigheter som råder i den delen av landet och sökandens personliga förhållanden i enlighet med artikel 4. För detta ändamål ska medlemsstaterna se till att exakt och aktuell information inhämtas från relevanta källor, såsom FN:s flyktingkommissariat och Europeiska stödkontoret för asylfrågor.

KAPITEL III

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT BETRAKTAS SOM FLYKTING

Artikel 9

Förföljelse

1. För att betraktas som förföljelse enligt lydelsen i artikel 1 A i Genèvekonventionen krävs att handlingarna i fråga

- a) är tillräckligt allvarliga till sin natur eller på grund av sin upprepning för att innebära en allvarlig överträdelse av de grundläggande mänskliga rättigheterna, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, eller
- b) är en ackumulation av olika åtgärder, däribland sådana överträdelser av de mänskliga rättigheterna som är tillräckligt allvarliga för att påverka en individ på ett liknande sätt som i led a.

2. Förföljelse, enligt punkt 1, kan bl.a. ta sig uttryck i
- fysiskt eller psykiskt våld, inklusive sexuellt våld,
  - rättsliga, administrativa, polisiära och/eller judiciella åtgärder som i sig är diskriminerande eller som genomförs på ett diskriminerande sätt,
  - åtal eller straff som är oproportionerliga eller diskriminerande,
  - ett avslag i fråga om rättsligt överklagande som resulterar i ett oproportionerligt eller diskriminerande straff,
  - åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst i en konflikt om fullgörandet av militärtjänst skulle innefatta brott eller handlingar som omfattas av skälen för undantag i artikel 12.2,
  - köns- eller barnspecifika handlingar.
3. Enligt artikel 2 d måste det finnas ett samband mellan de skäl som anges i artikel 10 och den förföljelse som anges i punkt 1 i den här artikeln eller avsaknaden av skydd mot sådan förföljelse.

Artikel 10

Skäl till förföljelsen

1. Medlemsstaterna ska ta hänsyn till följande faktorer vid bedömningen av skälen till förföljelsen:
- Begreppet ras ska särskilt omfatta hudfärg, härkomst eller tillhörighet till en viss etnisk grupp.
  - Begreppet religion ska särskilt omfatta teistiska, icke-teistiska och ateistiska trosuppfattningar, deltagande i eller avstående från deltagande i formella privata eller offentliga gudstjänster, enskilt eller tillsammans med andra, samt andra religiösa handlingar eller åsiktsyttringar, eller former av personligt eller gemensamt handlande grundat på eller påbjudet genom någon trosriktning.
  - Begreppet nationalitet ska inte bara omfatta medborgarskap eller avsaknad av medborgarskap, utan ska särskilt omfatta tillhörighet till en grupp som definieras genom dess kulturella, etniska eller språkliga identitet, gemensamma geografiska ursprung eller politiska bakgrund eller dess förbindelser med befolkningen i en annan stat.
  - En grupp ska anses utgöra en särskild samhällsgrupp, särskilt när

— gruppens medlemmar har en gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras eller har en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den, och

— gruppen har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen.

Beroende på omständigheterna i ursprungslandet kan en särskild samhällsgrupp omfatta en grupp grundad på en gemensam egenskap, t.ex. sexuell läggning. Sexuell läggning får inte tolkas så att det innefattar handlingar som anses brottsliga enligt medlemsstaternas nationella lagstiftning. Vid bedömningen av om en person ska anses tillhöra en viss samhällsgrupp eller när ett karakteristiskt drag hos en sådan grupp ska fastställas ska vederbörlig hänsyn tas till könsrelaterade aspekter, inbegripet könsidentitet.

- Begreppet politisk åskådning ska särskilt inbegripa när någon har en åsikt, tanke eller tro i en fråga som rör de potentiella aktörer som utövar förföljelse enligt artikel 6 och deras politik eller metoder, oavsett om sökanden har handlat i linje med denna åsikt, tanke eller tro.

2. Vid bedömningen av huruvida en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är det irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen, om en sådan egenskap tillskrivs den sökande av den som utövar förföljelsen.

Artikel 11

Upphörande

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person ska upphöra att vara en flykting om han eller hon
- av fri vilja på nytt begagnar sig av det lands skydd vari han eller hon är medborgare, eller
  - efter att ha förlorat sitt medborgarskap av fri vilja förvärvar det på nytt, eller
  - förvärvar ett nytt medborgarskap, och kommer i åtnjutande av det landets skydd, eller
  - av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land som han eller hon lämnat eller fortsatt att uppehålla sig utanför på grund av fruktan för förföljelse, eller

- e) inte längre kan fortsätta att vägra att begagna sig av skyddet i det land där han eller hon är medborgare eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger, eller
- f) utan att äga medborgarskap i något land, kan återvända till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger.

2. Vid tillämpningen av punkt 1 e och f ska medlemsstaterna beakta huruvida omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att flyktingens fruktan för förföljelse inte längre kan anses välgrundad.

3. Punkt 1 e och f ska inte tillämpas på flyktingar som kan åberopa tungt vägande skäl grundade på tidigare förföljelse för att inte vilja begagna sig av det lands skydd vari han eller hon är medborgare eller, om det är fråga om en statslös person, det land där han eller hon tidigare hade sin varaktiga vistelseort.

Artikel 12

Undantag

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte anses som flykting om
- a) han eller hon omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen, som handlar om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än UNHCR; om sådant skydd eller bistånd av något skäl har upphört, utan att de berörda personernas ställning har fastställts slutgiltigt i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av FN:s generalförsamling, ska dessa personer automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i detta direktiv,
- b) han eller hon av de behöriga myndigheterna i bosättningslandet tillerkänns samma rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap i det landet eller rättigheter och skyldigheter som motsvarar dessa.
2. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte anses som flykting om det finns synnerliga skäl för att anta att
- a) han eller hon har förövat ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,
- b) han eller hon har förövat ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet innan vederbörande fick tillträde till det landet som flykting, vilket innebär den tidpunkt då uppehållstillstånd utfärdades på grundval av beviljad

flyktingstatus; särskilt grymma handlingar, även om de begåtts i förment politiskt syfte, får betecknas som allvarliga icke-politiska brott,

- c) han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

3. Punkt 2 gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns däri.

KAPITEL IV

FLYKTINGSTATUS

Artikel 13

Beviljande av flyktingstatus

Medlemsstaterna ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person flyktingstatus om han eller hon kan betraktas som flykting enligt kapitlen II och III.

Artikel 14

Återkallande av, upphävande av eller vägran att förnya flyktingstatus

1. När det gäller ansökningar om internationellt skydd som lämnats efter ikraftträdandet av direktiv 2004/83/EG ska medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons flyktingstatus som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om vederbörande inte längre är flykting enligt artikel 11.
2. Utan att det påverkar flyktingens skyldighet enligt artikel 4.1 att uppge alla relevanta fakta och lämna alla relevanta handlingar som han eller hon förfogar över, ska den medlemsstat som har beviljat flyktingstatus i varje enskilt fall bevisa att den berörda personen har upphört att vara eller aldrig har varit flykting enligt punkt 1 i den här artikeln.
3. Medlemsstaterna ska återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller statslös persons flyktingstatus om de berörda medlemsstaterna efter beviljandet av flyktingstatus fastställer att vederbörande
- a) inte skulle ha ansetts som eller inte kan anses vara flykting i enlighet med artikel 12,
- b) har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för beviljandet av flyktingstatus.

4. Medlemsstater får återkalla, upphäva eller vägra att förnya status som beviljats en flykting av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om

- a) det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig, eller
- b) vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

5. I de situationer som beskrivs i punkt 4 får medlemsstaterna besluta att inte bevilja status för en flykting om ett sådant beslut ännu inte har fattats.

6. Personer som omfattas av punkt 4 eller 5 ska ha de rättigheter som anges i eller som liknar dem som anges i artiklarna 3, 4, 16, 22, 31, 32 och 33 i Genèvekonventionen om de befinner sig i medlemsstaten.

KAPITEL V

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SUBSIDIÄRT SKYDD

Artikel 15

Allvarlig skada

Allvarlig skada utgörs av

- a) dödsstraff eller avrättning, eller
- b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet, eller
- c) allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.

Artikel 16

Upphörande

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person ska inte längre anses uppfylla kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, då de omständigheter som ledde till att status som subsidiärt skyddsbehövande beviljades inte längre föreligger, eller har ändrats i sådan grad att skydd inte längre behövs.

2. Vid beaktande av punkt 1 ska medlemsstaterna ta hänsyn till om omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att personen som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande inte längre är utsatt för en verklig risk för allvarlig skada.

3. Punkt 1 ska inte tillämpas på personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och som kan återropa tungt vägande skäl grundade på tidigare allvarlig skada för att inte vilja begagna sig av det lands skydd vari han eller hon är medborgare eller, om det är fråga om en statslös person, det land där han eller hon tidigare hade sin varaktiga vistelseort.

Artikel 17

Undantag

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person uppfyller inte kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande om det finns synnerliga skäl för att anse att

- a) han eller hon har förövat ett brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,
- b) han eller hon har förövat ett allvarligt brott,
- c) han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatsen enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga,
- d) han eller hon utgör en fara för samhället eller säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig.

2. Punkt 1 gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövat av de brott eller gärningar som nämns däri.

3. Medlemsstaterna får besluta att en tredjelandsmedborgare eller en statslös person inte uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande om vederbörande innan han eller hon fick tillträde till den berörda medlemsstaten har begått ett eller flera brott som inte omfattas av punkt 1, men som skulle ha gett fängelsestraff om de hade begåtts i den berörda medlemsstaten, och han eller hon lämnade sitt ursprungsland endast för att undvika påföljder för dessa brott.

KAPITEL VI

STATUS SOM SUBSIDIÄRT SKYDDSBEHÖVANDE

Artikel 18

Beviljande av status som subsidiärt skyddsbehövande

Medlemsstaterna ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person status som subsidiärt skyddsbehövande om han eller hon uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande enligt kapitlet II och V.

Artikel 19

Återkallande av, upphävande av eller vägran att förnya status som subsidiärt skyddsbehövande

1. När det gäller ansökningar om internationellt skydd som lämnats efter ikraftträdandet av direktiv 2004/83/EG ska medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som subsidiärt skyddsbehövande som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om vederbörande inte längre uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande enligt artikel 16.

2. Medlemsstaterna får återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som subsidiärt skyddsbehövande som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om han eller hon, efter det att status som subsidiärt skyddsbehövande beviljats, inte längre uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med artikel 17.3.

3. Medlemsstaterna ska återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som subsidiärt skyddsbehövande om

a) han eller hon efter beviljandet av status som subsidiärt skyddsbehövande inte borde ha betecknats som eller inte längre uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med artikel 17.1 och 17.2,

b) han eller hon har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för att bevilja status som subsidiärt skyddsbehövande.

4. Utan att det påverkar tredjelandsmedborgarens eller den statslösa personens skyldighet enligt artikel 4.1 att uppge alla relevanta fakta och lämna alla relevanta handlingar som han eller hon förfogar över ska den medlemsstat som har beviljat status som subsidiärt skyddsbehövande i varje enskilt fall bevisa att den berörda personen inte längre uppfyller eller aldrig har uppfyllt kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med punkterna 1, 2 och 3 i den här artikeln.

2. Detta kapitel ska tillämpas på både flyktingar och personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, om inte något annat anges.

3. Vid genomförandet av detta kapitel ska medlemsstaterna beakta situationen för utsatta personer, till exempel underåriga, ensamkommande barn, funktionshindrade äldre, gravida, ensamstående föräldrar med underåriga barn, offer för människohandel, personer med mentala störningar och personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld.

4. Punkt 3 ska endast gälla de personer som man finner har särskilda behov efter en individuell bedömning av deras situation.

5. Medlemsstaterna ska i första hand se till barnets bästa vid genomförandet av de bestämmelser i detta kapitel som rör underåriga.

Artikel 21

Skydd mot avvísning

1. Medlemsstaterna ska i enlighet med sina internationella förpliktelser respektera principen om *non-refoulement*.

2. Om det inte är förbjudet enligt de internationella förpliktelser som avses i punkt 1 får medlemsstaterna avvisa en flykting, vare sig denne formellt erkänts eller ej, om

a) det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig, eller

b) vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

3. Medlemsstaterna får återkalla, upphäva eller vägra att förnya eller bevilja ett uppehållstillstånd för en flykting om han eller hon omfattas av punkt 2.

Artikel 22

Information

Medlemsstaterna ska, så snart som möjligt efter det att flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande beviljats, ge personer som är berättigade till internationellt skydd tillgång till information på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå om de rättigheter och skyldigheter som är förbundna med den statusen.

KAPITEL VII

INNEBÖRDEN AV INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 20

Allmänna bestämmelser

1. Detta kapitel ska inte påverka de rättigheter som följer av Genèvekonventionen.

*Artikel 23***Sammanhållning av familjer**

1. Medlemsstaterna ska se till att familjen hålls samlad.
2. Medlemsstaterna ska se till att familjemedlemmar till den person som har beviljats internationellt skydd, och som för egen del inte uppfyller kraven för att erhålla sådant skydd, får ansöka om de förmåner som avses i artiklarna 24–35 i enlighet med nationella förfaranden och i den mån detta överensstämmer med familjemedlemmens personliga rättsliga status.
3. Punkterna 1 och 2 ska inte vara tillämpliga om familjemedlemmen undantas eller skulle undantas från internationellt skydd enligt kapitlen III och V.
4. Trots vad som sägs i punkterna 1 och 2 får medlemsstaterna vägra, inskränka eller återkalla förmånerna med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.
5. Medlemsstaterna får besluta att denna artikel även ska gälla andra nära släktingar som levde tillsammans som en del av familjen vid tidpunkten för avfärden från ursprungslandet, och som då för sin försörjning var helt eller delvis beroende av den person som beviljats internationellt skydd.

*Artikel 24***Uppehållstillstånd**

1. Så snart som möjligt efter det att internationellt skydd har beviljats, ska medlemsstaterna till de personer som innehar flyktingstatus utfärda ett uppehållstillstånd som ska gälla i minst tre år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 21.3.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23.1 kan det uppehållstillstånd som ska utfärdas till familjemedlemmarna till de personer som innehar flyktingstatus vara giltigt i mindre än tre år och vara förnybart.

2. Så snart som möjligt efter det att internationellt skydd har beviljats ska medlemsstaterna till de personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och deras familjemedlemmar utfärda ett förnybart uppehållstillstånd som ska gälla i minst ett år och, om det förnyas, i minst två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

*Artikel 25***Resedokument**

1. Medlemsstaterna ska till personer som innehar flyktingstatus utfärda resedokument i den form som anges i bilagan till Genèvekonventionen, för resor utanför deras territorier, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.
2. Medlemsstaterna ska till personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och som inte kan få ett nationellt pass, utfärda dokument som gör det möjligt för dem att resa utanför deras territorium, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

*Artikel 26***Tillträde till arbetsmarknaden**

1. Medlemsstaterna ska ge personer som beviljats internationellt skydd rätt att vara anställda eller bedriva verksamhet som egenföretagare, med förbehåll för de bestämmelser som allmänt tillämpas för yrket och för anställning i offentlig tjänst, omedelbart efter det att skyddet har beviljats.
2. Medlemsstaterna ska se till att personer som beviljats internationellt skydd erbjuds aktiviteter såsom arbetsmarknadsrelaterad utbildning för vuxna, yrkesutbildning, inklusive fortbildningskurser för uppdatering av yrkeskunskaper, arbetsplatspraktik och rådgivningstjänster som tillhandahålls av arbetsförmedlingar på likvärdiga villkor som egna medborgare.

3. Medlemsstaterna ska sträva efter att underlätta för personer som beviljats internationellt skydd att få fullständig tillgång till sådan verksamhet som avses i punkt 2.

4. Gällande lagstiftning i medlemsstaterna om ersättning, tillgång till sociala trygghetssystem såsom anställd eller egenföretagare samt övriga anställningsvillkor ska tillämpas.

*Artikel 27***Tillträde till utbildning**

1. Medlemsstaterna ska fullt ut ge alla underåriga som har beviljats internationellt skydd tillträde till utbildningssystemet på samma villkor som egna medborgare.

2. Medlemsstaterna ska ge vuxna som har beviljats internationellt skydd tillträde till utbildningssystemet, fortbildning och omskolning, på samma villkor som tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i medlemsstaten.

Artikel 28

Tillgång till förfaranden för erkännande av examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis

1. Medlemsstaterna ska se till att personer som har beviljats internationellt skydd behandlas på samma sätt som egna medborgare i samband med gällande förfaranden för erkännande av utländska akademiska eller yrkesmässiga examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis.

2. Medlemsstaterna ska sträva efter att underlätta för personer som har beviljats internationellt skydd och som inte kan styrka sina kvalifikationer att få fullständig tillgång till lämpliga system för bedömning, validering och godkännande av deras tidigare utbildning. Alla eventuella sådana åtgärder ska vara förenliga med artiklarna 2.2 och 3.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer⁽¹⁾.

Artikel 29

Sociala förmåner

1. Medlemsstaterna ska se till att personer som beviljats internationellt skydd i den medlemsstat som har beviljat sådant skydd får samma nödvändiga sociala stöd som det som tillhandahålls medborgare i den medlemsstaten.

2. Genom undantag från den allmänna regel som fastställs i punkt 1 får medlemsstaterna begränsa det sociala stödet till personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande till att gälla endast grundläggande förmåner som då ska tillhandahållas på samma nivåer och på samma villkor som för medborgare.

Artikel 30

Hälso- och sjukvård

1. Medlemsstaterna ska se till att personer som beviljats internationellt skydd har tillträde till hälso- och sjukvård på samma villkor som medborgare i den medlemsstat som har beviljat sådant skydd.

2. Medlemsstaterna ska, på samma villkor som för medborgare i den medlemsstat som har beviljat skydd, ge lämplig hälso- och sjukvård, inklusive behandling av mentala störningar när så behövs, till personer som har beviljats internationellt skydd och som har särskilda behov, till exempel gravida kvinnor, personer med funktionshinder, personer som har utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld eller underåriga som varit utsatta för någon form av övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller

grym, omänsklig och förnedrande behandling eller som har drabbats av väpnade konflikter.

Artikel 31

Ensamkommande barn

1. Så snabbt som möjligt efter det att internationellt skydd har beviljats, ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att ensamkommande barn företräds av en förmyndare eller vid behov av en organisation som är ansvarig för underårigas vård och välbefinnande, eller av varje annan form av lämplig representation, inbegripet den som grundas på lagstiftning eller ett rättsligt avgörande.

2. Medlemsstaterna ska vid genomförandet av detta direktiv se till att den underåriges behov tillgodoses på ett korrekt sätt av den förmyndare eller företrädare som utsetts. De behöriga myndigheterna ska göra regelbundna utvärderingar av detta.

3. Medlemsstaterna ska se till att ensamkommande barn placeras antingen

a) hos vuxna släktingar, eller

b) i en fosterfamilj, eller

c) i förläggningar som utformats särskilt för att ta emot underåriga, eller

d) i andra typer av inkvartering som är lämpliga för underåriga.

I detta sammanhang ska barnets åsikter beaktas i förhållande till dess ålder och mognad.

4. Så långt det är möjligt ska syskon hållas samman, med beaktande av den berörde underåriges bästa, särskilt hans eller hennes ålder och mognad. Ensamkommande barn ska byta inkvartering så sällan som möjligt.

5. Om ett ensamkommande barn beviljas internationellt skydd och spårningen av hans eller hennes familjemedlemmar inte redan har påbörjats, ska medlemsstaterna börja spåra dem så snabbt som möjligt efter det att internationellt skydd har beviljats, och i detta sammanhang värna om den underåriges bästa. Om spårningen redan har påbörjats ska medlemsstaterna om lämpligt fortsätta spårningsarbetet. Om den underåriges liv eller integritet hotas, eller nära släktingars, särskilt om dessa är kvar i ursprungslandet, är det viktigt att se till att insamling, behandling och spridning av uppgifter om dessa personer sker konfidentiellt.

6. Personer som arbetar med ensamkommande barn ska ha fått och fortsätta att få lämplig utbildning om barnens behov.

⁽¹⁾ EUT L 255, 30.9.2005, s. 22.

*Artikel 32***Tillgång till bostad**

1. Medlemsstaterna ska se till att personer som beviljats internationellt skydd har tillgång till bostad på likvärdiga villkor som för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom deras territorium.

2. Om medlemsstaterna tillåter en nationell utplaceringspraxis för personer som beviljats internationellt skydd, ska de sträva efter att genomföra en politik som syftar till att förebygga diskriminering av personer som beviljats internationellt skydd och till att garantera lika möjligheter när det gäller tillgång till bostad.

*Artikel 33***Rätt till fri rörlighet inom medlemsstaten**

Medlemsstaterna ska tillåta fri rörlighet inom sina territorier för personer som har beviljats internationellt skydd på samma villkor och med samma begränsningar som för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom deras territorium.

*Artikel 34***Tillgång till integrationsfrämjande åtgärder**

För att underlätta integrationen i samhällslivet av personer som har beviljats internationellt skydd ska medlemsstaterna säkerställa tillgång till sådana integrationsprogram som de finner lämpliga för att ta hänsyn till de särskilda behoven för personer som innehar flyktingstatus eller subsidiär skyddsstatus, eller skapa villkor som säkerställer tillgång till sådana program.

*Artikel 35***Återvandring**

Medlemsstaterna får ge bidrag till personer som har beviljats internationellt skydd och som vill återvända.

KAPITEL VIII

ADMINISTRATIVT SAMARBETE*Artikel 36***Samarbete**

Medlemsstaterna ska utse en nationell kontaktpunkt och meddela dennas adress till kommissionen. Kommissionen ska i sin tur vidarebefordra uppgifterna till övriga medlemsstater.

Medlemsstaterna ska i samarbete med kommissionen vidta alla lämpliga åtgärder för att inrätta ett direkt samarbete, som även omfattar utbyte av information mellan behöriga myndigheter.

*Artikel 37***Personal**

Medlemsstaterna ska se till att myndigheter och andra organisationer som ansvarar för att genomföra detta direktiv har fått tillräcklig utbildning och att de ska vara bundna av tystnadsplikt enligt den nationella lagstiftningen när det gäller alla uppgifter som de får kännedom om i samband med sitt arbete.

KAPITEL IX

SLUTBESTÄMMELSER*Artikel 38***Rapporter**

1. Senast den 21 juni 2015 ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv och vid behov föreslå eventuella ändringar. Sådana förslag till ändringar ska i första hand avse artiklarna 2 och 7. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna all information som behövs för att utarbeta rapporten senast den 21 december 2014.

2. Efter det att rapporten överlämnats ska kommissionen minst en gång vart femte år rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv.

*Artikel 39***Införlivande**

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 och 35 senast den 21 december 2013. De ska genast översända texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska också innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom detta direktiv ska anses som hänvisningar till detta direktiv. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de viktigaste bestämmelserna i nationell lagstiftning som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 40***Upphävande**

För de medlemsstater som är bundna av det här direktivet ska direktiv 2004/83/EG upphävas med verkan från och med den 21 december 2013 dock utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller tidsfristen för införlivande i nationell lagstiftning av det direktiv som anges i bilaga I del B.

För de medlemsstater som är bundna av det här direktivet ska hänvisningar till det upphävda direktivet anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

*Artikel 41***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artiklarna 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 och 35 ska tillämpas från och med den 22 december 2013. De ska genast översända texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

*Artikel 42***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Strasbourg den 13 december 2011.

På Europaparlamentets vägnar

J. BUZEK

Ordförande

På rådets vägnar

M. SZPUNAR

Ordförande

BILAGA I

DEL A

Upphävt direktiv

(som det hänvisas till i artikel 40)

Rådets direktiv 2004/83/EG

(EUT L 304, 30.9.2004, s. 12)

DEL B

Frist för införlivande i nationell rätt

(som det hänvisas till i artikel 39)

Direktiv	Införlivandefrist
2004/83/EG	10 oktober 2006

BILAGA II

Jämförelsetabell

Direktiv 2004/83/EG	Föreliggande direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2, inledningsfrasen	Artikel 2, inledningsfrasen
Artikel 2 a	Artikel 2 a
—	Artikel 2 b
Artikel 2 b–g	Artikel 2 c–h
—	Artikel 2 i
Artikel 2 h	Artikel 2 j första och andra strecksatsen
—	Artikel 2 j tredje strecksatsen
—	Artikel 2 k
Artikel 2 i	Artikel 2 l
Artikel 2 j	Artikel 2 m
Artikel 2 k	Artikel 2 n
Artikel 3	Artikel 3
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5	Artikel 5
Artikel 6	Artikel 6
Artikel 7	Artikel 7
Artikel 8.1–8.2	Artikel 8.1–8.2
Artikel 8.3	—
Artikel 9	Artikel 9
Artikel 10	Artikel 10
Artikel 11.1–11.2	Artikel 11.1–11.2
—	Artikel 11.3
Artikel 12	Artikel 12
Artikel 13	Artikel 13
Artikel 14	Artikel 14
Artikel 15	Artikel 15
Artikel 16.1–16.2	Artikel 16.1–16.2
—	Artikel 16.3
Artikel 17	Artikel 17
Artikel 18	Artikel 18
Artikel 19	Artikel 19
Artikel 20.1–20.5	Artikel 20.1–20.5
Artikel 20.6–20.7	—

Direktiv 2004/83/EG	Föreliggande direktiv
Artikel 21	Artikel 21
Artikel 22	Artikel 22
Artikel 23.1	Artikel 23.1
Artikel 23.2 första stycket	Artikel 23.2
Artikel 23.2 andra stycket	—
Artikel 23.2 tredje stycket	—
Artikel 23.3–23.5	Artikel 23.3–23.5
Artikel 24.1	Artikel 24.1
Artikel 24.2	Artikel 24.2
Artikel 25	Artikel 25
Artikel 26.1–26.3	Artikel 26.1–26.3
Artikel 26.4	—
Artikel 26.5	Artikel 26.4
Artikel 27.1–27.2	Artikel 27.1–27.2
Artikel 27.3	Artikel 28.1
—	Artikel 28.2
Artikel 28.1	Artikel 29.1
Artikel 28.2	Artikel 29.2
Artikel 29.1	Artikel 30.1
Artikel 29.2	—
Artikel 29.3	Artikel 30.2
Artikel 30	Artikel 31
Artikel 31	Artikel 32.1
—	Artikel 32.2
Artikel 32	Artikel 33
Artikel 33	Artikel 34
Artikel 34	Artikel 35
Artikel 35	Artikel 36
Artikel 36	Artikel 37
Artikel 37	Artikel 38
Artikel 38	Artikel 39
—	Artikel 40
Artikel 39	Artikel 41
Artikel 40	Artikel 42
—	Bilaga I
—	Bilaga II

RÅDETS DIREKTIV 2003/86/EG**av den 22 september 2003****om rätt till familjeåterförening**

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 63.3 a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾,med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾, ochmed beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽⁴⁾, och

av följande skäl:

- (1) För att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa föreskrivs i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen dels att det skall vidtas åtgärder som syftar till att säkerställa den fria rörligheten för personer, och i samband därmed direkt relaterade stödåtgärder avseende kontroller vid yttre gränser, asyl och invandring, dels att det skall vidtas åtgärder som rör asyl, invandring och skydd av rättigheter för tredjelandsmedborgare.
- (2) Åtgärderna avseende familjeåterförening bör antas i överensstämmelse med den skyldighet att skydda familjen och att respektera familjelivet som har stadfäst i en rad folkrättsliga instrument. Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- (3) Europeiska rådet erkände vid sitt särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 behovet av tillnärmning av nationell lagstiftning om villkoren för rätt till inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare. I detta sammanhang fastslog Europeiska rådet särskilt att Europeiska unionen bör säkerställa en rättvis behandling av tredjelandsmedborgare som lagligen vistas på medlemsstaternas territorium, och att en mer kraftfull integrationspolitik bör syfta till att ge dem rättigheter och skyldigheter som är jämförbara med EU-medborgarnas. Europeiska rådet uppmanade därför rådet att, på grundval av förslag från kommissionen, snabbt anta rättsliga instrument. Behovet av att uppnå de mål som fastställdes i Tammerfors bekräftades av Europeiska rådet i Laeken den 14 och 15 december 2001.

(4) Familjeåterförening är ett nödvändigt medel för att möjliggöra familjelivet. Familjeåterförening bidrar till att skapa en social och kulturell stabilitet som underlättar tredjelandsmedborgarnas integrering i medlemsstaterna, som även främjar den ekonomiska och sociala sammanhållningen, vilket är ett av gemenskapens grundläggande mål enligt fördraget.

(5) Medlemsstaterna bör sätta i kraft bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering med avseende på kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska egenskaper, språk, religion eller övertygelse, politiska eller andra åsikter, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, födelseort, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

(6) För att säkerställa skyddet för familjen och bevarandet eller skapandet av familjelivet, bör de materiella villkoren för utövandet av rätten till familjeåterförening fastställas enligt gemensamma kriterier.

(7) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att tillämpa detta direktiv även om alla familjemedlemmar anländer tillsammans.

(8) Situationen för flyktingar bör ges särskild uppmärksamhet med anledning av de skäl som tvingat dem att fly från sitt land och hindrar dem från att leva ett normalt familjeliv där. Deras rätt till familjeåterförening bör därför regleras av förmånliga villkor.

(9) Familjeåterförening bör under alla omständigheter gälla medlemmarna i kärnfamiljen, det vill säga make/maka och underåriga barn.

(10) Det är upp till medlemsstaterna att avgöra huruvida de önskar tillåta familjeåterförening för släktingar i rakt uppstigande led, ogifta myndiga barn, ogifta eller registrerade partners samt, när det gäller polygama hushåll, underåriga barn till ytterligare en make/maka och referenspersonen. Att en medlemsstat beviljar familjeåterförening för dessa personer skall inte påverka möjligheten för de medlemsstater som inte godkänner familjeband i de fall som täcks av denna bestämmelse att inte bevilja dessa personer behandling som familjemedlemmar när det gäller rätten till vistelse i en annan medlemsstat, enligt definitionen i relevant EG-lagstiftning.

⁽¹⁾ EGT C 116 E, 26.4.2000, s. 66, och EGT C 62 E, 27.2.2001, s. 99.

⁽²⁾ EGT C 135, 7.5.2001, s. 174.

⁽³⁾ EGT C 204, 18.7.2000, s. 40.

⁽⁴⁾ EUT C 73, 26.3.2003, s. 16.

- (11) Rätten till familjeåterförening bör utövas i överensstämmelse med de värden och principer som medlemsstaterna erkänner, i synnerhet beträffande kvinnors och barns rättigheter, vilket motiverar att restriktiva åtgärder kan införas mot återförening av familjemedlemmar i polygama hushåll.
- (12) Möjligheten att begränsa rätten till familjeåterförening för barn över tolv års ålder, vars primära bostad är en annan än referenspersonens, är avsedd att avspegla barnens förmåga till integrering i tidig ålder och skall garantera att de förvärvar den utbildning och de språkfärdigheter som krävs i skolan.
- (13) Det bör inrättas ett system med förfaranderegler för prövning av ansökan om familjeåterförening och för familjemedlemmars inresa och vistelse. Dessa förfaranden bör vara effektiva och genomförbara i förhållande till den normala arbetsbelastningen vid medlemsstaternas myndigheter, samt tillåta insyn och vara rättvisa för att ge de berörda personerna adekvat rättssäkerhet.
- (14) Familjeåterförening får vägras på vederbörligen motiverade grunder. I synnerhet bör den person som önskar åtnjuta familjeåterförening inte utgöra ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Begreppet allmän ordning får inbegripa fällande dom för allvarligt brott. Det bör i detta sammanhang noteras att begreppet allmän ordning och säkerhet även omfattar fall då en tredjelandsmedborgare tillhör en sammanslutning som stöder internationell terrorism, stöder en sådan sammanslutning eller har extremistiska sympatier.
- (15) Familjemedlemmarnas integrering bör främjas. De bör därför få en självständig ställning som är oberoende av referenspersonen, särskilt vid upplösning av familjeband och partnerskap, och de bör få tillträde till undervisning, anställning och yrkesutbildning på samma villkor som den person med vilken de återförenas, i enlighet med relevanta villkor.
- (16) Eftersom målen för den föreslagna åtgärden, nämligen att införa en rätt till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare som skall utövas enligt gemensamma regler, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (17) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om

Förenade kungarikets och Irlands ställning, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i nämnda protokoll, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i dem.

- (18) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Danmarks ställning deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Syftet med detta direktiv är att fastställa villkor för utövandet av rätten till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare som vistas lagligen på medlemsstaternas territorier.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- a) *tredjelandsmedborgare*: personer som inte är unionsmedborgare enligt artikel 17.1 i fördraget,
- b) *flykting*: tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som beviljats flyktingstatus enligt Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967,
- c) *referensperson*: en tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i en medlemsstat och som ansöker om familjeåterförening, eller vars familjemedlemmar ansöker om familjeåterförening för att förenas med honom/henne,
- d) *familjeåterförening*: inresa och vistelse i en medlemsstat för familjemedlemmar till en tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i den medlemsstaten, för att upprätthålla familjeenheten, oavsett om familjebanden knutits före eller efter referenspersonens inresa,
- e) *uppehållstillstånd*: varje tillstånd som utfärdas av myndigheterna i en medlemsstat och som ger en tredjelandsmedborgare rätt att vistas lagligt på den medlemsstatens territorium i enlighet med bestämmelserna i artikel 1.2 a i rådets förordning (EG) nr 1030/2002 av den 13 juni 2002 om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredje land ⁽¹⁾,

⁽¹⁾ EGT L 157, 15.6.2002, s. 1.

f) *underårig utan medföljande vuxen*: tredjelandsmedborgare eller statslös person som är yngre än arton år och som anländer till medlemsstaternas territorier utan medföljande vuxen som enligt lag eller sedvana ansvarar för den underårige, så länge som denne inte faktiskt tas om hand av en sådan vuxen, eller en underårig som lämnas utan medföljande vuxen efter att ha anlånt till medlemsstaternas territorier.

Artikel 3

1. Detta direktiv skall tillämpas när referenspersonen innehar ett uppehållstillstånd med en giltighetstid på minst ett år som utfärdats av en medlemsstat och har välgrundade utsikter att få ett varaktigt uppehållstillstånd, om hans eller hennes familjemedlemmar är tredjelandsmedborgare, oberoende av deras rättsliga ställning.

2. Detta direktiv skall inte tillämpas när referenspersonen

- a) ansöker om att beviljas flyktningstatus och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut,
- b) har tillstånd att vistas i en medlemsstat med stöd av ett tillfälligt skydd eller som ansöker om tillstånd att vistas i medlemsstaten i avvaktan på ett beslut om sin ställning,
- c) har tillstånd att vistas i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer enligt internationella förpliktelser, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna, eller som har ansökt om uppehållstillstånd av denna anledning och som avvaktar ett beslut om sin ställning.

3. Detta direktiv skall inte tillämpas på familjemedlemmar till unionsmedborgare.

4. Detta direktiv skall inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i

- a) bilaterala och multilaterala avtal mellan gemenskapen eller gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och tredje länder å andra sidan,
- b) Europeiska sociala stadgan av den 18 oktober 1961, den reviderade Europeiska sociala stadgan av den 3 maj 1987 och den europeiska konventionen om migrerande arbetstagarers rättsställning av den 24 november 1977.

5. Detta direktiv skall inte påverka medlemsstaternas möjligheter att anta eller behålla förmånligare bestämmelser.

KAPITEL II

Familjemedlemmar

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall, enligt detta direktiv och med iakttagande av villkoren i kapitel IV och i artikel 16, tillåta inresa och vistelse för följande familjemedlemmar:

- a) Referenspersonens make/maka.

b) Underåriga barn till referenspersonen och dennes make/maka, inbegripet barn som har adopterats i enlighet med ett beslut som har fattats av den berörda medlemsstatens behöriga myndighet eller ett beslut som är automatiskt verkställbart enligt den medlemsstatens internationella förpliktelser, eller som måste erkännas enligt internationella förpliktelser.

c) Underåriga barn, inbegripet adopterade barn, till referenspersonen om denne har vårdnaden och barnen är beroende av honom/henne för sin försörjning. Medlemsstaterna får tillåta familjeåterförening för barn som står under gemensam vårdnad, under förutsättning att den andra vårdnadshavaren har lämnat sitt medgivande.

d) Underåriga barn, inbegripet adopterade barn, till maken/makan om denne har vårdnaden och barnen är beroende av honom/henne för sin försörjning. Medlemsstaterna får tillåta familjeåterförening för barn som står under gemensam vårdnad, under förutsättning att den andra vårdnadshavaren har lämnat sitt medgivande.

Underåriga barn enligt denna artikel får inte ha uppnått myndighetsålder enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning och får inte vara gifta.

När ett barn är över tolv år och anländer på egen hand utan resten av sin familj, får medlemsstaterna med avvikelse från ovanstående, innan de ger barnet tillstånd till inresa och vistelse enligt detta direktiv, pröva om barnet uppfyller kriteriet för integrering, om deras lagstiftning vid den tidpunkt då detta direktiv genomförs föreskriver en sådan prövning.

2. Medlemsstaterna får i lag eller annan författning, enligt detta direktiv och med iakttagande av villkoren i kapitel IV, tillåta inresa och vistelse för följande familjemedlemmar:

- a) Släktingar i rakt uppstigande led av första graden till referenspersonen eller dennes make/maka, om släktingarna är beroende av referenspersonen eller dennes make/maka för sin försörjning och saknar annat nödvändigt familjemässigt stöd i ursprungslandet.
- b) Ogifta myndiga barn till referenspersonen eller dennes make/maka, om barnen av hälsoskäl bevisligen inte kan försörja sig själva.

3. Medlemsstaterna får i lag eller annan författning, enligt detta direktiv och med iakttagande av villkoren i kapitel IV, tillåta inresa och vistelse för en ogift partner som är tredjelandsmedborgare och som har ett vederbörligen styrkt varaktigt förhållande med referenspersonen eller för en tredjelandsmedborgare som har familjeband med referenspersonen i form av ett registrerat partnerskap enligt artikel 5.2 samt för ogifta underåriga barn, även adopterade barn, samt ogifta myndiga barn som av hälsoskäl bevisligen inte kan försörja sig själva, till dessa personer.

Medlemsstaterna får besluta att registrerad partner skall behandlas som make/maka i fråga om familjeåterförening.

4. När det gäller polygama hushåll där referenspersonen redan bor tillsammans med en make/maka på en medlemsstats territorium, skall den berörda medlemsstaten inte tillåta familjeåterförening för en ytterligare make/maka.

Med avvikelse från punkt 1 c får medlemsstaterna begränsa familjeåterförening av underåriga barn till ytterligare en make/maka och referenspersonen.

5. För att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får medlemsstaterna kräva att referenspersonen och dennes make/maka skall ha uppnått en viss lägsta ålder, och högst 21 år, innan maken/makan kan återförenas med referenspersonen.

6. Med avvikelse från ovanstående får medlemsstaterna begära att ansökningar om familjeåterförening för underåriga barn skall lämnas innan barnet har fyllt 15 år, så som föreskrivs i deras gällande lagstiftning vid datumet för genomförandet av detta direktiv. Om ansökan lämnas in efter det att barnet har fyllt 15 år, skall de medlemsstater som beslutar att tillämpa detta undantag tillåta inresa och vistelse för sådana barn av andra skäl än familjeåterförening.

KAPITEL III

Inlämnande och prövning av ansökan

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall avgöra om en ansökan till de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten om inresa och vistelse för familjeåterförening skall lämnas in av referenspersonen eller av dennes familjemedlemmar.

2. Ansökan skall åtföljas av skriftliga bevis för familjebanden och för att villkoren i artiklarna 4 och 6 och, i förekommande fall, artiklarna 7 och 8 är uppfyllda, samt bestyrkta kopior av familjemedlemmarnas resehandlingar.

Om det är lämpligt för att styrka familjebanden, får medlemsstaterna hålla samtal med referenspersonen och dennes familjemedlemmar och göra de utredningar som bedöms nödvändiga.

Vid prövningen av en ansökan avseende referenspersonens ogifta partner skall medlemsstaterna vid bedömningen av om det finns ett varaktigt förhållande beakta omständigheter som att det finns ett gemensamt barn, ett tidigare samboende, ett registrerat partnerskap eller andra tillförlitliga bevis.

3. Ansökan skall lämnas in och behandlas när familjemedlemmarna vistas utanför den medlemsstat på vars territorium referenspersonen vistas.

Med avvikelse från denna bestämmelse får en medlemsstat i lämpliga fall godta en ansökan som lämnas in när familjemedlemmarna redan befinner sig på dess territorium.

4. Så snart som möjligt och under alla omständigheter senast nio månader efter det att ansökan har lämnats in, skall medlemsstatens behöriga myndigheter skriftligen underrätta den person som har lämnat in ansökan om beslutet.

Om prövningen av ansökan är av komplicerad natur, får tidsfristen i första stycket i undantagsfall förlängas.

Ett beslut om avslag skall motiveras. Samtliga följder av att ett beslut inte har fattats när tidsfristen i första stycket löper ut skall regleras i den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

5. Vid prövningen av ansökan skall medlemsstaterna ta vederbörlig hänsyn till att underåriga barns bästa skall komma i främsta rummet.

KAPITEL IV

Villkor för utövandet av rätten till familjeåterförening

Artikel 6

1. Medlemsstaterna får avslå en ansökan om inresa och vistelse för en familjemedlem av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

2. Medlemsstaterna får återkalla uppehållstillstånd eller avslå en ansökan om förnyelse av uppehållstillstånd för en familjemedlem av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

När medlemsstaten fattar relevant beslut skall den beakta, förutom artikel 17, allvaret i eller typen av brott mot allmän ordning eller säkerhet som familjemedlemmen begått, eller den fara som denna person utgör.

3. Den berörda medlemsstatens behöriga myndighet får inte avslå en ansökan om förnyelse av ett uppehållstillstånd eller utvisa någon från territoriet endast på grund av sjukdom eller invaliditet som har uppkommit efter det att uppehållstillståndet utfärdades.

Artikel 7

1. När ansökan om familjeåterförening lämnas in får den berörda medlemsstaten kräva att den person som har lämnat in ansökan lägger fram bevis för att referenspersonen har

a) en bostad som anses normal för en familj av jämförbar storlek i samma område och som uppfyller medlemsstatens gällande allmänna bestämmelser om säkerhet och sanitära förhållanden,

b) en sjukförsäkring avseende alla risker som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av, och som omfattar referenspersonen och hans eller hennes familjemedlemmar,

c) stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att försörja referenspersonen och hans eller hennes familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. Medlemsstaterna skall bedöma dessa försörjningsmedel med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner samt antalet familjemedlemmar.

2. Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare följer integrationsåtgärderna i enlighet med nationell lagstiftning.

Beträffande de flyktingar och/eller flyktingars familjemedlemmar som avses i artikel 12 får de integrationsåtgärder som avses i första stycket inte tillämpas förrän de berörda personerna har beviljats familjeåterförening.

Artikel 8

Medlemsstaterna får kräva att referenspersonen skall ha vistats lagligen på deras territorium under en period som inte får överstiga två år innan han eller hon kan återförenas med sina familjemedlemmar.

Om en medlemsstats gällande lagstiftning på området för familjeåterförening vid den tidpunkt då direktivet antas beaktar medlemsstatens mottagningskapacitet, får medlemsstaten med avvikelse från första stycket införa en väntetid på högst tre år mellan inlämnandet av en ansökan om familjeåterförening och utfärdandet av uppehållstillstånd för familjemedlemmarna.

KAPITEL V

Familjeåterförening för flyktingar

Artikel 9

1. Detta kapitel skall tillämpas på familjeåterförening för sådana flyktingar som erkänns av medlemsstaterna.

2. Medlemsstaterna får begränsa tillämpningen av detta kapitel till flyktingar vilkas familjeband har etablerats före inresan.

3. Detta kapitel skall inte påverka regler om beviljande av flyktingstatus för familjemedlemmar.

Artikel 10

1. Artikel 4 skall tillämpas på definitionen av familjemedlemmar, med undantag av artikel 4.1 tredje stycket som inte skall tillämpas på barn till flyktingar.

2. Medlemsstaterna får tillåta familjeåterförening för andra familjemedlemmar än de som anges i artikel 4, om de är beroende av flyktingen för sin försörjning.

3. Om en flykting är underårig utan medföljande vuxen

a) skall medlemsstaterna tillåta inresa och vistelse i familjeåterföreningssyfte för hans eller hennes släktingar i rakt uppstigande led av första graden utan att tillämpa villkoren i artikel 4.2 a,

b) får medlemsstaterna tillåta inresa och vistelse i familjeåterföreningssyfte för hans eller hennes legala vårdnadshavare eller varje annan familjemedlem, om flyktingen inte har några släktingar i rakt uppstigande led eller om de inte går att spåra.

Artikel 11

1. Vad gäller inlämnandet och prövningen av ansökan skall artikel 5 tillämpas, med förbehåll för punkt 2 i den här artikeln.

2. Om en flykting inte kan styrka sina familjeband med offentliga handlingar, skall medlemsstaten beakta andra bevis för att sådana band föreligger enligt nationell lagstiftning. Ett beslut om avslag på ansökan får inte uteslutande bygga på avsaknad av skriftlig bevisning.

Artikel 12

1. Med avvikelse från artikel 7 får medlemsstaterna i samband med ansökningar som rör sådana familjemedlemmar som avses i artikel 4.1 inte kräva att flyktingen och/eller dennes familjemedlemmar skall styrka att flyktingen uppfyller villkoren i artikel 7.

Utan att internationella åtaganden åsidosätts, får medlemsstaterna, om familjeåterförening är möjlig i ett tredje land med vilket referenspersonen och/eller familjemedlemmen har särskild anknytning, kräva de uppgifter som avses i första stycket.

Medlemsstaterna får kräva att flyktingen uppfyller villkoren i artikel 7.1 om ansökan om familjeåterförening inte lämnas in inom tre månader efter det att flyktingstatus har beviljats.

2. Med avvikelse från artikel 8 får medlemsstaterna inte kräva att flyktingen skall ha vistats på deras territorium under en viss tid innan han eller hon kan återförenas med sina familjemedlemmar.

KAPITEL VI

Inresa och vistelse för familjemedlemmar

Artikel 13

1. Så snart ansökan om inresa för familjeåterförening har godkänts, skall den berörda medlemsstaten ge familjemedlemmarna tillstånd till inresa. Den berörda medlemsstaten skall därvid på alla sätt underlätta för dessa personer att erhålla de viseringar som krävs.

2. Den berörda medlemsstaten skall för familjemedlemmarna utfärda ett första uppehållstillstånd med minst ett års giltighetstid. Detta uppehållstillstånd skall kunna förnyas.

3. Giltighetstiden för familjemedlemmens eller familjemedlemmarnas uppehållstillstånd får i princip inte sträcka sig längre än till och med det datum då referenspersonens uppehållstillstånd löper ut.

Artikel 14

1. Referenspersonens familjemedlemmar skall ha samma rätt som referenspersonen att få tillträde till

- a) utbildning,
- b) anställning eller egen företagsverksamhet,
- c) yrkesvägledning, yrkesutbildning, fortbildning och omskolning.

2. Medlemsstaterna får enligt sin nationella lagstiftning besluta på vilka villkor familjemedlemmar får utöva verksamhet som anställda eller som egenföretagare. I dessa villkor skall det anges en tidsgräns som i inget fall får överskrida tolv månader, inom vilken medlemsstaterna får undersöka situationen på sin arbetsmarknad, innan familjemedlemmar beviljas tillstånd att utöva verksamhet som anställda eller som egenföretagare.

3. Medlemsstaterna får begränsa tillträdet till anställning eller egen företagsverksamhet för sådana släktingar i rakt uppstigande led av första graden eller ogifta myndiga barn som omfattas av artikel 4.2.

Artikel 15

1. Senast efter fem års vistelse, och under förutsättning att familjemedlemmen inte har beviljats uppehållstillstånd av andra skäl än familjeåterförening, har make/maka eller ogift partner samt barn som har uppnått myndig ålder rätt till att efter ansökan, om så krävs, få eget uppehållstillstånd som är oberoende av referenspersonens uppehållstillstånd.

Medlemsstaterna får inskränka beviljandet av det uppehållstillstånd som avses i första stycket till make/maka eller ogift partner vid upplösning av familjebanden.

2. Medlemsstaterna får bevilja eget uppehållstillstånd för myndiga barn och sådana släktingar i direkt uppstigande led som omfattas av artikel 4.2.

3. Om personer som rest in i medlemsstaten för familjeåterförening blir änklingar/änkor, skiljer sig, separerar eller om deras släktingar i direkt upp- eller nedstigande led av första graden avlider, får de, efter ansökan, om så krävs, beviljas eget uppehållstillstånd. Medlemsstaterna skall anta bestämmelser som garanterar att oberoende uppehållstillstånd utfärdas i särskilt ömmande fall.

4. Villkoren för beviljande av eget uppehållstillstånd och för giltighetstiden för eget uppehållstillstånd skall fastställas enligt nationell lagstiftning.

KAPITEL VII

Påföljder och rättsmedel

Artikel 16

1. Medlemsstaterna får avslå en ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening eller, i förekommande fall, återkalla ett uppehållstillstånd eller avslå en ansökan om förnyelse av uppehållstillstånd för en familjemedlem i följande fall:

- a) Om villkoren i detta direktiv inte är uppfyllda eller inte längre är uppfyllda.

Om referenspersonens tillgångar vid förnyelse av uppehållstillståndet inte räcker till utan hjälp från den berörda medlemsstatens socialbidragssystem enligt artikel 7.1 c skall medlemsstaten beakta familjemedlemmarnas bidrag till hushållets inkomst.

- b) Om referenspersonen och dennes familjemedlemmar inte eller inte längre lever som gifta eller har ett fullständigt familjeliv.

- c) Om det kan konstateras att referenspersonen eller dennes ogifta partner är gift med eller har ett varaktigt förhållande med en annan person.

2. Medlemsstaterna får även avslå en ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening, återkalla ett uppehållstillstånd eller avslå en ansökan om att förnya uppehållstillståndet om det är fastställt

- a) att falska eller vilseledande uppgifter eller falska eller förfälskade handlingar har använts, eller att tillstånd har erhållits genom vilseledande eller på andra olagliga sätt,

- b) att ett äktenskap eller partnerskap har ingåtts eller en adoption har utförts uteslutande för att ge den berörda personen möjlighet att resa in och vistas i en medlemsstat.

När medlemsstaterna gör en bedömning som gäller denna punkt får de särskilt ta hänsyn till det faktum att äktenskapet eller partnerskapet ingicks eller att adoptionen gjordes efter det att uppehållstillståndet utfärdades för referenspersonen.

3. Medlemsstaterna får återkalla ett uppehållstillstånd eller avslå en ansökan om förnyat uppehållstillstånd för en familjemedlem om referenspersonen inte längre vistas i medlemsstaten och familjemedlemmen ännu inte har rätt till eget uppehållstillstånd enligt artikel 15.

4. Medlemsstaterna får utföra särskilda kontroller när det finns välgrundade misstankar om vilseledande eller skenäktenskap, skenpartnerskap eller skenadoption enligt definitionen i punkt 2. Särskilda kontroller får även utföras när familjemedlemmars uppehållstillstånd förnyas.

Artikel 17

Om en ansökan om familjeåterförening avslås, om ett uppehållstillstånd återkallas eller inte förnyas, eller om det beslutats att referenspersonen eller dennes familjemedlemmar skall utvisas, skall medlemsstaterna ta vederbörlig hänsyn till arten och stabiliteten av den berörda personens familjeband och varaktigheten av vistelsen i medlemsstaten samt förekomsten av familjemässig, kulturell eller social anknytning till ursprungslandet.

Artikel 18

Om en ansökan om familjeåterförening avslås, om ett uppehållstillstånd återkallas eller inte förnyas, eller om utvisning beslutas, skall medlemsstaterna se till att referenspersonen och/eller dennes familjemedlemmar har rätt att ansöka om rättslig prövning.

Formerna och behörigheten för utövandet av den rätt som avses i första stycket skall fastställas av de berörda medlemsstaterna.

KAPITEL VIII

Slutbestämmelser*Artikel 19*

Kommissionen skall med jämna mellanrum, och första gången senast den 3 oktober 2007, rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna, och vid behov föreslå nödvändiga ändringar. Dessa ändringsförslag skall vara prioriterade enligt artiklarna 3, 4, 7, 8 och 13.

Artikel 20

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 3 oktober 2005. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 21

Detta direktiv träder i kraft den samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 22

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Bryssel den 22 september 2003.

På rådets vägnar

F. FRATTINI

Ordförande